

Kaavaselostus

Pysäysperän osayleiskaava

Haapajärven kaupunki
Sweco Finland Oy

Päiväys
Versio

15.12.2025
Kaavaluonnos

Käsittelyvaiheet

- 20.2.2025 § 23 Tekninen lautakunta, kaavoituspäätös. Alueen asettaminen rakennuskieltoon (AKL 38 §) kaavanlaadinnan ajaksi.
- 20.3.2025 § 33 Tekninen lautakunta, päätös kaavarajauksesta
- 21.3.2025 § 63 Tekninen lautakunta OAS:n käsittely ja vireilletulo
- 1.9.2025 Kuulutus vireilletulosta
- 1.9.2025 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtäville (AKL 63 §)
- 18.10.2025 Viranomaisneuvottelu (AKL 66 § ja MRA 26 §)
- pv.pv.vvvv § xx kaavaluonnoksen käsittely
- pv.pv-pv.pv.vvvv Kaavaluonnos nähtävillä valmisteluvaiheen kuulemista varten (AKL 62 § ja MRA 30 §)
- pv.pv.vvvv § xx, kaavaehdotuksen käsittely
- pv.pv-pv.pv.vvvv Kaavaehdotus julkisesti nähtävillä (AKL 65 § ja MRA 27 §)
- pv.pv.vvvv Viranomaisneuvottelu (AKL 66 § ja MRA 26 §)
- pv.pv.vvvv § xx hyväksyi kaavaehdotuksen
- pv.pv.vvvv § xx Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaavaehdotuksen

Kaavakartta

Kaavakartta, luonnos 1:10000

15.12.2025

Liitteet

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

13.05.2025, päiv. 15.12.2025

Vastineet osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatuun palautteeseen 15.12.2025

Vastineet valmisteluaineistosta saatuun palautteeseen

Vastineet kaavaehdotuksesta saatuun palautteeseen

Erillisselvitykset (täydentyy ehdotusvaiheessa)

Luontoselvitys

1.12.2025

Ekologisen verkoston selvitys

9.12.2025

Liikenneselvitys

15.12.2025

Arkeologinen inventointi

10.11.2025

Muut kaavaan liittyvät asiakirjat

- Metsälinjan vahvistaminen 400 + 110 kilovoltin voimajohtohanke, YVA-selostus 2024, Fingrid ja siitä annettu perusteltu päätelmä, ELY-keskus 25.6.2024
- Tuulivoimahankkeiden ja sähkönsiirtoyhteysien YVA-menettelyt

Sisältö

1. Johdanto	6
1.1 Suunnittelualue	7
2. Lähtökohdat	10
2.1 Strategiat ja suunnitelmat	10
2.1.1 Haapajärven kaupunkistrategia	10
2.2 Suunnittelutilanne	10
2.2.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	10
2.2.2 Yleiskaavan sisältövaatimukset	11
2.2.3 Maakuntakaava	11
2.2.4 Yleiskaavat	18
2.2.5 Asemakaavat ja ranta-asemakaavat	20
2.2.6 Rakennusjärjestys	21
2.2.7 Muut hankkeet ja rakennuskielto	21
2.2.8 Muut mahdolliset selvitykset ja inventoinnit	21
3. Lähtötiedot	23
3.1 Luonnonympäristö	23
3.1.1 Yleiskuvaus	23
3.1.2 Luonnonsuojelualueet	25
3.1.3 Kasvillisuus ja luontotyypit sekä eläimistö	26
3.1.4 Vesistöt ja pohjavedet	33
3.1.5 Tulva-alueet	35
3.1.6 Maaperäolosuhteet	36
3.1.7 Pilaantuneet maa-alueet ja maaperän pilaantumisriskit	37
3.2 Maisema	37
3.2.1 Yleiskuvaus	37
3.2.2 Arvokkaat maisema-alueet	39
3.3 Rakennettu ympäristö	40
3.3.1 Rakennettu kulttuuriympäristö	42
3.4 Arkeologinen kulttuuriperintö	46
3.5 Liikenne ja melualueet	49
3.5.1 Ajoneuvoliikenne	49
3.6 Voimajohdot	53
3.7 Vetyverkosto	57
3.8 Yhdyskuntatekniikka	57
3.9 Maanomistus	57
3.10 Väestö, elinkeinot, rakentaminen sekä palvelut	57
3.11 Virkistys	57
3.12 Ympäristön häiriötekijät	58
4. Tavoitteet	60
4.1 Yleiset tavoitteet	60
4.2 Mitoitustavoitteet	60
5. Suunnittelun vaiheet	61
5.1 Suunnittelun tarve	61
5.2 Osallistuminen ja vuorovaikutus	61
5.3 Osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville asettaminen	61
5.4 Valmisteluvaiheen kuuleminen	61
5.5 Ehdotusvaiheen kuuleminen	61

6.	Vaihtoehdot ja niiden vertailu	62
6.1	Kaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	62
6.1.1	Valittujen vaihtoehtojen vaikutusten selvittäminen ja arviointi	62
6.1.2	Kaavaratkaisun valinta ja perusteet	63
7.	Yleiskaava ja sen perustelut	64
7.1	Kaava-alueen rajausta.....	64
7.2	Yleiskaavan kuvaus.....	64
7.2.1	Kokonaisrakenne ja -mitoitus, kuvaus toiminnoittain	64
7.2.2	Kaavamääräykset.....	66
7.2.3	Valtakunnalliset ja seudulliset intressit	67
7.2.4	Tavoitteiden toteutuminen	69
8.	Yleiskaavan vaikutukset	69
8.1.1	Arviointimenetelmät.....	69
8.2	Ympäristövaikutukset	70
8.2.1	Vaikutukset kaupunki-/kyläkuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön	70
8.2.2	Ilmastovaikutukset.....	74
8.2.3	Vaikutukset luontoon ja Natura-alueisiin, maa- ja kallioperään sekä veteen	77
8.2.4	Vaikutukset liikenteeseen ja infrastruktuuriin	78
8.3	Taloudelliset vaikutukset	79
8.3.1	Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen.....	79
8.3.2	Vaikutukset yhdyskunta- ja energiatalouteen.....	80
8.4	Sosiaaliset vaikutukset	80
8.4.1	Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön	80
8.4.2	Vaikutukset elinkeinoihin, yritystoimintaan ja palveluihin	81
9.	Yleiskaavan toteuttaminen	82
9.1	Detaljikaavoitus, muu suunnittelu ja toteuttamistoimenpiteet	82
10.	Lähteet.....	83

1. Johdanto

Alueelle laaditaan oikeusvaikutteinen yleiskaava. Kaavan tavoitteena on Pysäysperän sähköaseman ja sitä ympäröivän alueen tulevan maankäytön selkeyttäminen ja ohjaaminen. Tavoitteena on huomioida tulevat kehitystarpeet sekä turvata maanomistajien etu eri hankkeiden vaikutuksissa.

Pysäysperälle osayleiskaavalla suunniteltavia ja yhteensovittettavia toimintoja ovat muun muassa nykyinen sähköasema ja voimajohdot, vetyputki sekä sähköaseman läheisyyteen suunnitellut teollisuustoiminnot ja sähkövarastot.

Fingridin Pysäysperän sähköasema toimii useille Haapajärven ja ympäryskuntien tuulivoima- ja aurinkoenergiaprojekteillemme sähkönsiirron liityntäpisteenä. Alueelle ja lähistölle on myös tullut lyhyessä ajassa eri toimijoiden suunnalta hankevarauksia akkuvarastohankkeista, joiden koot vaihtelevat 100 MW:sta ylöspäin.

Kalajokilaakson alueelle suunnitellaan FCG-konsulttiyhtiön ja Nihakin johdolla vetyverkostoa, joka tulee kulkemaan Pysäysperän sähköaseman läheisyydestä. Alueelle suunnitellulla teollisuudella on mahdollisuus liittyä vetyverkkoon.

Suunnittelemattomasti toteutuessaan eri hankkeiden yhteisvaikutukset voivat heikentää alueen maankäytön tehokkuutta, elinkeinoedellytyksiä sekä alueen maisemallisia, ekologisia sekä virkistyskäytön arvoja. Lisäksi on tarpeen koordinoita alueen infrastruktuuria, jotta kaupungin kehitys ja maanomistajien edut voidaan huomioida. Alueen maankäytöstä on keskusteltu Haapajärven kaupungin maanhankinnan ja kaavoituksen ohjausryhmässä, jossa nähtiin kaupungin tarve aloittaa maankäytön koordinointi alueella.

Kaavoituksessa arvioidaan eri hankkeiden yhteisvaikutukset maankäyttöön, elinkeinoihin, virkistys- ja luontoarvoihin sekä maisemallisiin arvoihin ja ihmisten elinympäristöön. Suunniteltujen toimintojen integraatioon sisältyvät sähköasema, voimajohdot, vetyputki, alueelle tulevat teollisuustoiminnot sekä sähkövarastot. Suunnittelussa huomioidaan alueen ominaispiirteet.

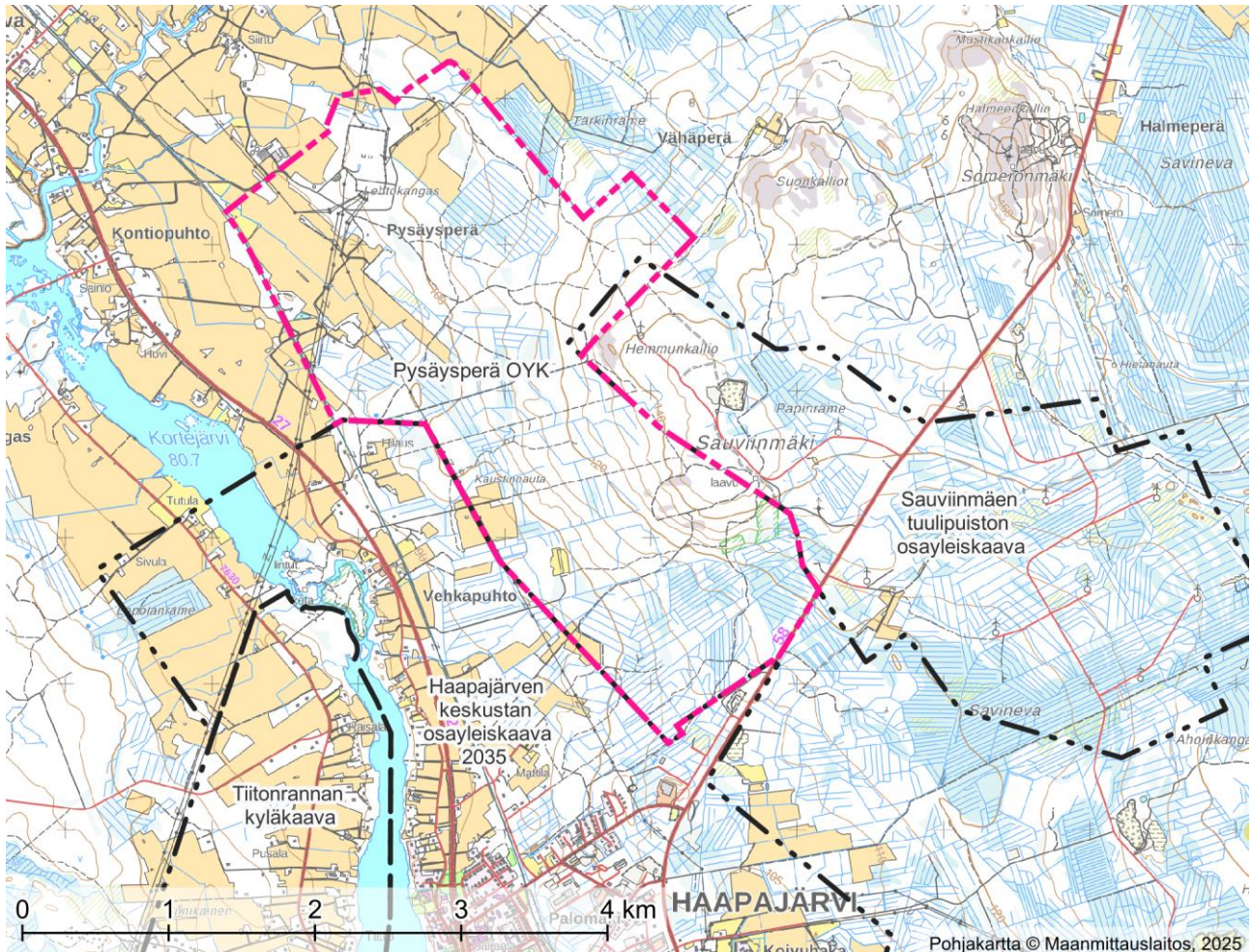
Yleiskaavan laadinta toteuttaa Haapajärven kaupungin strategisia tavoitteita. Kaavoituksessa otetaan huomioon myös valtakunnalliset ja maakunnalliset tavoitteet. Yleiskaava laaditaan tiiviissä vuorovaikutuksessa osallisten ja eri viranomaisten kanssa.

Kuva 1. Pysäysperän sähköaseman eteläpuolisen alueen maisemaa.

1.1 Suunnittelualue

Suunnittelualueen koko on noin 823 ha, ja se rajoittuu suurelta osin Haapajärven keskustan osayleiskaavan ja Sauviinmäen tuulivoimapuiston osayleiskaavan väliin jäävälle alueelle. Luoteessa alue rajoittuu Fingridin Pysäysperän sähköasemaan, kaakossa Ouluntiehen ja lounaassa Ylivieska-lisalmi-rautatiehen. Suunnittelualueen luoteispuolella sijaitsee Oksavan kylä ja eteläpuolella Haapajärven keskustan taajama-alue. Alueen lounaisreunalla kulkee Ylivieska-lisalmi-rautatie. Nivalantie (vt 27) sijaitsee suunnittelualueen lounaispuolella lähimmillään alle 500 metrin päässä.

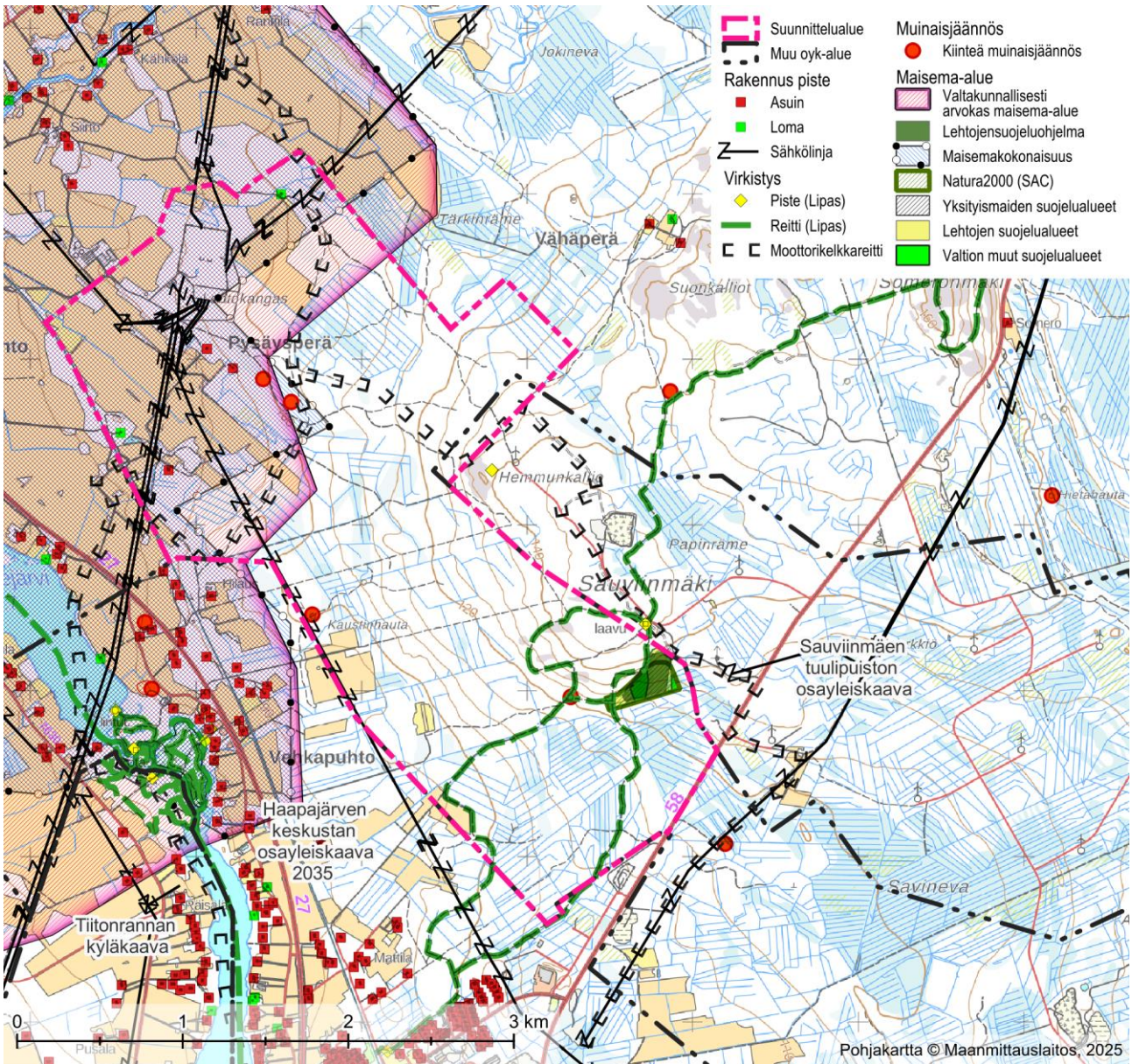
Kuva 2. Laadittavan osayleiskaavan raja-
aus on esitetty kartalla vaaleanpunaisella. Alue sijoittuu koillisosassa pieneltä osin Sauviinmäen
tuulivoimapuiston osayleiskaavan alueelle. Suunnittelualue rajautuu voimassa oleviin yleiskaavoihin, jotka on esitetty kartalla mustalla
rajauksella.

Kuva 3. Suunnittelualueen voimajohtoverkoston. Taustalla Pysäysperän sähköasema.

Suunnittelualue on pääosin maa- ja metsätalousaluetta, jolla sijaitsee jonkin verran muinaisjäännöksiä, reitistöjä ja Sauviinmäen lehtojensuojelualue sekä Natura 2000-alue. Alueen lounaisreunalla on valtakunnallisesti arvokas Kalajokilaakson viljelysmaisema-alue (VAMA 2021). Maakuntakaavassa alueelle on osoitettu uusia ja nykyisiä voimajohtoja.

Seuraavassa kartassa on kuvattu alueelle ja alueen läheisyyteen sijoittuvat toiminnot ja arvoalueet. Kartalla on kuvattu myös, miten olemassa olevat asunnot ja loma-asunnot sijoittuvat suhteessa suunnittelualueeseen.

Kuva 4. Suunnittelualan sijainti suhteessa lähialueen toimintoihin. Suunnittelualan raja on esitetty vaaleanpunaisella.

2. Lähtökohdat

2.1 Strategiat ja suunnitelmat

2.1.1 Haapajärven kaupunkistrategia

Haapajärven kaupunkistrategia 2022–2025 on koko valtuustokauden kattava suunnitelma, joka ohjaa kaupungin päätöksentekoa, suunnittelua ja kehitystyötä. Strategian mukaan Haapajärvi näkee tulevaisuuden kuvan hyvinvoivana, osaavana ja elinvoimaisena kaupunkina, jonka toiminta-ajatuksen taustalla on virkeä kestävä kehitys arvostava maaseutukaupunki.

2.2 Suunnittelutilanne

2.2.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa alueidenkäyttölain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Alueidenkäyttölain (AKL 24 §) mukaan tavoitteet on otettava huomioon siten, että edistetään niiden toteuttamista maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa. Nykyiset tavoitteet tulivat voimaan 1.4.2018.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Tässä kaavatyössä tulee huomioida erityisesti seuraavat:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

- Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä.
- Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi.
- Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen.

2. Tehokas liikennejärjestelmä

- Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.

3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

- Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.
- Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.
- Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys, tai riskit hallitaan muulla tavoin.
- Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.

4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

- Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta. Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä.

5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

- Varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin.

2.2.2 Yleiskaavan sisältövaatimukset

Yleiskaavan sisältövaatimusten (AKL 39 §) mukaan yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään.

Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:

- 1) yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;
- 2) olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;
- 3) asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;
- 4) mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestävällä tavalla;
- 5) mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;
- 6) kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;
- 7) ympäristöhaittojen vähentäminen;
- 8) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä
- 9) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät.

Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.

2.2.3 Maakuntakaava

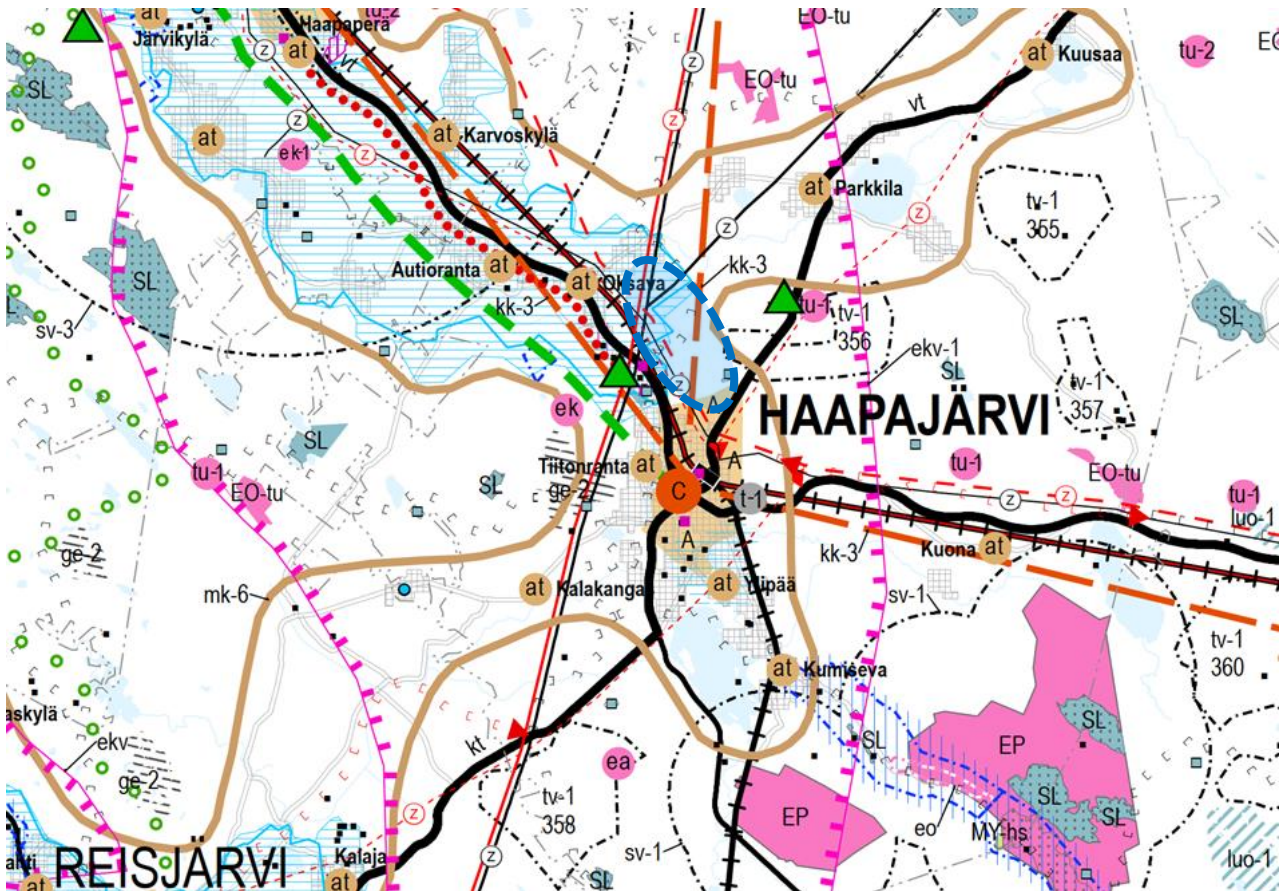
Alueella on voimassa vaiheittain uudistettu Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava, joka on otettava huomioon yleiskaavaa laadittaessa.

1. vaihemaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 2.12.2013, vahvistettu ympäristöministeriössä ja tullut lainvoimaiseksi 2017.

2. vaihemaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 7.12.2016 ja saanut lainvoiman 2.2.2017.

3. vaihemaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 11.6.2018 ja määrätty tulemaan voimaan ilman lainvoimaa maakuntahallituksessa maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n nojalla 5.11.2018. Korkein hallinto-oikeus (KHO) on 17.1.2022 antamallaan päätöksellä hylännyt vaihemaakuntakaavan hyväksymistä koskevat valitukset ja 3. vaihemaakuntakaava on saanut lainvoiman.

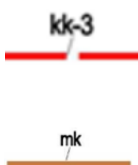
Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuuston kokouksessa 27.5.2025. Maakuntahallitus on määrännyt vaihemaakuntakaavan tulemaan voimaan alueidenkäyttölain 201 § nojalla ennen kuin se on saanut lainvoiman (18.8.2025 § 92).

Kuva 5. Ote voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmäkartasta (© Pohjois-Pohjanmaan liitto). Suunnittelualan likimääräinen sijainti on lisätty maakuntakaavakartan päälle sinisellä ympyrällä. Ote energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavasta on esitetty edempänä.

Maakuntakaavoissa (1.–3. vaihemaakuntakaavat) suunnittelualue sijoittuu lähelle Haapajärven keskustatoimintojen aluetta (C) sekä sitä ympäröivien taajamatoimintojen alueen (A) reuna-alueelle.

Maakuntakaavoissa alueelle tai lähialueelle on osoitettu seuraavat keskeiset merkinnät (suunnittelumääräykset kuvattu yleiskaavan keskeisimmän liittyvien merkintöjen osalta):

OULUN ETELÄISEN ALUEEN KAUPUNKIVERKKO

Merkinnällä osoitetaan maakunnan eteläosan maaseutukaupunkien verkko, joka muodostaa Oulun eteläisen aluekeskuksen ydinalueen.

MAASEUDUN KEHITTÄMISEN KOHDEALUE

Merkinnällä osoitetaan ylikunnallisia maaseutualueita, joilla kehitetään erityisesti maataloutta ja muihin maaseutuelinkeinoihin, luonnon- ja kulttuuriympäristöön sekä maisemaan tukeutuvaa asumista, elinkeinotoimintaa ja virkistyskäyttöä. Vyöhykkeillä on tarvetta kehittää kuntien yhteistyöllä yhtenäisiä suunnitteluperiaatteita.

mk-6, Kalajokilaakso.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota Kalajoen vedenlaadun parantamiseen.

MAAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE, JOTA ON EHDOTETTU VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAKSI

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, joita on ehdotettu valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi (Ympäristöministeriö, MAPIO-työryhmä, 11.1.2016)

NATURA 2000 –VERKOSTOON KUULUVA ALUE

Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätösten mukaiset Natura 2000 -verkoston alueet.

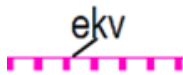

LUONNONSUOJELUALUE

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita.

Suunnittelumääräys:

Alueen ja sen ympäristön maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta, vaan pyritään edistämään alueen luonnon monimuotoisuuden sekä alueiden välisten ekologisten yhteyksien säilymistä. Rakennuslupahakemuksesta tulee pyytää MRL 133 § mukainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto.

MINERAALIVARANTOALUE (ekv-1)

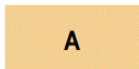
Merkinnällä osoitetaan sellaisia vyöhykkeitä, joissa on todettu merkittäviä malmi- ja mineraalivarantoja.

Lisämerkinnällä -1 osoitetulla mineraalipotentialivvyöhykkeellä on erityistä yhteensovittamisentarvetta, esimerkiksi asumisen, matkailun tai muun merkittävän alueellisen erityispiirteen kanssa.

MOOTTORIKELKKAILUREITTI TAI -URA

Merkinnällä osoitetaan olemassa olevia ja suunniteltuja moottorikelkkailun pääreittejä.

TAAJAMATOIMINTOJEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan asumisen, palvelujen, teollisuus- ja muiden työpaikka-alueiden ym. taajamatoimintojen sijoittumisalue ja laajentumisalueita.

VIRKISTYS- JA MATKAILUKOHDE

Merkinnällä osoitetaan vähintään seudullisia virkistys- ja matkailukohteita sekä muita seudullisesti merkittäviä virkistys- ja matkailupalvelujen kehittämiskohteita.

VALTATIE/KANTATIE (vt/kt)

Suunnittelumääräys:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on pyrittävä edistämään kevyen liikenteen väylien toteutumista erityisesti taajamien, kyläkeskusten ja koulujen läheisyydessä.

MERKITTÄVÄSTI PARANNETTAVA NOPEAN HENKILÖLIIKENTEEN JA RASKAAN TAVARALIIKENTEEN PÄÄRATA

Suunnittelumääräys:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varauduttava nopean henkilöjunaliikenteen ja raskaan tavaraliikenteen edellyttämän radan rakenteen ja turvallisuuden parantamiseen, mm. tasoristeysten poistamiseen sekä kaksoisraiteeseen.

PÄÄSÄHKÖJOHTO 400 kV ja 220 kV

UUSI PÄÄSÄHKÖJOHTO 400 kV

Merkinnällä on osoitettu voimajohtohankkeiden YVA-menettelyn perusteella valitut linjaukset tai muutoin rakentamisen edellytykset täyttävät voimajohtojen linjaukset. Merkintää koskee maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

OHJEELLINEN PÄÄSÄHKÖJOHTO 400 kV

Merkinnällä osoitetut linjaukset perustuvat tuulivoimahankkeiden YVA-selvityksiin tai muihin riittäviksi arvioituihin selvityksiin, joissa voimajohdon reitti on varmistettu pääpiirteissään toteuttamiskelpoiseksi, mutta voi vaatia vielä mahdollisia pieniä muutoksia.

OHJEELLINEN PÄÄSÄHKÖJOHTO 110 kV

Merkinnällä osoitetut linjaukset perustuvat tuulivoimahankkeiden YVA-selvityksiin tai muihin riittäviksi arvioituihin selvityksiin, joissa voimajohdon reitti on varmistettu pääpiirteissään toteuttamiskelpoiseksi, mutta voi vaatia vielä mahdollisia pieniä muutoksia.

Maakuntakaavoissa on annettu muun muassa seuraavat koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset:

MAA- JA METSÄTALOUS (2.vmkk)

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

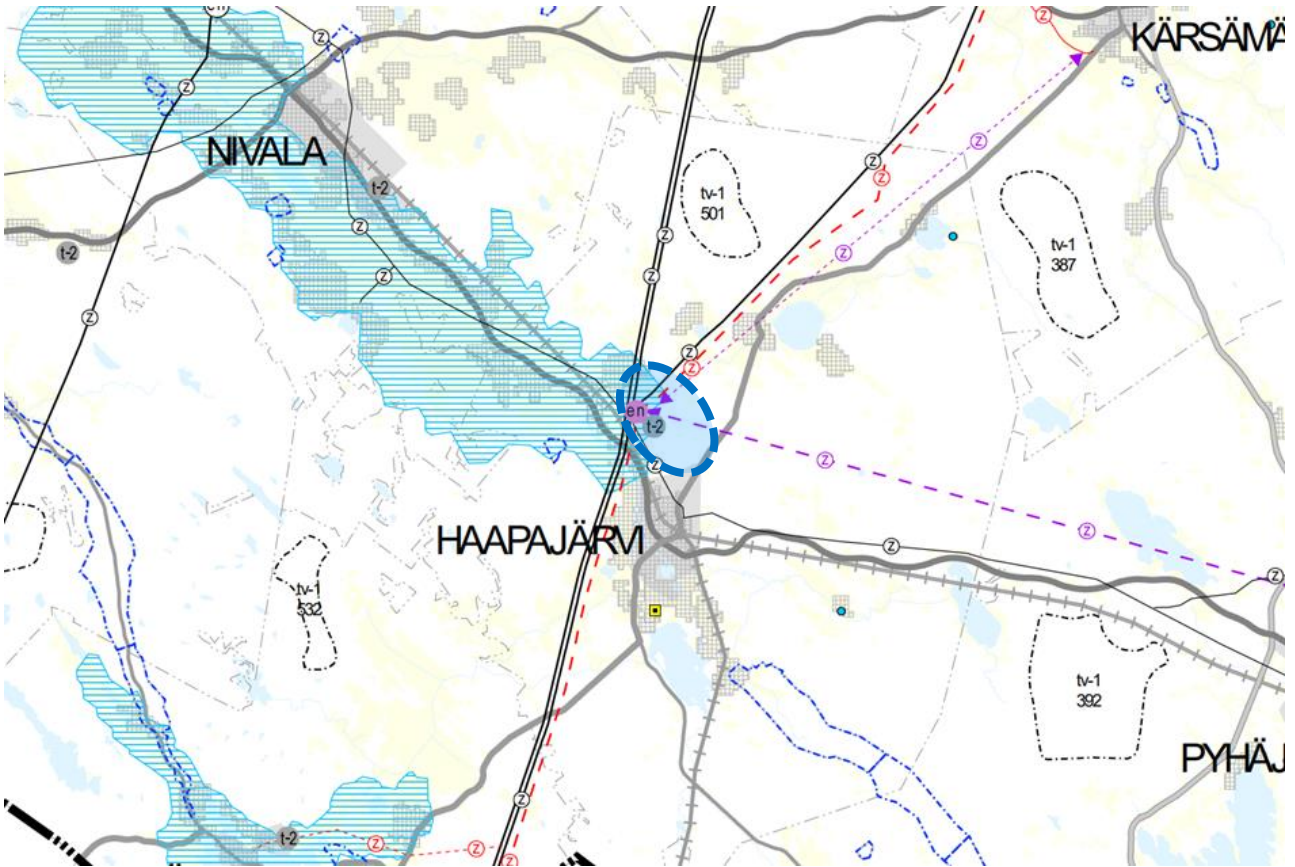
Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava hyvien ja yhtenäisten peltoalueiden säilyminen tuotantokäytössä. Maaseutua kehitettäessä on pyrittävä sovittamaan yhteen asutuksen tavoitteet ja maatalouden, mukaan lukien karjatalouden, toimintaedellytykset. Maankäyttöä suunniteltaessa on tuettava metsätalousalueiden ja -yksiköiden yhtenäisyyttä ja toimivuutta. Metsätaloutta suunniteltaessa tulee edistää metsien monipuolista hyödyntämistä yhteen sovittamalla eri käyttömuotojen ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteita.

TULVARISKIEN HALLINTA (3.vmkk)

Yleismääräys:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon sään ääri-ilmiöiden vaikutukset ja viranomaisten selvitysten mukaiset tulva-alueet ja tulviin liittyvät riskit. Uutta rakentamista ei tule sijoittaa tulvavaara-alueille, jollei voida osoittaa, että tulvariskit pystytään hallitsemaan. Suunniteltaessa tulville herkkiä toimintoja tulee tulvasuojelusta vastaavalle alueelliselle ympäristöviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Maakuntavaltuusto hyväksyi **Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan** kokouksessaan 27.5.2025 § 5. Päätös ei ole vielä lainvoimainen, mutta kaava on kuulutettu voimaan.

Kuva 6. Ote energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavasta (© Pohjois-Pohjanmaan liitto). Suunnittelualueen likimääräinen sijainti on lisätty maakuntakaavakartan päälle sinisellä ympyrällä.

Energia- ja ilmastovaihe- ja ilmastotakaavassa alueelle tai lähialueelle on osoitettu seuraavat keskeiset merkinnät:

VOIMAJOHDON YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan sähköverkon kehittämistarve pitkällä aikavälillä. Nuolimerkintä on yleispiirteinen yhteystarve, jota ei ole tutkittu tarkemmilla selvityksillä. Sijainnin määrittely ja toteuttaminen edellyttää yksityiskohtaista vaikutusten arviointia riittävien selvitysten perusteella. Yhteystarpeella on hankeperustelut, mutta siihen ei voida liittää alueidenkäyttölain 33 §:n mukaista ehdollista rakentamisrajoitusta. Arvioitu toteuttamisaikataulu on 5–20 vuotta.

ENERGIAHUOLLON ALUE

Merkinnällä osoitetaan maakunnan energiahuollon kannalta tärkeät voimalat ja suurmuuntamoiden alueet.

Suunnittelumääräys:

Vesivoimalaitosten yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon vaelluskalojen nousuesteen poistamiseksi tarvittavan kalatien rakentaminen.

Uusien kantaverkon liityntäpisteiden sijainnin suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa on otettava teknistaloudellisten seikkojen lisäksi huomioon myös sähköasemalle tulevaisuudessa liittyvien voimajohtojen kokonaisvaikutukset yhteistyössä viranomaisten kanssa.

TEOLLISUUS- JA VARASTOALUE

Merkinnällä osoitetaan vähintään seudullista merkitystä omaavia, lähinnä perinteisen teollisuuden tuotanto- ja varastoalueita, jotka eivät sisälly taajamatoimintojen aluevaraukseen ja jotka halutaan turvata muulta maankäytöltä.

Lisämerkinnällä -2 osoitetaan potentiaaliset seudullisesti merkittävien uusiutuvan energiantuotannon jatkojalostuksen edellyttämien kemiallisten prosessien tuotantolaitosten alueet.

Suunnittelumääräys:

Biojalostamon ja uusiutuvan energiantuotannon jatkojalostuksen edellyttämien kemiallisten prosessien tuotantolaitoksen alueen toimintojen tarkemmassa suunnittelussa tulee selvittää lähiasutukselle ja muulle ympäristölle aiheutuvat onnettomuus- ja päästöriskit ja pyrkiä ratkaisuihin, joissa riskit jäävät lieviksi. Vaarallisten kemikaalien laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa ainoastaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston luvalla.

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE

Merkinällä osoitetaan valtioneuvoston päätöksen (VAMA 2021) mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet Pohjois-Pohjanmaalla.

Suunnittelumääräykset:

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja kehittämisessä on otettava huomioon alueen luonnon- ja kulttuuripiirteet ja maisemakuva sekä turvattava maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilyminen.

Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä alueen maisema- ja kulttuuriympäristöarvot.

Maisema-alueella tulee edistää peltojen, niittyjen ja muiden avoimien maisematilojen säilymistä. Erityisesti Limingan lakeuden ja Muhoksen peltoalueiden tärkeät linnuston kerääntymisalueet tulee turvata.

Uudis- ja täydennysrakentamisen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakentamisen sopeutumiseen sijainniltaan ja rakennustavaltaan maisemaan.

Suunnittelussa tulee erityisesti kiinnittää huomiota julkaisussa Pohjois-Pohjanmaa, Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet VAMA 2021 aluekuvauksissa esitettyyn arviointiin, luonnon- ja kulttuuripiirteisiin sekä maisemakuvaan.

VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ ARKEOLOGINEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätöksen 7.11.2024 mukaiset valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset alueet (VARK 2024). Alueilla on yksi tai useampi muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös.

Suunnittelumääräys:

Alueiden käytön suunnittelussa tulee edistää valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden säilymistä. Suunnittelussa tulee erityisesti kiinnittää huomiota VARK inventoinnissa todettuihin arvoihin ja ominaispiirteisiin. Aluetta koskevista maankäytön suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon lausunto. Kohteisiin liittyvistä lupa-asioista vastaa aina Museovirasto.

VOIMAJOHTO 400 kV ja 220 kV

Merkinnällä osoitetaan toteutetut voimajohdot, joita koskee alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

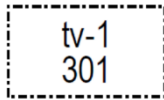
OHJEELLINEN PÄÄSÄHKÖJOHTO 400 kV

Merkinnällä osoitetut linjaukset perustuvat YVA-menettelyyn tai muihin riittäviksi arvioituihin selvityksiin, joissa voimajohdon reitti on varmistettu pääpiirteissään toteuttamiskelpoiseksi, mutta rakentaminen voi edellyttää vielä pieniä muutoksia. Merkintä ei edellytä alueidenkäyttölain 33 §:n mukaista ehdollista rakentamisrajoitusta.

OHJEELLINEN PÄÄSÄHKÖJOHTO 110 kV

Merkinnällä osoitetut linjaukset perustuvat YVA-menettelyyn tai muihin riittäviksi arvioituihin selvityksiin, joissa voimajohdon reitti on varmistettu pääpiirteissään toteuttamiskelpoiseksi, mutta rakentaminen voi edellyttää vielä pieniä muutoksia. Merkintä ei edellytä alueidenkäyttölain 33 §:n mukaista ehdollista rakentamisrajoitusta.

TUULIVOIMALOIDEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan maa-alueita, jotka soveltuvat merkitykseltään seudullisten tuulivoimala-alueiden rakentamiseen. Alueella ei ole voimassa alueidenkäyttölain 33 § mukaista rakentamisrajoitusta. Luku merkinnän yhteydessä viittaa kaavaselostuksen alueluetteloon.

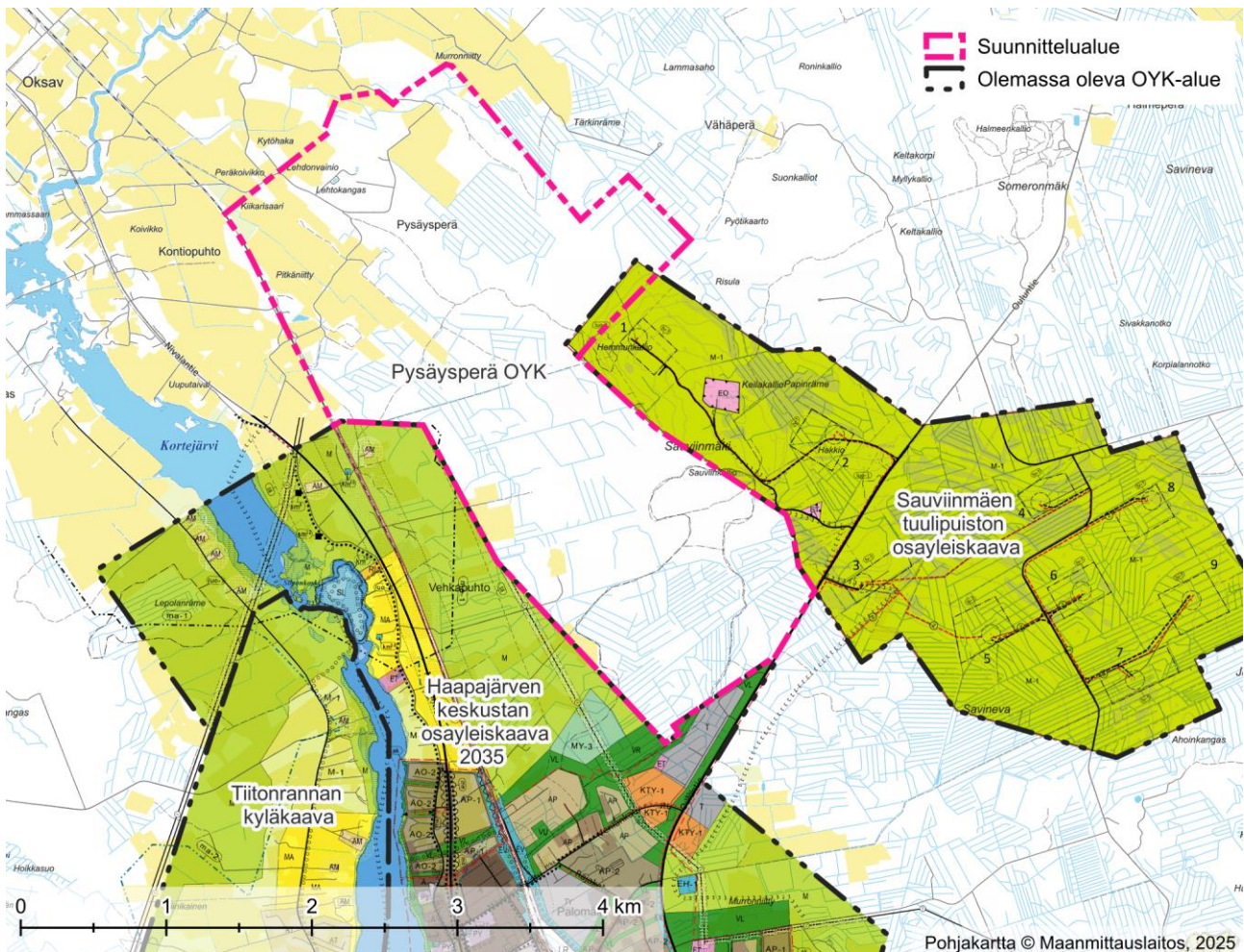
Suunnittelumääräykset:

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset asutukseen, maisemaan, linnustoon, luontoon ja kulttuuriympäristöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon myös muut lähialueiden tuulivoimahankkeet ja yhteisvaikutukset. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia ja että valtakunnallisten kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät.

Lisäksi tulee ottaa huomioon lentoliikenteestä, liikenneväylistä ja tutkajärjestelmistä johtuvat rajoitteet voimaloiden koolle ja sijoittelulle sekä selvitettävä tuulivoimaloiden vaikutukset puolustusvoimien toimintaan. Poronhoitoalueella tulee turvata poronhoidon edellytykset.

2.2.4 Yleiskaavat

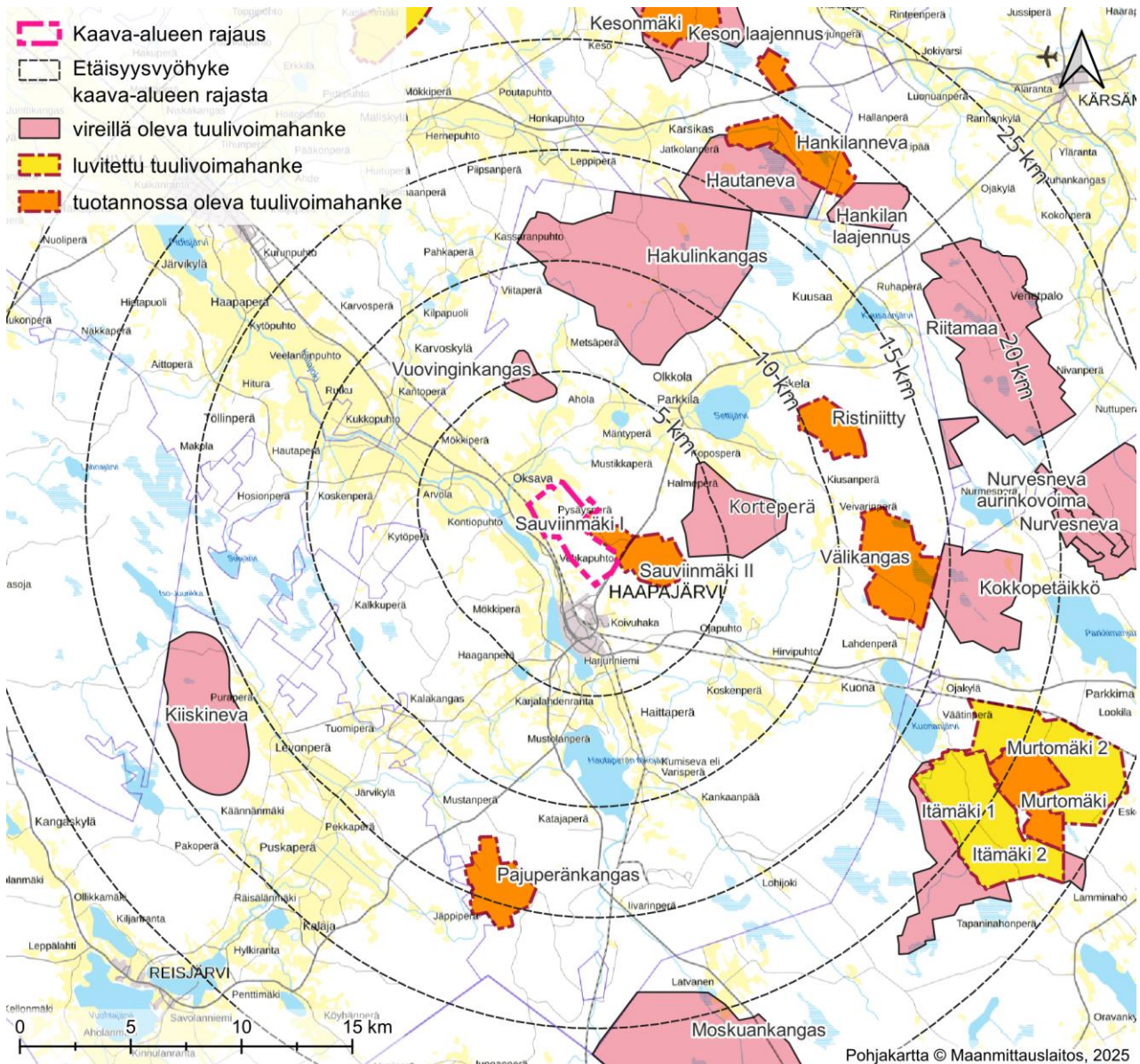
Suunnittelualueella ei suurimmilta osin ole voimassa olevaa yleiskaavaa. Alue rajautuu lounaisosastaan Haapajärven keskustan osayleiskaavaan 2035 (hyväksytty 28.4.2014) ja itäosastaan Sauviinmäen tuulipuiston osayleiskaavaan (hyväksytty 27.4.2015). Pieni osa yleiskaavan suunnittelualueesta sijoittuu tuulivoimapuiston yleiskaavan alueelle. Sauviinmäen tuulivoimapuisto on rakentunut ja tuotannossa. Siihen kuuluu yhteensä 9 voimalaa. Haapajärven keskustan osayleiskaavassa lähimmät alueet Ouluntien varressa on osoitettu teollisuusalueeksi (T) ja Nivalantien puolella maa- ja metsätalousalueiksi (M).

Kuva 7. Suunnittelualueen sijainti suhteessa voimassa oleviin yleiskaavoihin. Suunnittelualue on rajattu kartalle punaisella.

Sauviinmäen lisäksi suunnittelualueen itäpuolella noin 10 km päässä on voimassa Risuniityn ja Välikankaan tuulivoimapuistojen osayleiskaavat. Kyseiset tuulivoimapuistot ovat jo tuotannossa olevia.

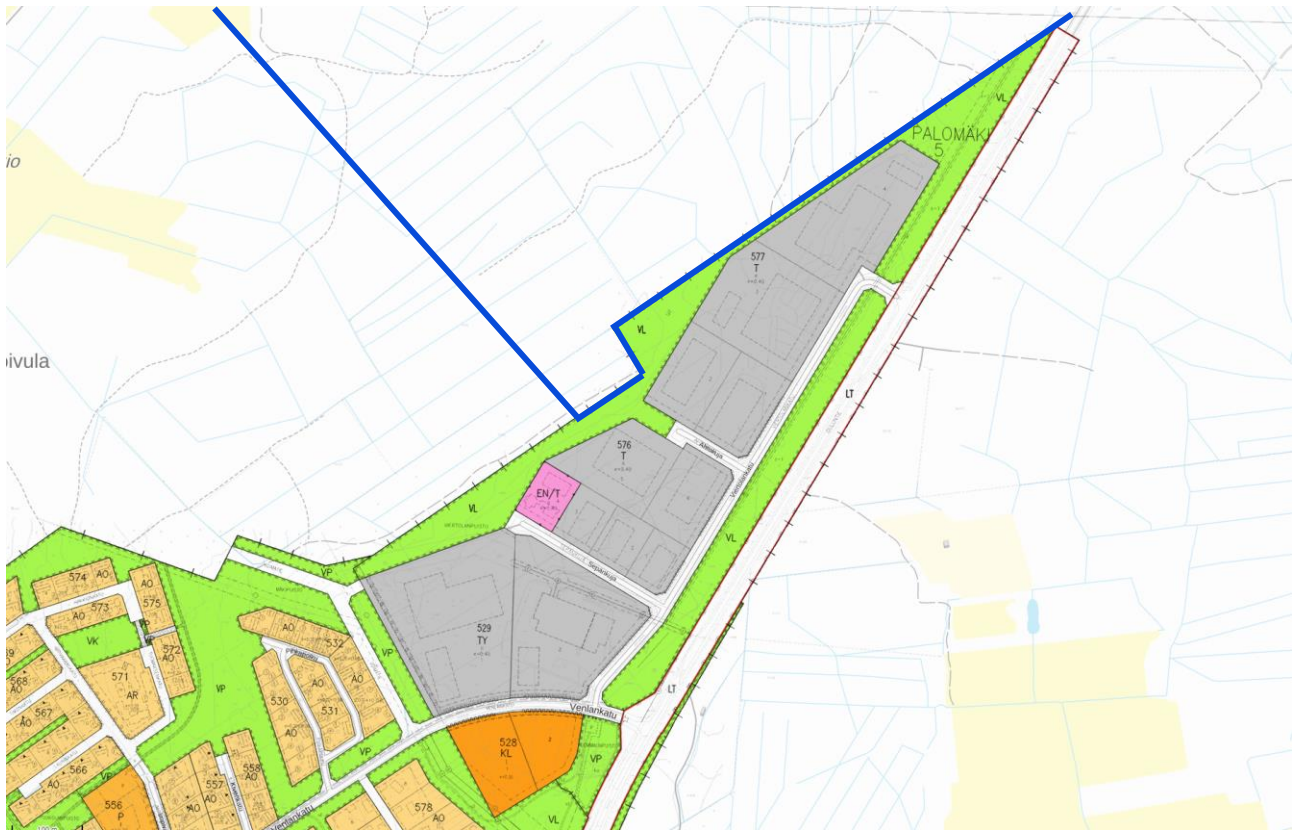
Suunnittelualueen läheisyydessä on myös vireillä useita uusia tuulivoimahankkeita ja tuulivoimapuistojen osayleiskaavoja. Sauviinmäen tuulivoimapuiston koillispuolella on vireillä Korteperän tuulivoimapuiston osayleiskaava ja suunnittelualueen pohjoispuolella Hakulinkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava. Pohjoispuolelle on suunnitteilla Vuovinginkankaan hanke. Idässä Haapajärven kaupungin rajan tuntumassa on tuulivoimahankkeita myös Pyhäjärven ja Kärämäen kaupunkien puolella (Itämäki, Murtomäki II, Kokkopetäikkö, Riitamaa, Nurmesneva). Pyhäjärven puolella sijaitseva Murtomäen tuulivoimapuisto on toiminnassa.

Kuva 8. Lähimmät tuulivoimahankkeet ja niiden etäisyys Pysäysperän osayleiskaava-alueesta esitettyä kartalla. Oranssilla tuotannossa oleva tuulivoimalat ja vaaleanpunaisella vireillä olevat tuulivoimahankkeet (tilanne 9/2025).

2.2.5 Asemakaavat ja ranta-asemakaavat

Suunnittelualueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa. Lähin asemakaava-alue sijaitsee Haapajärven keskustaajaman alueella. Suunnittelualue rajautuu eteläosastaan tähän asemakaava-alueeseen, tarkemmin vuonna 2009 hyväksyttyyn Ouluntien teollisuusalueen asemakaavaan Palomäen kaupunginosassa. Asemakaavaa ollaan muuttamassa ja kaavamuutoksen valmisteluaineisto on ollut nähtävillä 10.11. - 12.12. 2025.

Kuva 9. Ote voimassa olevien asemakaavojen yhdistelmäkartasta. Sinisellä yleiskaavan suunnittelualan likimääräinen rajaus.

2.2.6 Rakennusjärjestys

Haapajärven kaupungissa on voimassa 1.1.2013 lainvoiman saanut rakennusjärjestys. Kaupungissa on vireillä rakennusjärjestyksen uudistaminen, ja siitä on valmistunut marraskuussa 2024 luonnos.

2.2.7 Muut hankkeet ja rakennuskielto

Yleiskaavan suunnittelualue on asetettu alueidenkäyttölain 38 § mukaiseen rakennuskieltoon kaavanlaadinnan ajaksi (tekninen lautakunta 20.2.2025 § 23 ja 20.3.2025 § 33).

Fingridin Pysäysperän sähköasema toimii useille Haapajärven ja ympäryskuntien tuulivoima- ja aurinkoenergiaprojekteilta sähkönsiirron liityntäpisteenä (osa hankkeista suunnitteluvaiheessa). Tuulivoimahankkeet on kuvattu yleiskaavoja käsittelevässä kappaleessa 2.2.4.

Alueelle on myös tullut lyhyessä ajassa eri toimijoiden suunnalta hankevarauksia ja hakemuksia akkuvarastohankkeista, joiden koot vaihtelevat 100 MW:sta ylöspäin. Kaupunki on myöntänyt rakentamisluvan yhdelle akkuvarastohankkeelle sähköaseman ja yleiskaavan suunnittelualueen luoteispuolelle.

2.2.8 Muut mahdolliset selvitykset ja inventoinnit

Kaavan laadinnassa hyödynnetään olemassa olevia aluetta koskevia selvityksiä, suunnitelmia ja tietokantoja. Selvityksiä on laadittu muun muassa maakuntakaavojen yhteydessä. Hyödynnettäviä aineistoja ovat muun muassa:

- Maakuntakaavat taustaselvityksineen
- SYKE:n aineistot ja tietokannat
- Muinaisjäännösrekisteri
- GTK:n maankamara -tietokanta

- Kulttuuriympäristöjen ja maisema-alueiden inventoinnit
- Väyläviraston liikennemäärätiedot

Lisäksi osayleiskaavaa varten laaditaan seuraavat selvitykset (osa selvityksistä valmistuu kaavaehdotusvaiheessa):

- Maisemaselvitys
- Arkeologinen inventointi
- Liikenneselvitys- ja suunnittelu
- Kasvillisuus ja luontotyyppiselvitys
- Ekologisen verkoston selvitys
- Pesimälinnustoselvitys
- Liito-oravaselvitys
- Viitasammakkoselvitys
- Lepakkoselvitys, aktiiviseuranta
- Metsäkanalintuselvitys
- Lumijälkilaskenta

3. Lähtötiedot

3.1 Luonnonympäristö

Seuraava osio perustuu pääosin laadittuihin luontoselvityksiin. Tämän vuoksi osassa kartoista esitetty aluerajaus poikkeaa hieman yleiskaavan suunnittelualueen rajauksesta.

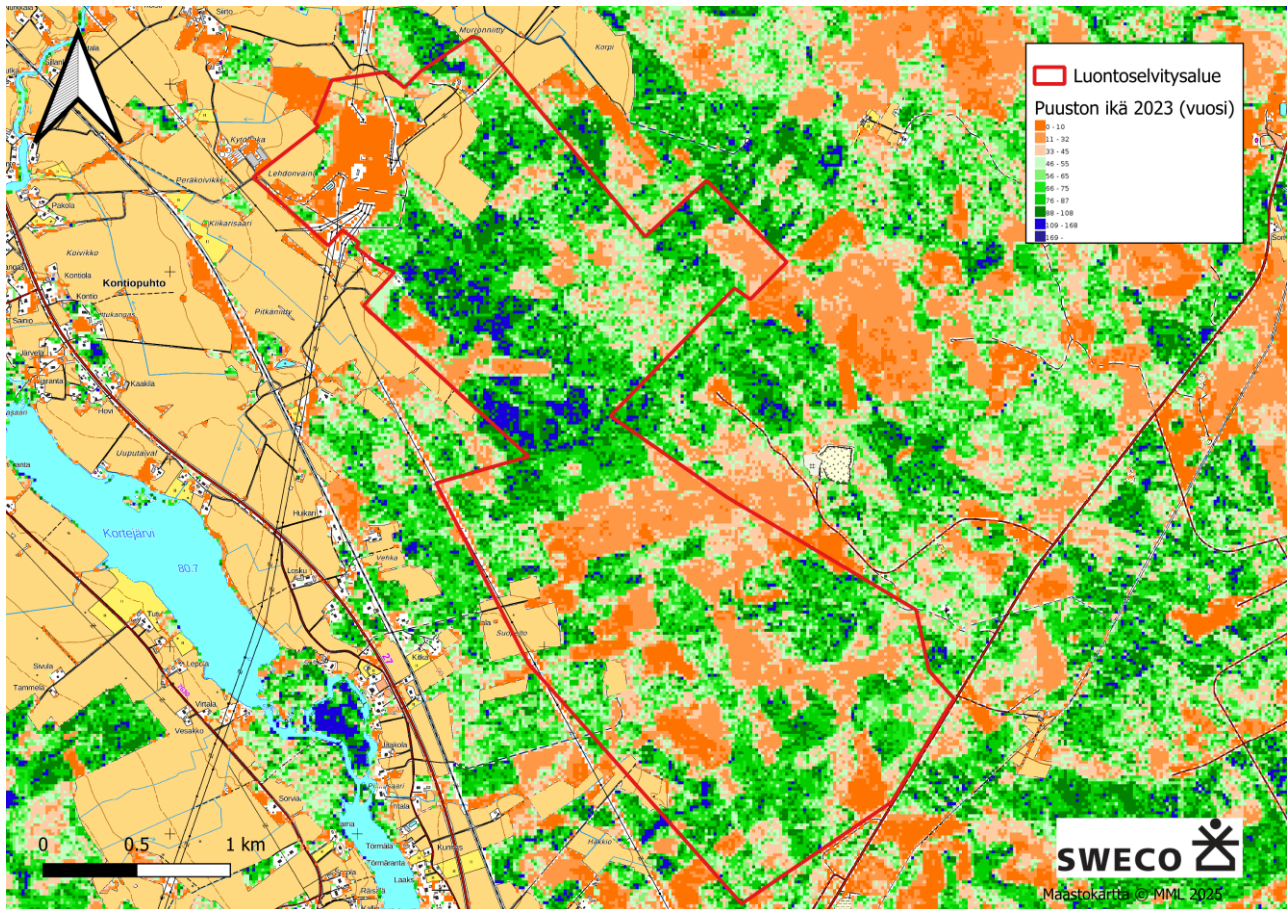
3.1.1 Yleiskuvaus

Yleiskaava-alue sijoittuu metsäkasvillisuusvyöhykkeiden jaossa keskiboreaaliseen vyöhykkeelle. Suokasvillisuusvyöhykkeiden aluejaossa alue kuuluu Pohjanmaan aapasoiden vyöhykkeelle ja alajaossa Suomenselän ja Pohjois-Karjalan aapasoiden vyöhykkeelle. Suunnittelualue on pääosin metsäinen, mutta alueen lounais-, luoteis- ja pohjoisosissa on muutamia peltoalueita. Alueen luoteisnurkassa sijaitsee Fingridin Pysäysperän 400/110 kV sähköasema. Metsäisillä alueilla kulkee paljon metsäautoteitä ja polkuja.

Alueen läpi kulkee useita maastokartassakin näkyviä uomia, jotka ovat pääosin kaivettuja tai suoristettuja ojia. Pieniä kaivettuja ojia on myös teiden varsilla. Järviä tai lampia alueella ei ole. Alueella ei ole luonnontilaisia tai sen kaltaisia soita, eikä juuri muitakaan soita.

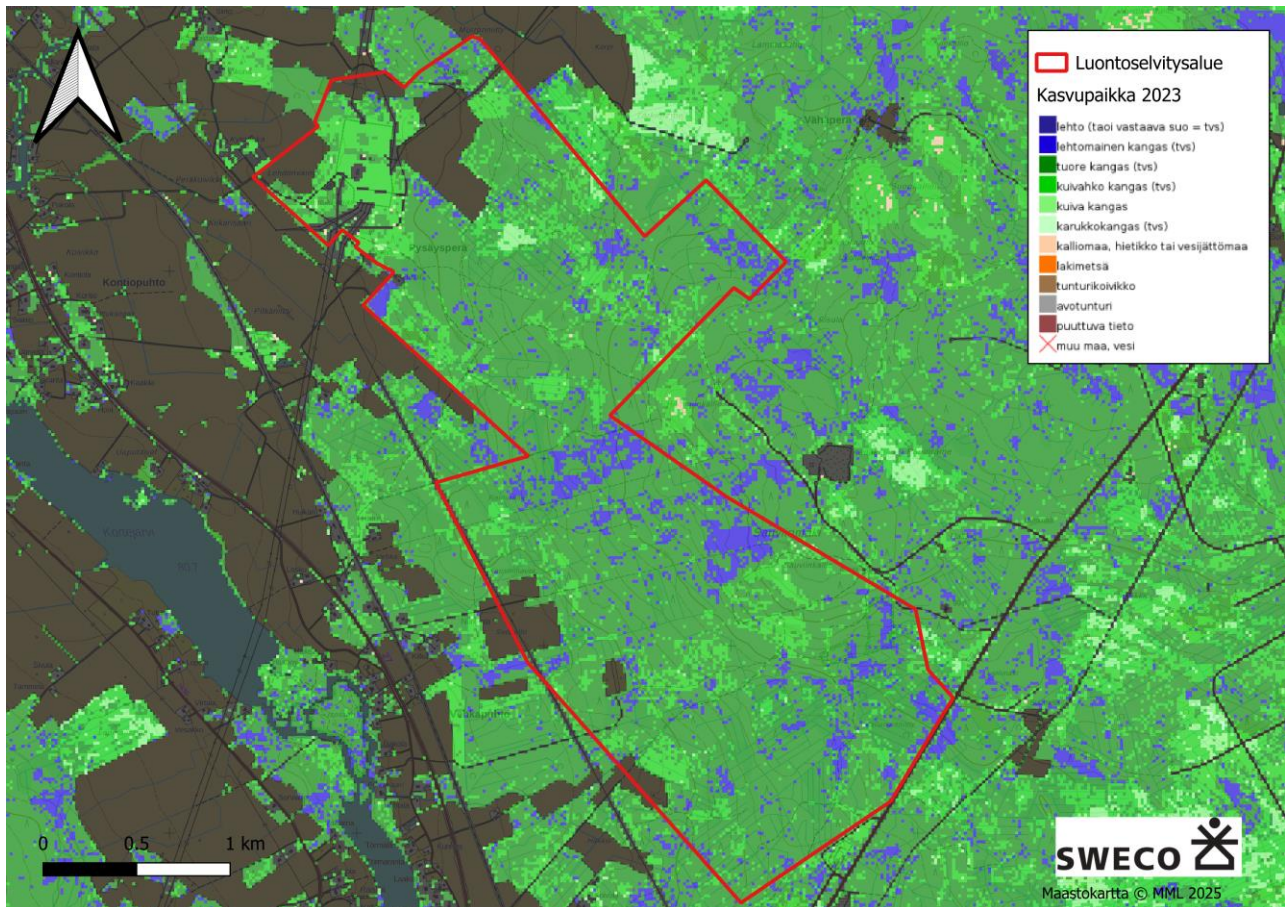
Varttuneita metsiä on selvitysalueen länsireunalla, sekä hiukan koillis-, kaakkois-, sekä lounaisosassa. Vanhoja, luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia metsiä alueella ei ole. Alueen keski- ja eteläosassa on laajoja avohakkuualueita ja lehtipuuvaltaisia taimikoita. Alueen metsät ovat pääosin kuusivaltaisia, paikoin mäntyvaltaisia kasvatusmetsiä. Sekapuuna kasvaa monin paikoin runsaasti myös lehtipuustoa, etenkin koivua, mutta myös mm. haapaa, pihlajaa, raitaa ja harmaaleppää. Alueen metsissä on niukasti lahoppuuta.

Seuraavassa kuvassa on selvitysalueen puustonikäkartta. Kartta kuvaa vuoden 2023 tilannetta.

Kuva 10. Puuston ikä -kartta Luonnonvarakeskuksen monilähteisen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMI) paikkatietoaineistosta 2023 (Luonnonvarakeskus, 2023a).

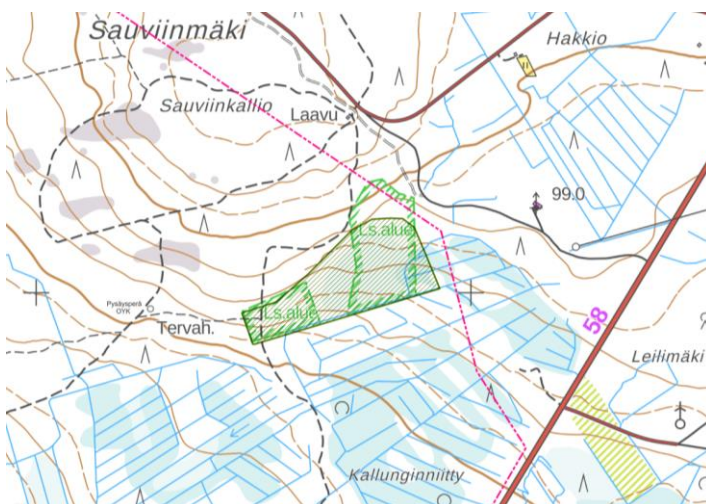
Yleisimmät selvitysalueen metsien kasvupaikkatyytit ovat mustikkatyytiin tuore kangas, puolukkatyytiin kuivahko kangas ja käenkaali-mustikkatyytiin lehtomainen kangas. Seuraavassa kuvassa on selvitysalueen kasvupaikkatyyppikartta.

Kuva 11. Kasvupaikkatyyppikartta Luonnonvarakeskuksen monilähteen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMI) paikkatietoaineistosta 2023 (Luonnonvarakeskus, 2023a).

3.1.2 Luonnonsuojelualueet

Alueelle sijoittuu yksi Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue Sauviinmäki SAC FI1002012 ja valtion luonnonsuojelualueet (lehtojen suojelualueet).

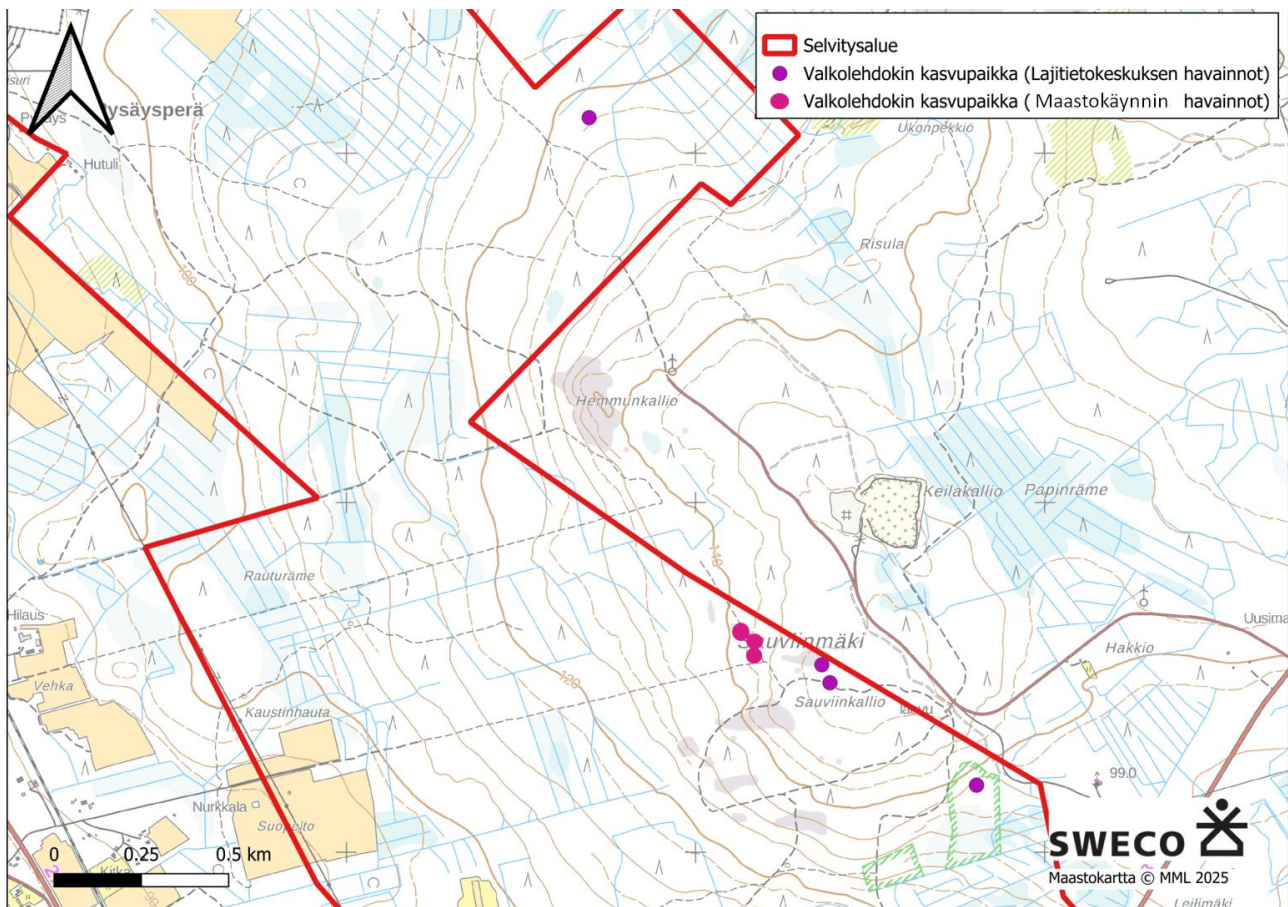

Kuva 12. Sauviinmäen Natura-alue ja lehtojensuojelualue.

3.1.3 Kasvillisuus ja luontotyytit sekä eläimistö

Kasvilajisto

Luontoselvityksen maastokäynnillä selvitysalueella ei rauhoitetun valkolehdokin lisäksi havaittu muita valtakunnallisesti tai alueellisesti uhanalaisia tai silmälläpidettäviä kasvilajeja lakisääteisesti suojeltavia kasvilajeja (luontodirektiivin liitteiden II ja IV b lajeja tai rauhoitettuja tai erityisesti suojeltuja kasvilajeja) eikä Suomen vastuulajeja. Laji.fi-tietokannan (tietokantatieto 4.6.2025) mukaan selvitysalueella on viisi valkolehdokkihavaintoa. Muita uhanalaisten, silmälläpidettävien, rauhoitettujen tai luontodirektiivin liitteisiin IV tai II kuuluvien kasvilajien eikä haitallisten vieraslajien tunnettuja esiintymispaikkoja alueelta ei tietokannan mukaan ole. Vieraslajeista alueella havaittiin kaksi komealupiiniin esiintymää. Komealupiini on luokiteltu kansallisesti haitalliseksi vieraslajiksi (Vieraslajit.fi, 2025).

Kuva 13. Valkolehdokkiesiintymät hankealueella.

Luontotyytit

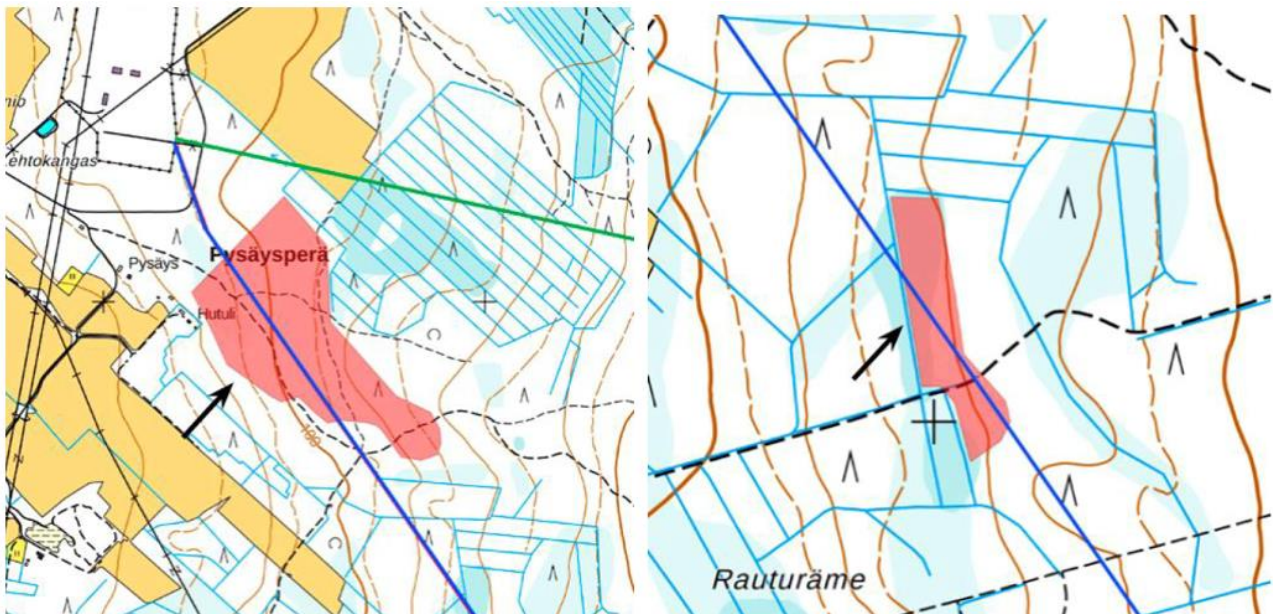
Luontoselvityksen perusteella selvitysalueella on yksi luonnonsuojelulain (9/2023) 64 §:n ja 65 §:n mukainen luontotyyppikohde, joka on myös ennestään luonnonsuojelualue. Alue on osittain Natura-alue, kohdenimeltään Sauviinmäki (FI1002012), ja se on luontodirektiivin perusteella suojeltu (SAC) (Kohde 2).

Selvityksen perusteella alueella ei ole vesilain 2. luvun 11§:n mukaisia pienvesiä (kuten noroja, lähteitä, lähteikköjä, tihkupintoja tai lampia) eikä vesilain 2. luvun 3§:n mukaisia luonnontilaisia tai sen kaltaisia puroja.

Metsäkeskuksen avoimeen metsälakikohdepaikkatietokarttaan (Metsäkeskus, 2025) on merkitty yksi metsälain 10 §:n tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristökuvio Sauviinkallion alueella Metsäkeskus tekee metsälakikohteiden viralliset rajaukset ja metsälaki koskee vain metsätaloutta, ei muuta maankäyttöä, vaikkakin metsälakikohteet ovat samalla huomionarvoisia keskimääräistä talousmetsää korkeampien luontoarvojen vuoksi. Voimassa oleva luontoselvitysten laatimista ja luontoselvitysten yhteydessä tehtävää luontokohteiden arvoluokittelua koskeva, tässäkin selvityksessä noudatettu opas (Mäkelä & Salo, 2021), ei kuitenkaan ohjeista (mm. oppaan luku 7, taulukko 7.1) huomioimaan kohteiden mahdollista metsälain 10 §:n mukaisuutta sinällään vaan kohteiden muut luontoarvot, mm. mahdollisen vesi- ja luonnonsuojelulain mukaisuuden ja luontotyyppin uhanalaisuusluokituksen.

Haapajärven Korteperän tuulivoimapuiston voimajohdon kasvillisuus selvityksessä (Pudas & Ahlman 2023) sekä Pyhäjärven Murtomäki 2 tuulivoimapuiston voimajohdon kasvillisuus selvityksessä (Pudas & Ahlman 2022) suunnittelualueelta oli rajattu arvoluokkaan 2 kuuluva suuri korpikokonaisuus, joka koostui mustikkakorven (MK) ja mustikkakangaskorven (MKgK) mosaiikista. Alue raportoitin vesitaloudeltaan pääosin luonnontilaiseksi. Puusto alueella on iäkästä ja kuusivaltaista, sekä rakenteeltaan kerroksellista. Lahopuuta esiintyy paikoin runsaasti. Kuvion arvoluokka on 2, koska kyseessä on vesitaloudeltaan luonnontilainen ja luonnolliset rakennepiirteet kohtalaisesti säilyttänyt uhanalaisen luontotyyppin edustava esiintymä. Mustikka- ja kangaskorvet luokiteltu erittäin uhanalaisiksi (EN) luontotyypeiksi. Maankäyttösuosituksena on säilyttää alueen vesitalous ja pienilmasto ennallaan, joten esimerkiksi ojituksia tulee välttää. Puusto tulee myös säilyttää ennallaan. Tämän vuoden selvityksessä havaittiin, että tämän arvoluokitellun alueen etelä-länsireunaan oli tehty avohakkuu kartassa näkyvään polkuun rajautuen.

Pyhäjärven Murtomäki 2 tuulivoimapuiston voimajohdon kasvillisuus selvityksessä (Pudas & Ahlman 2022) suunnittelualueelta oli rajattu myös toinen arvokas kasvillisuus kohde; mustikkakorpi (MK), joka luokiteltiin arvoluokkaan 2 kuuluvaksi. Kuvion vesitalous on luonnontilainen ja puusto on paikoin monikerroksellista. Mustikkakorvet on luokiteltu erittäin uhanalaisiksi (EN) luontotyypeiksi. Vesitalous ja pienilmasto tulee säilyttää ennallaan, joten esimerkiksi lisäojituksia tulee välttää. Myös puusto tulee säilyttää ennallaan.

Kuvat 14 ja 15. Mustikkakorvet suunnittelualueella. Toinen alue sijaitsee Pysäysperän sähköaseman läheisyydessä, toinen Rauturämeen lähetyvillä.

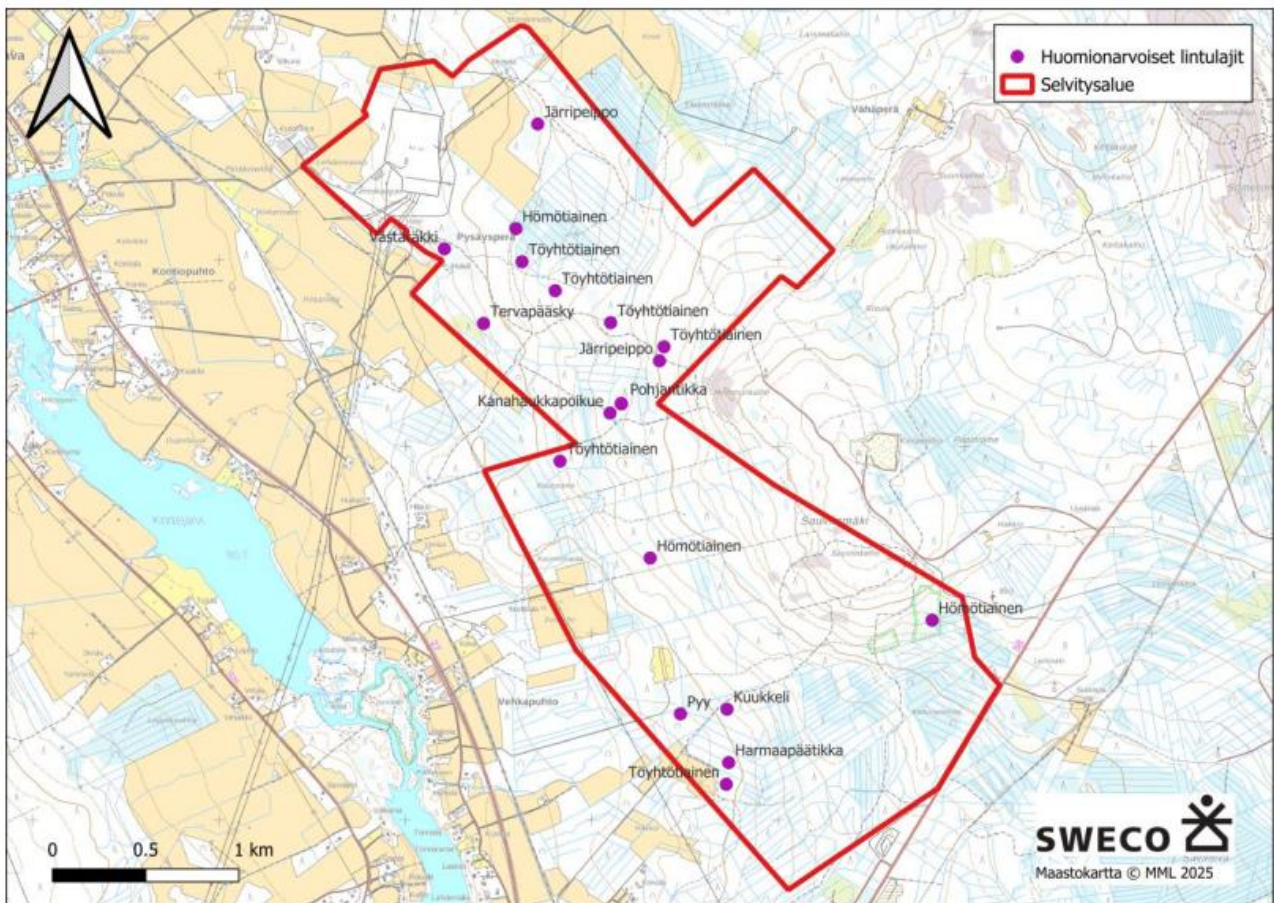
Linnut

Alueelle laadittiin pesimälinnustoselvitys. Lähtöaineistona käytettiin Suomen lajitietokeskuksen (2025) tietokantatietoja. Lähtötietoina huomioitiin 2010- ja 2020-lukujen havainnot. Petolintujen pesäpaikkatiedot tarkastettiin Laji.fi:n kautta 4.6.2025 tehdyillä tietopyynnöillä suojelunarvoisten petolintujen pesäpaikkojen tietokannasta (Luonnontieteellisen keskusmuseon kuratoima tietokanta), rengastus- ja löytörekisteristä sekä Metsähallituksen vastuulajien (maakotka ja muuttohaukka) osalta LajiGIS: Lajin seurantakohteet: Petolinnut - tietokannasta huomioiden myös nollahavainnot eli tuloksettomat pesäntarkastukset.

Pesimälinnustoselvitys tehtiin 27.5. ja 12.6. kahden kierroksen maalinnuston sovellettuna kartoituslaskentana luontotyyppiensä ja lähtötietojen perusteella linnuston arvoalueeksi potentiaalisimmilla kohteilla linnustonseurannan havainnointiohjetta (Koskimies & Väisänen 1988) soveltaen. Pesimälinnustoselvityksessä keskityttiin huomionarvoisiin lajeihin (uhanalaiset, vastuulajit, direktiivilajit).

Selvitysalueella tai alle 500 metrin säteellä siitä ei ole kansainvälisesti (IBA), Suomen (FINIBA) eikä maakunnallisesti (MAALI) tärkeitä lintualueita (BirdLife, 2025). Kaavan suunnittelualueella tai yhden kilometrin säteellä siitä ei ole Suojelunarvoisten petolintujen pesäpaikkojen tietokannan (Luonnontieteellisen keskusmuseon kuratoima tietokanta) pesäpaikkoja, ei Metsähallituksen vastuulajien (maakotka ja muuttohaukka) pesäpaikkoja, eikä Rengastus- ja löytörekisterissä mainittuja uhanalaisten, silmälläpidettävien, lintudirektiivin liitteen I lajien tai erityisesti suojeltavien tai Suomen kansainvälisiin vastuulajeihin kuuluvien lintulajien tunnettuja pesäpaikkoja (Suomen Lajitietokeskus, 2025c; 2025e: tietokantatieto 4.6.2025).

Pesimälinnustoselvityksen maastokäynneillä havaittiin huomionarvoisia lintulajeista (lintudirektiivin liitteen I lajit, erityisesti suojeltavat lajit, kansallisesti tai alueellisesti uhanalaiset lajit ja Suomen vastuulajit) yhteensä kymmenen lintulajia. Huomionarvoisia lajeista pohjantikka ja kanahaukka havaittiin kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen maastokäynnillä heinäkuussa (18.7.2025). Havaitut lajit: kuukkeli, töyhtötiainen, hömötiainen, järripeippo, västäräkki, tervapääsky, harmaapäätikka, pyy, kanahaukka, pohjantikka.

Kuva 16. Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit selvitysalueella.

Yhteensä linnustoselvityksessä havaittiin 38 lintulajia. Selvitysalueen lajisto on pääosin tavanomaista talousmetsien, hakkuualueiden, peltoaukeiden ja pihapiirin linnustoa, mutta alueelta havaittiin myös uhanalaisten lintulajien merkittäviä esiintymiä.

Selvitysalueelta rajattiin maastokäyntien perusteella yksi linnustollisesti arvokas kohde, joka sijaitsee alueen pohjoisemmalla puoliskolla Pysäysperän alueella. Tärkeimpiä arviointiperusteita linnustollisesti arvokkaiden kohteiden rajaustarvetta analysoitaessa olivat huomionarvoisten lintulajien etenkin pesimäaikainen esiintyminen, arvioidun pesimäreviirin sijainti, lajin käyttäytyminen ja ekologia sekä linnuston kannalta arvokkaan luontotyyppin sijoittuminen huomionarvoisten lintulajien havaintopaikkojen ympäristössä.

Pysäysperän arvokas lintualue:

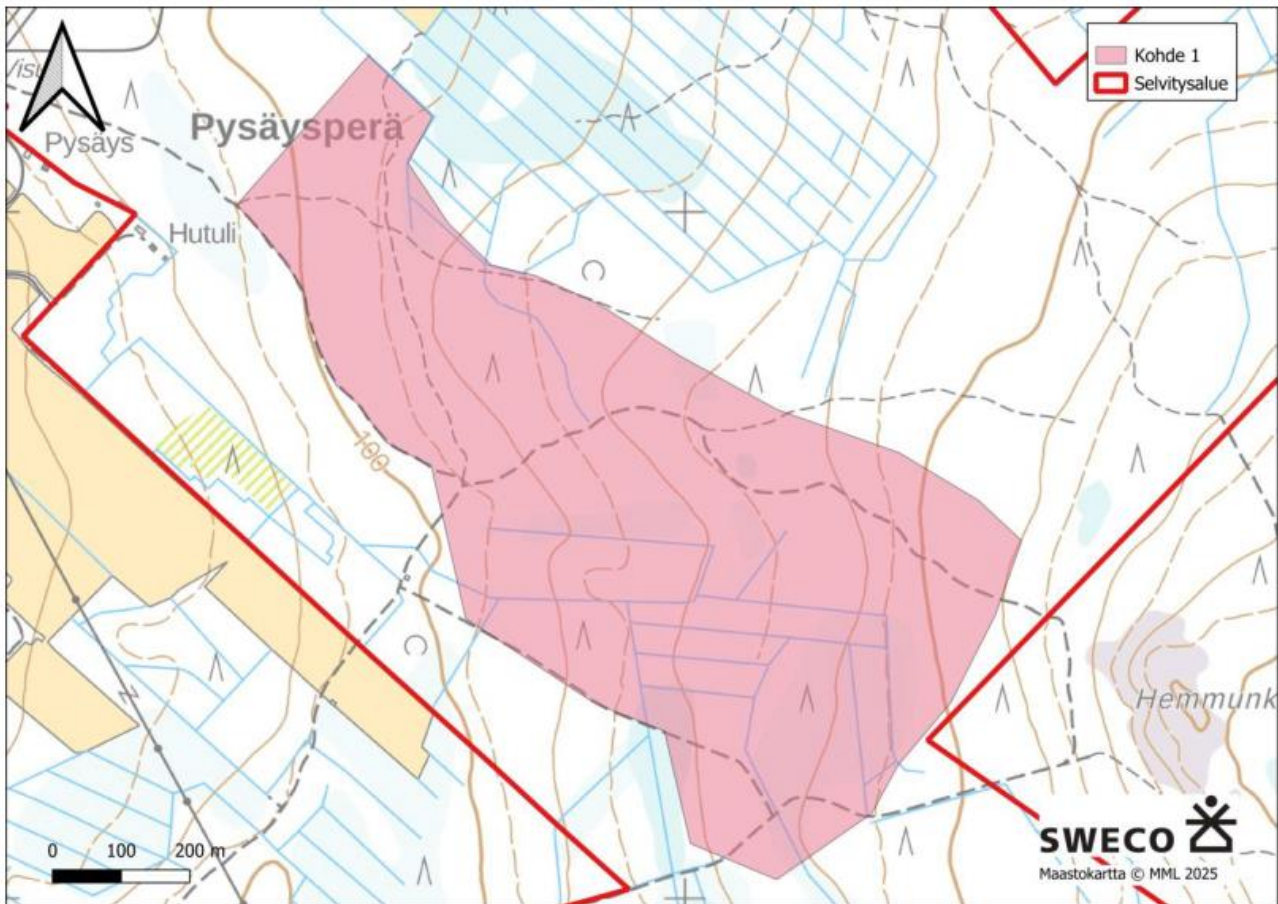
Luontokohdeluokitus luokka 2: Erityisen tärkeät kohteet

Rajatulla alueella havaittiin maastokäynneillä huomionarvoista ja vaateliasta metsälajistoa (töyhtötiainen, hömötiainen, pohjantikka ja järripeippo) sekä kanahaukkapoikue. Alue koostuu iäkkäämmästä, kuusivaltaisesta puustosta ja lahoppua on paikoin runsaasti. Tämä heijastuu kohteella havaitusta linnustosta. Kohteen sijainti on esitetty kartalla alla ja valokuvia kohteesta on alempana.

Kohde on tässä raportissa määritetty kuuluvaksi arvoluokkaan 2, koska alueella havaittiin uhanalaisten lintulajien merkittäviä esiintymiä. Kanahaukan pesäpaikkaa ei tässä selvityksessä saatu vahvistettua, mutta todennäköisesti se sijaitsee havaitun poikueen lähistöllä. Kanahaukan poikasia oli alueella niiden ääntelyn perusteella ainakin kaksi. Kanahaukka suosii pesimäympäristönään vanhoja havu- ja sekametsiä.

Kohteen rajauksen osalta on syytä huomioida, että linnustoa selvitetiin laajalla selvitysalueella vain rajallisen ajan, joten kaikki lajihavainnot eivät välttämättä tulleet esiin selvityksessä. Kohteen ulkoraja piirrettiin uhanalaisten lintulajien havaintopisteiden sijainnin sekä näille lajeille soveltuvien elinympäristöjen mukaisesti. Arvokas kohde saattaa siis jatkua kauempanakin, mitä tämän maastoselvityksen puitteissa on ollut mahdollista selvittää.

Suositus: Suosituksena on säilyttää alueen maankäyttö sellaisena, ettei se vaikuta metsän luonnollisiin rakennepiirteisiin eikä siten uhanalaisten lintulajien elinympäristöihin heikentävästi. Puusto tulee säilyttää ennallaan. Haittoja estävien ratkaisujen riittävyyden sekä mahdollisen luonnonsuojelulain 83 §:n mukaisen poikkeamislupatarpeen ja lupaedellytysten arvioimiseksi tulee olla yhteydessä paikallisen ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikköön. Joka tapauksessa mahdolliset raivaus- ja rakennustyöt tulee tehdä kanahaukan pesimäkauden (toukokuun lopusta elokuun loppuun) ulkopuolella.

Kuva 17. Pysäysperän arvokas lintualue.

Kuva 18. Valokuvia alueelta.

Lepakot

Alueen kaavoitukseen liittyen on laadittu lepakkoselvitys. Selvitys on esitetty osana kaavaselostuksen liitteenä olevaa luontoselvitystä.

Lepakkoselvityksen maastokäynneillä ei tehty havaintoja lepakoista. Selvitysalueella on kuitenkin rakennuksia, jotka saattavat soveltua lepakoiden lisääntymis-, levähdys- tai talvehtimispaikoiksi. Kaavalla ei arvioida olevan vaikutusta lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin ainakaan, jos olemassa olevia rakennuksia ei pureta. Lepakot voivat käydä saalistamassa jopa noin kolmen kilometrin päässä lisääntymis- ja levähdyspaikastaan, joten suhteellisen lyhyen havainnointiajan perusteella ei voida päätellä varmaksi lisääntymis- ja levähdyspaikkojen sijaintia.

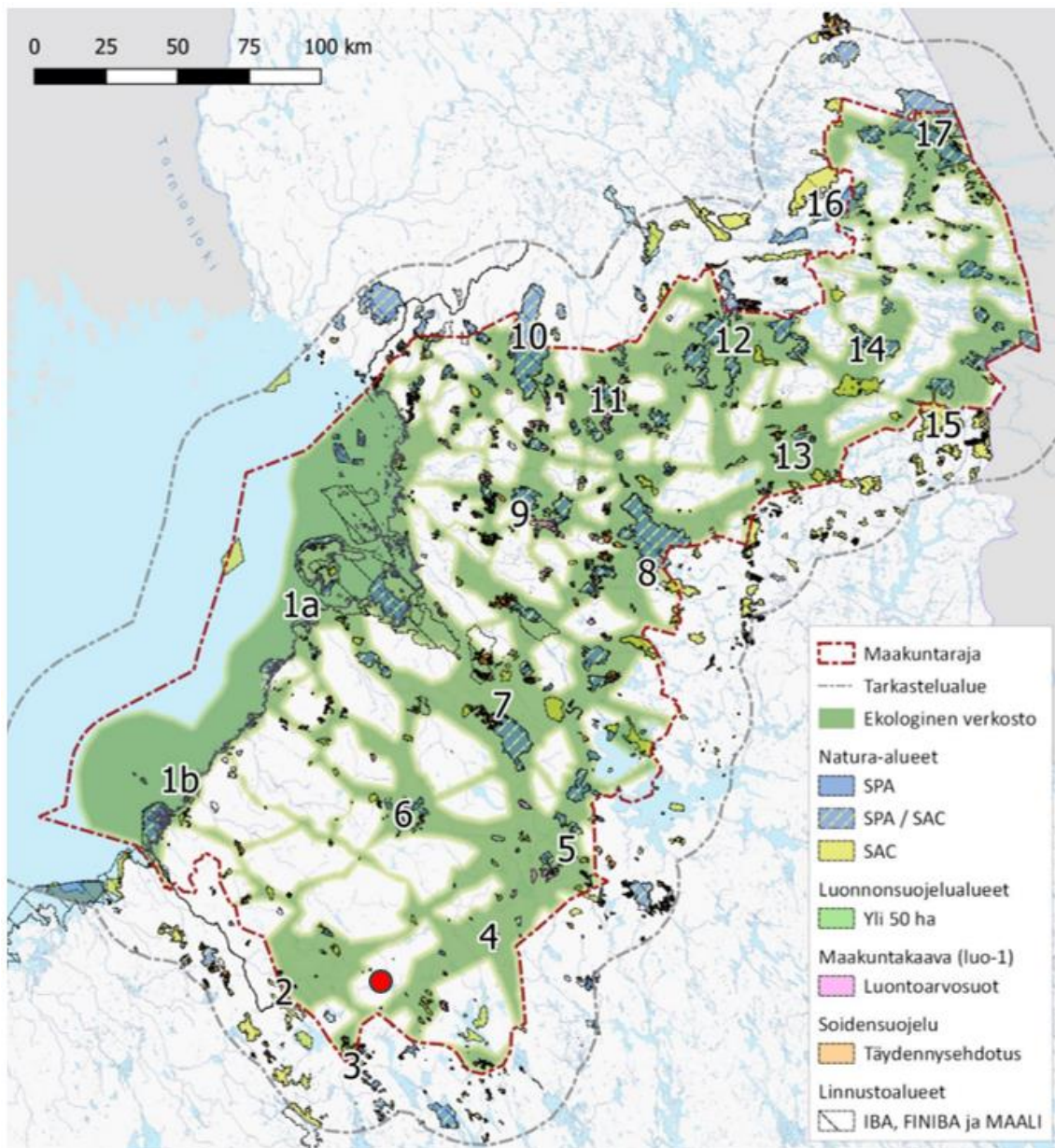
Ekologiset yhteydet

Yleiskaavaan liittyen on laadittu ekologisten yhteyksien selvitys Pohjois-Pohjanmaan viherrakenneselvityksen (Pohjois-Pohjanmaan liitto, Sweco Finland, 2021) pohjalta. Selvitys on esitetty kokonaisuudessaan kaavaselostuksen liitteenä.

Luonnon monimuotoisuuden ydinalueet ovat usein laajoja, yhtenäisiä aluekokonaisuuksia, joilla ihmisen vaikutus on vähäinen ja elinympäristöt ovat lajien kannalta riittävän laadukkaita. Tällaisia ovat esim. luonnonsuojelu- ja Natura-alueet, joiden lisäksi ydinalueisiin luetaan myös pienemmät lailla suojellut arvokkaat luontotyyppikohteet, sekä huomionarvoisten eliölajien elinympäristöt.

Ekologiset yhteydet ovat käytäviä, jotka sijaitsevat ydinalueiden välillä mahdollistaen eliölajien liikkumisen ja levittäytymisen elinympäristöstä toiseen. Kartalla ekologiset yhteydet esitetään usein joko maalla sijaitsevana viheryhteyksinä (esim. metsät ja suot), tai vesistöjen siniyhteyksinä (esim. järvet ja joet), jotka muodostavat yhdessä maisematasolla ns. siniviherrakenteen eli ekologisen verkoston. Ekologiseen verkostoon voi kuulua myös rakennettuja ja luonnonvaratalouden käytössä olevia alueita, jotka ovat riittävän yhtenäisiä ja kelpaavat lajien elinpiireiksi tai siirtymäreiteiksi.

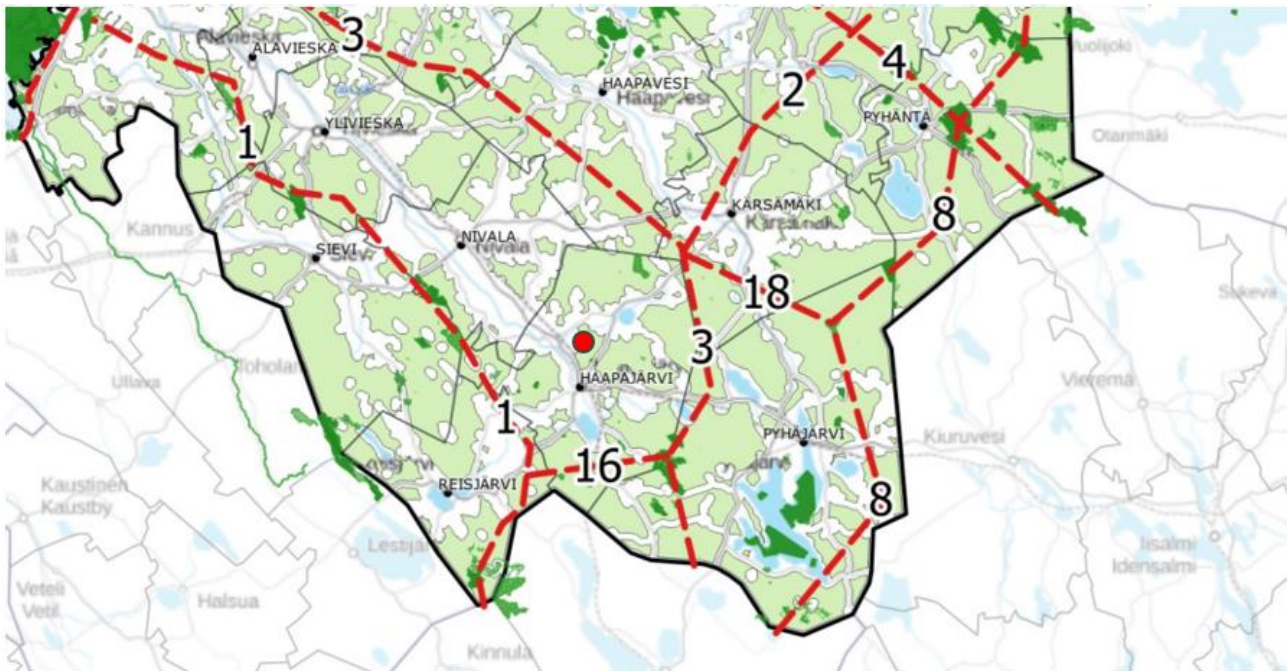
Maakunnan ekologisen verkoston ydinalueista lähinnä Haapajärven Pysäysperää sijaitsevat alueet numero 2, 3 ja 4 (Kuva 3). Näiden ydinalueiden perusteena ovat metsäpeuran ja maakotkan laajat ja yhtenäiset elinalueet, Natura-verkosto sekä tärkeät hirvieläinten vaellus- ja lintujen muuttoreitit (Pohjois-Pohjanmaan liitto, 2024). Kaava-alue on osin yhtenäisellä metsäalueella, mutta ei lähellä suurempia luonnonsuojelualueita tai ekologisista yhteyksiä (Pohjois-Pohjanmaan liitto, 2021).

Kuva 19. Pohjois-Pohjanmaan ekologinen verkosto ja numeroidut luonnolle tärkeät ydinalueet (Pohjois-Pohjanmaan liitto 2024). Punaisella pisteellä on Haapajärven Pysäysperän osayleiskaavan suunnittelualueen sijainti.

Haapajärven kiertää lännessä Reisjärvi - Himanka ekologinen yhteys numero 1, joka saa alkunsa Keski-Suomen maakunnan rajalta Etelä-Sydänmaan Natura-alueen eteläosasta ja sijoittuu koko matkallaan Kalajoen eteläpuolelle (Pohjois-Pohjanmaan liitto, 2021). Yhteys yhdistää toisiinsa maakunnan eteläreunan harvalukuiset Natura-alueet Pitkänevan, Rimpineva-Linttinevan, Iso Mällineva – Pieni Mällinevan ja Siiponjoen, ja noudattaa hirvieläinten vakiintuneita tienylityspaikkoja.

Haapajärven eteläpuolelta kulkee yhteydet 1 ja 2 Haapajärvi - Litokaira toisiinsa yhdistävä yhteys numero 16, joka turvaa metsäpeuran liikkumista Suomenselän alueen läpi. Yhteys 2 Haapajärvi - Litokaira sijoittuu koko maakunnan alueelle etelä-pohjoissuuntaisesti ja se saa alkunsa Keski-Suomen maakunnan rajalta päättyen Lapin maakunnan rajalle Litokairassa. Pohjoisessa ja idässä Haapajärven kiertää yhteys 3 Kärämäki – Merijärvi, joka saa alkunsa yhteydeltä 2 liittäen metsäalueet toisiinsa. Yhteyden 3 varrelle jäävät myös alueen vähälukuiset ja pienialaiset luonnonsuojelualueet.

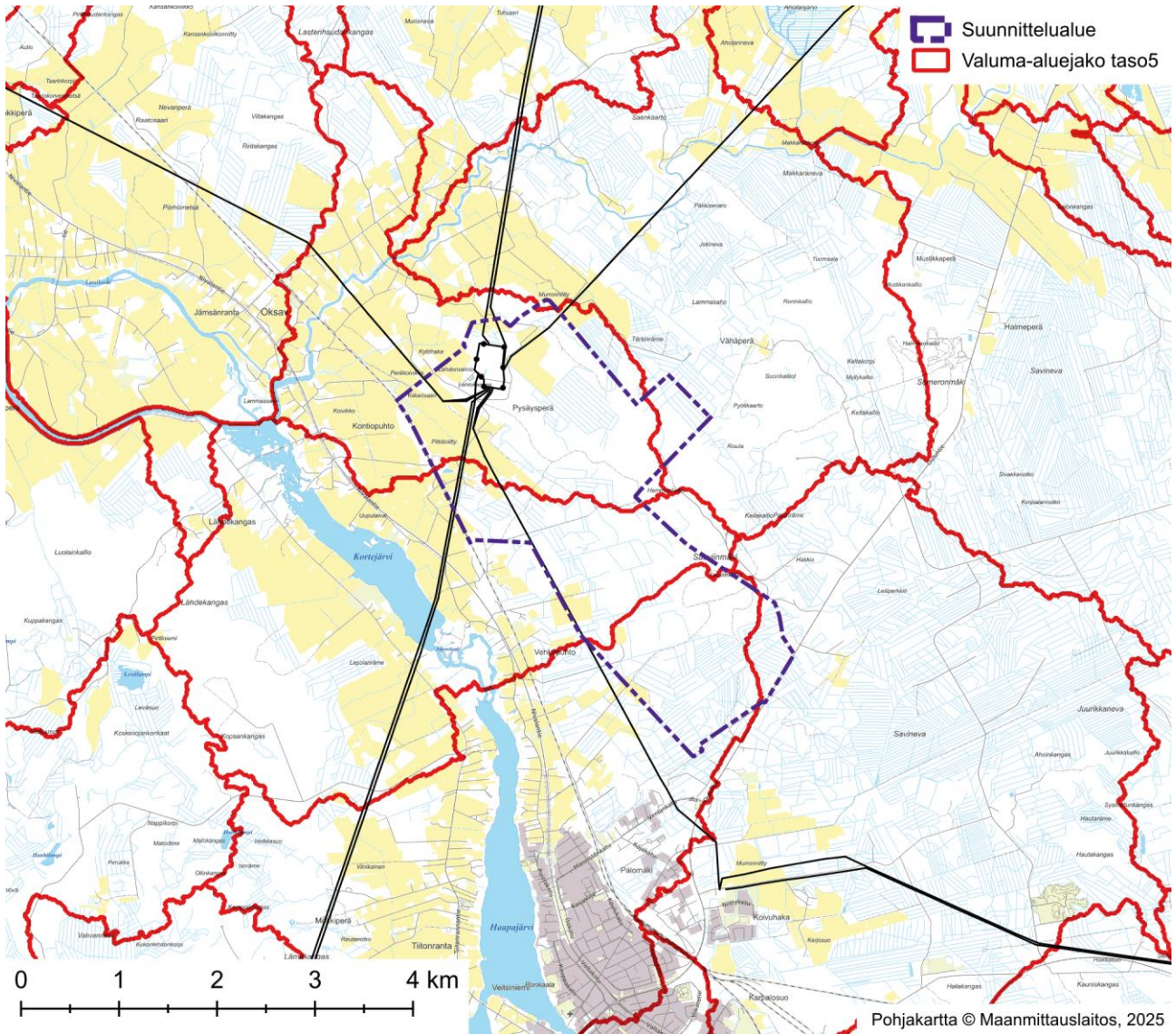

Kuva 20. Pohjois-Pohjanmaan maakunnan eteläosan viherrakenneverkoston ekologiset yhteydet kartalla (Pohjois-Pohjanmaan liitto, 2021). Punaisella pisteellä on Haapajärven Pysäysperän osayleiskaavan suunnittelualueen sijainti.

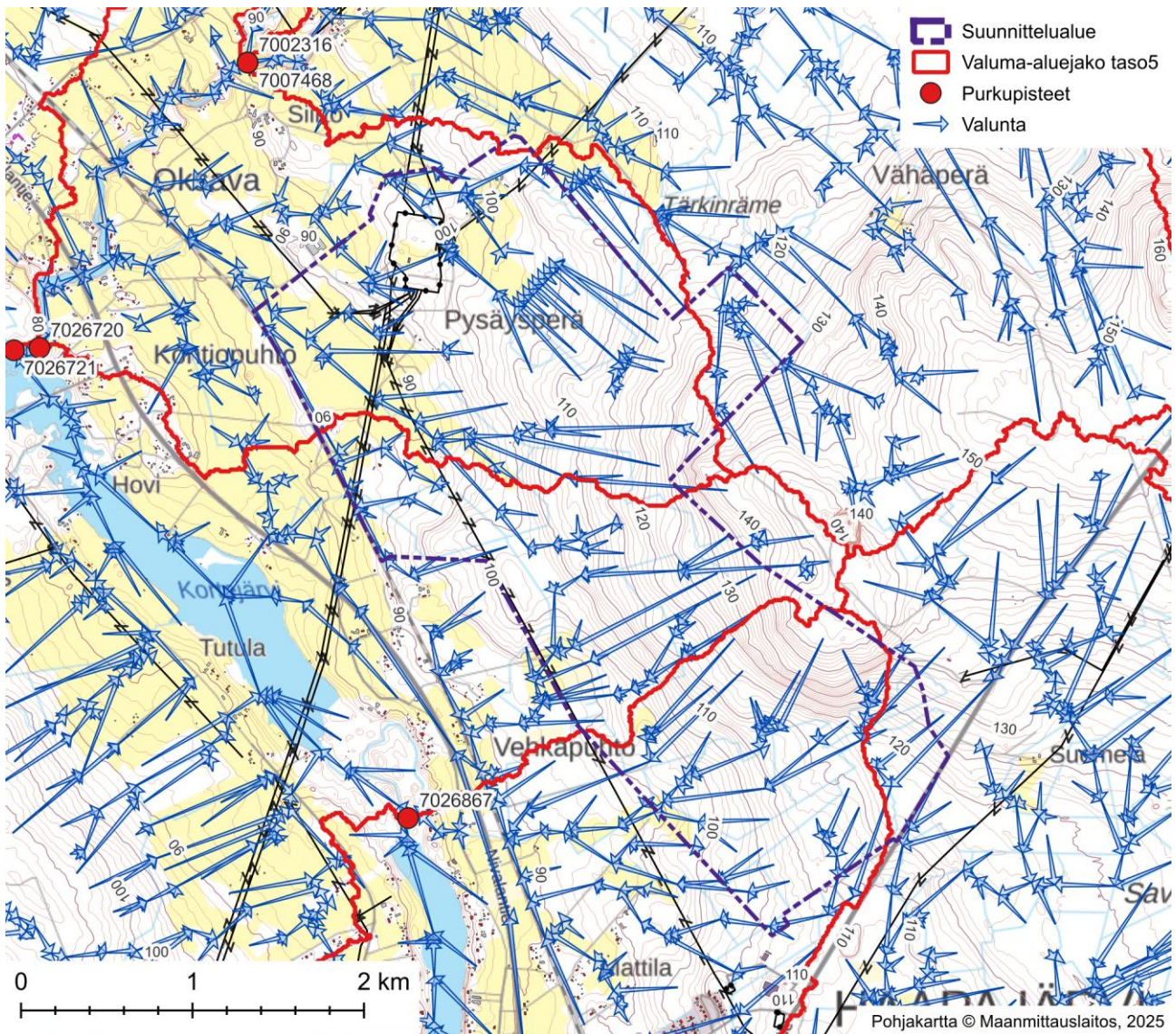
3.1.4 Vesistöt ja pohjavedet

Suunnittelualue sijoittuu Kalajoen vesistöalueelle ja neljännen tason valuma-aluejaossa pääosin kolmelle eri valuma-alueelle: FI1-53.01.136, FI1-53.01.232 ja FI1-53.01.242. Lisäksi pieni osa suunnittelualueesta koillisessa sijoittuu valuma-alueelle FI1-53.01.127 ja Ouluntien varressa Kallunginniityn kohdalla valuma-alueelle FI1-53.01.145.

Pysäysperän sähköasema sijoittuu valuma-alueelle FI1-53.01.136, jolta vedet laskevat ojia pitkin Settijokeen), valuma-alueen pinta-ala on 890 ha. Suunnittelualueen keskiosan valuma-alueelta FI1-53.01.232 (1310 ha) vedet laskevat Kalajoen Kortejärveen ja eteläosan valuma-alueelta FI1-53.01.242 (1620 ha) vedet laskevat Kalajoen Haapajärveen.

Kuva 21. Valuma-alueet ja suunnittelualueen rajausta kartalla.

Kuva 22. Korkeusvaihtelut ja valumavesien suunnat suunnittelualueella (Valuma-alue tiedot: SYKE).

Kalajoki on suuri turvemaiden joki, ekologinen tila tyydyttävä. Vesistö on voimakkaasti muutettu; Avoin tieto 2025. Settijoki on keskisuuri turvemaiden joki, jonka ekologinen tila on tyydyttävä; avoin tieto 2025. Settijoki on Purohelmi -aineistossa mallinnettu alimpaan luonnontilaisuuden luokkaan 1/5 (Purohelmi 2025). Settijoki laskee Kalajoessa sijaitsevan Kortejärveen.

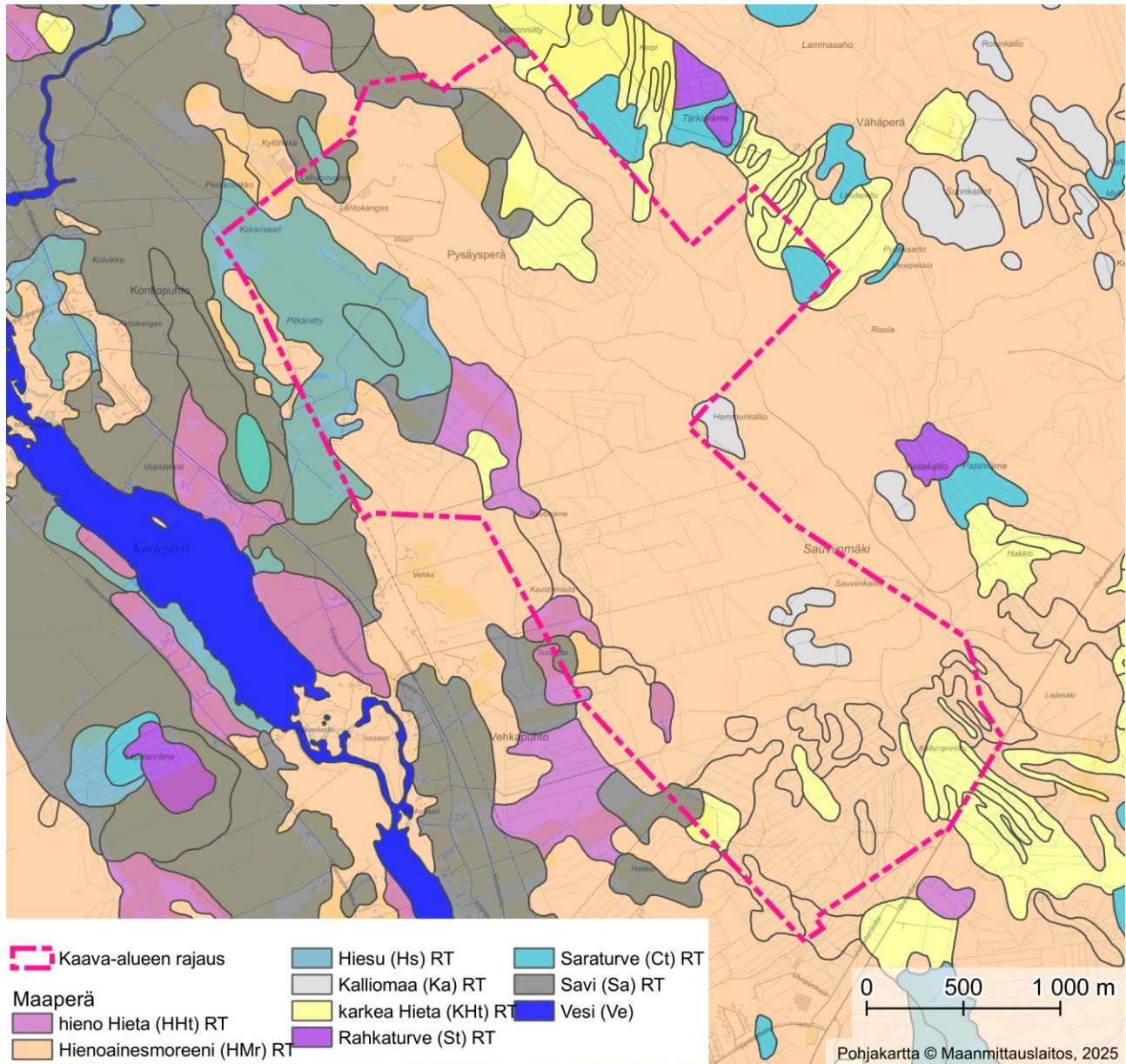
Lähin pohjavesialue sijoittuu Kalajoen toiselle puolelle noin 3,6 km etäisyydelle Pysäysperän sähköasemasta lounaaseen. (Lähdekangas; FI1106905, vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue). Sen määrällinen ja kemiallinen tila ovat hyviä. Pohjavesialueelle on laadittu suojelusuunnitelma.

3.1.5 Tulva-alueet

Hankealueella ei ole vesistötulvan vaaraa (SYKE:n Kalajoen tulvakartta, 2025). Laadittu SYKE:n yleispiirteinen hulevesitulvakartta-aineisto ylittää suunnittelualueen eteläosaan Haapajärven taajaman suunnassa ja Pysäysperän sähköaseman länsipuoliselle alueelle.

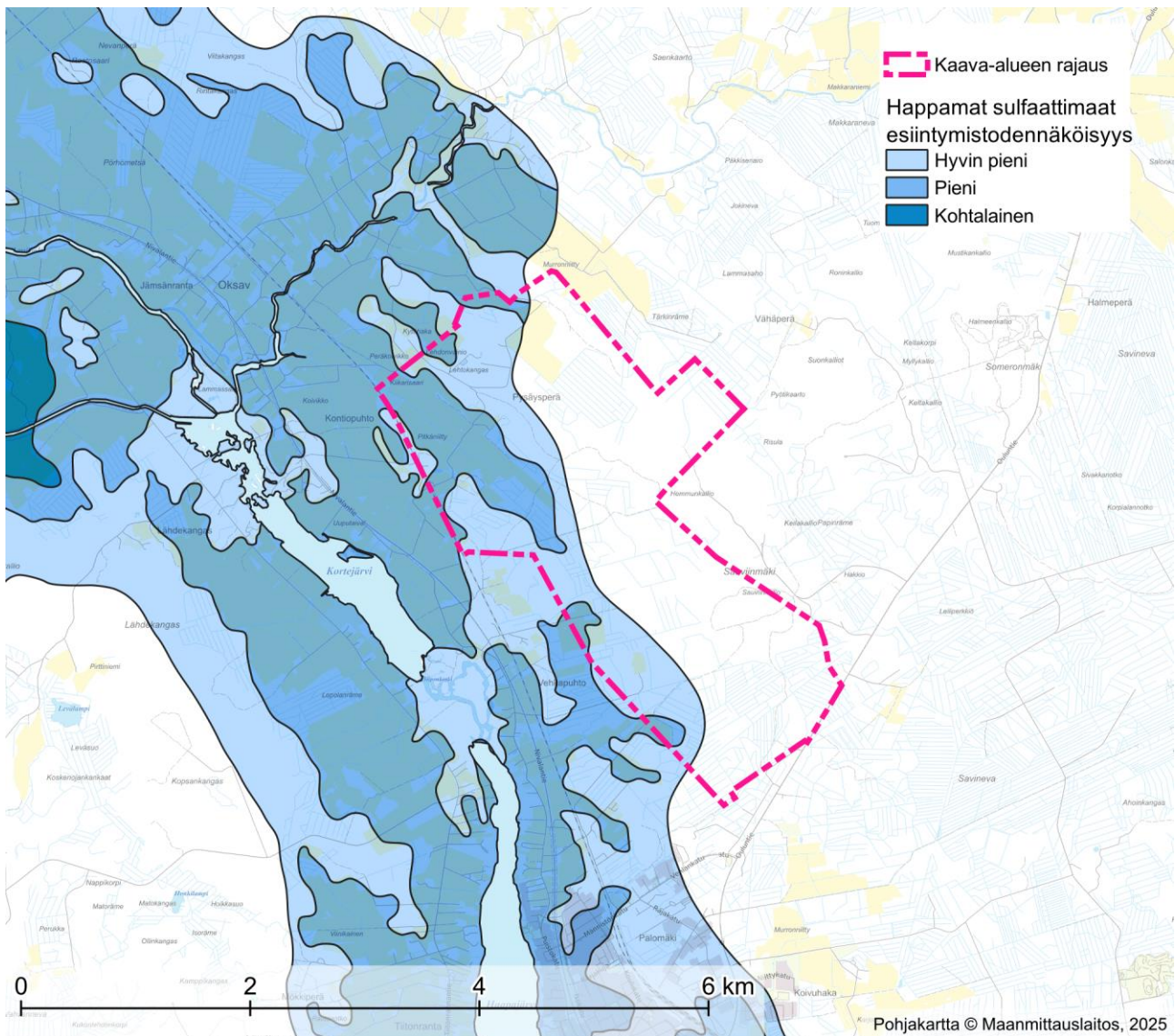
3.1.6 Maaperäolosuhteet

Suunnittelualueen maaperä on enimmäkseen Pysäysperällä ja Sauviinmäen alueilla hienoaineismoreenia (HMr). Sauviinmäellä on jonkin verran myös kalliomaata (Ka). Pysäysperän sähköaseman itäpuolella on jonkin verran karkeaa hietaa (KHt) ja itä- ja pohjoispuolella savea (Sa). Ouluntien läheisillä ojitetuilla suoalueilla ja Pysäysperän ojitetulla suoalueella on pintamaana turvetta.

Kuva 23. Maaperäkarta. Pysäysperän ja Sauviinmäen päämaalaji on hienoaineismoreeni (HMr, kartalla oranssi). Kalliomaat on esitetty harmaalla, karkea hietta vaaleankeltaisella ja savi tummanharmaalla (kartta GTK).

Happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyys alueella on pieni tai hyvin pieni. Pysäysperällä suunnittelualueella on kairauspiste, jossa ei ole todettu esiintyvän hapanta sulfaattimaata (<https://gtkdata.gtk.fi/hasu>). Mustaliusketta ei alueella esiinny.

Kuva 24. Happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyys. Kartalla vaaleansinisellä alueet, joilla happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyys on pieni ja tummansinisellä alueet, joilla todennäköisyys on hyvin pieni. Vihreillä ja punaisilla pisteillä merkitty kartoituspisteet. Suunnittelualueen rajaus esitetty katkoviivalla (kartta GTK).

3.1.7 Pilaantuneet maa-alueet ja maaperän pilaantumisriskit

Alueella ei sijaitse maaperän tilan tietojärjestelmässä (MATTI) mainittuja kohteita.

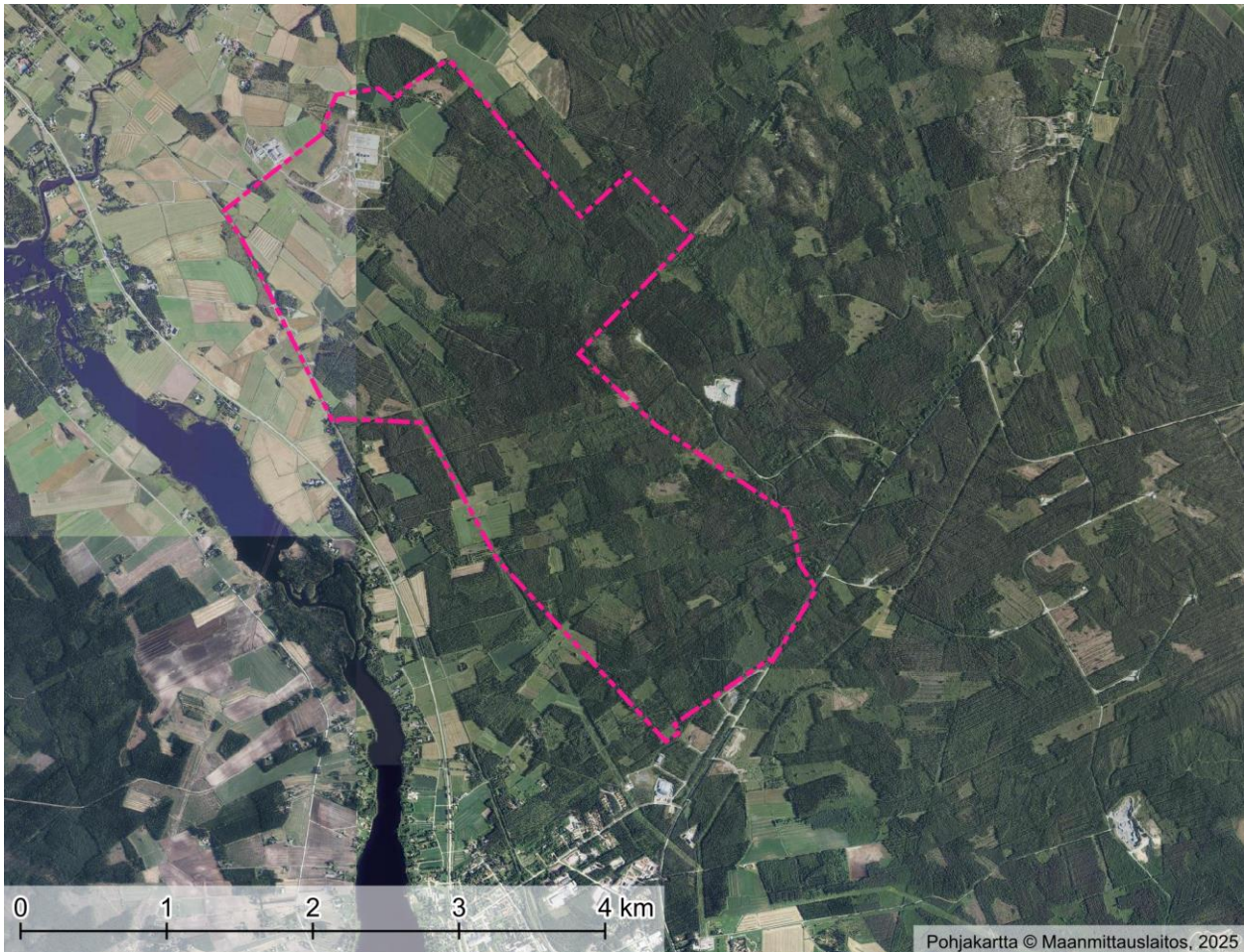
3.2 Maisema

3.2.1 Yleiskuvas

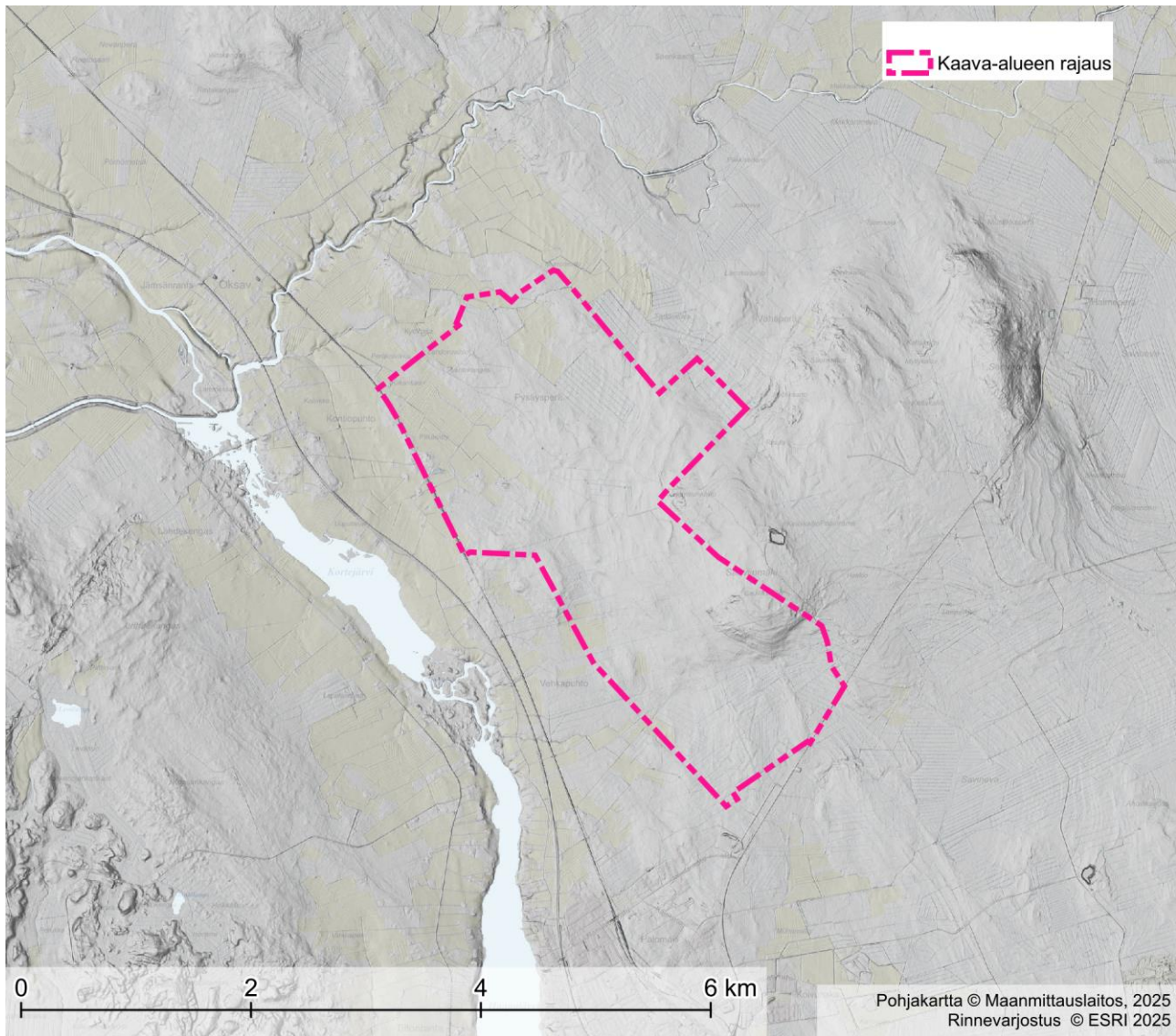
Suunnittelualue sijoittuu osittain valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle, Kalajokilaakson viljelysmaisemat, VAM130128. Pysäysperän sähköasema ja suunnittelualueen luoteisosat ovat arvokkaan maisema-alueen reuna-alueella. Suunnittelualueelle sijoittuu maisema-alueen reunalla olevia pienempiä

peltolaikkuja, jotka rajautuvat ympäröivään metsään. Valtaosa suunnittelualueesta on talousmetsää, jossa on myös suolaikkuja ja ojituksia.

Kalajoki ja Settijoki sijoittuvat tasaisiin ja laakeisiin jokilaaksoihin, suunnittelualueen ollessa selännettä, jolla maasto nousee melko tasaisesti kohti Sauviinmäkeä. Sauviinmäki kohoaa noin 65 metriä Kalajoen vedenpinnan yläpuolelle, korkeusvaihtelun suunnittelualueella ollessa noin 50 metriä. Sauviinmäestä noin 2,5 km päässä suunnittelualueesta ja jokilaaksoista poispäin sijaitsee Someronmäki, jonka huippu on hieman Sauviinmäkeä korkeammalla.

Kuva 25. Ilmakuva alueesta ja suunnittelualueen raja (ortokuva MML avoimet aineistot).

Kuva 26. Alueen rinnevarjoste / korkeusmalli (MLL avoimet aineistot, 2025).

3.2.2 Arvokkaat maisema-alueet

Suunnittelualue sijoittuu osittain valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle, Kalajokilaakson viljelysmaisemat, VAM130128. Kyseessä on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittaman inventoinnin mukainen valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (Valtioneuvoston päätös YM/2021/70, voimaan 1.3.2022).

Kalajokilaakson viljelysmaisemat edustavat avaraa pohjalaista jokilaakson kulttuurimaisemaa. Maisema-alueen arvot perustuvat alueen laajoihin viljelynäkymiin, jotka kuvastavat alueen merkitystä pitkäaikaisena ja elinvoimaisena maatalousalueena. Maisema alueelle ovat tyypillisiä lähes silmänkantamattomat peltonäkymät, joiden keskellä kirkkojen korkeat torninhuiput erottuvat perinteisinä, kauas näkyvinä maamerkkeinä.¹

¹ Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, 2021.

Pysäysperän sähköasema, voimajohtoja ja suunnittelualueen luoteisosissa sijaitsevat arvokkaan maisema-alueen reuna-alueella.

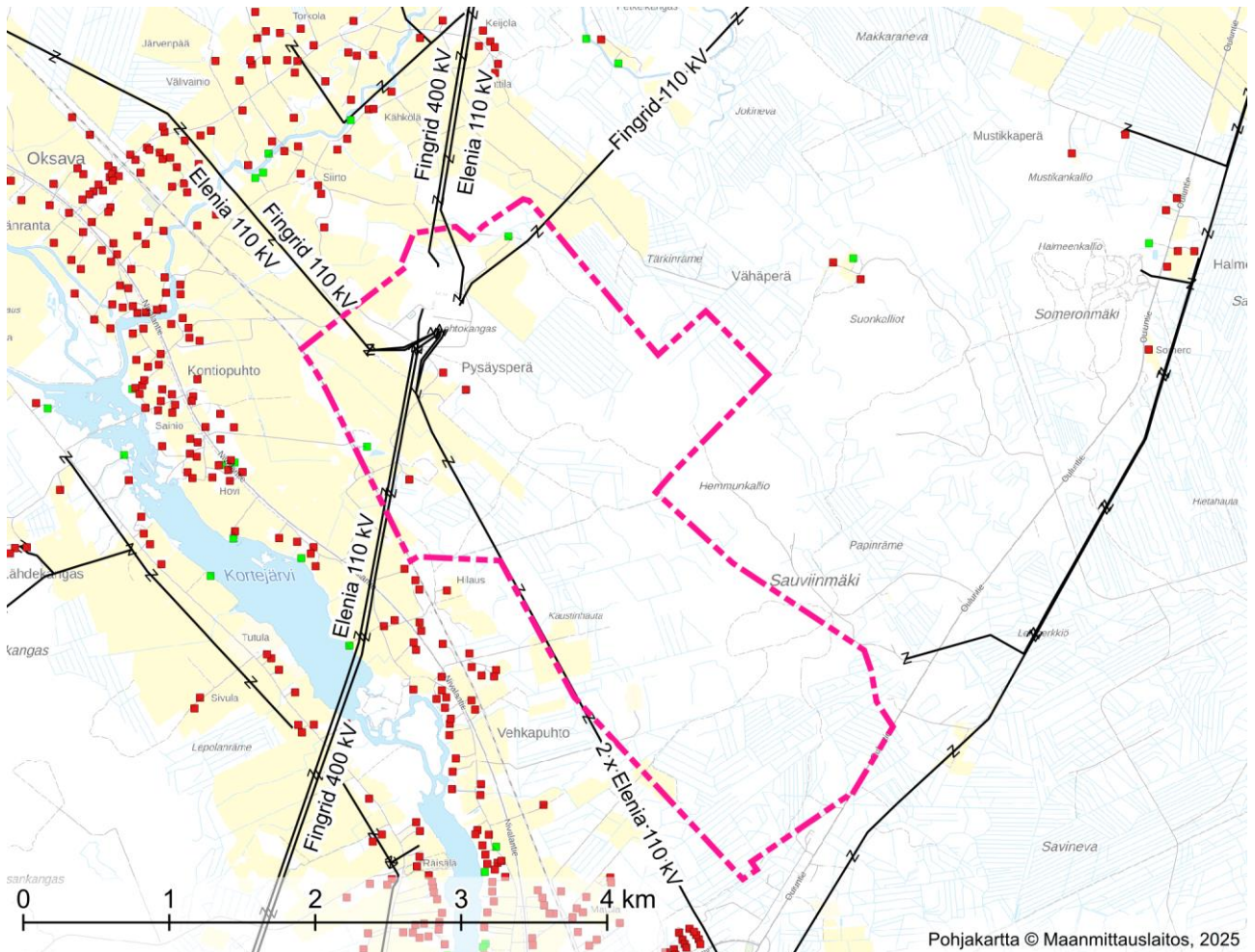
Kuva 27. Kalajokilaakson viljelysmaisemat VAMA-alue ([VAMA 2021_16 Pohjois-Pohjanmaa.pdf \(ymparisto.fi\)](#)). Pysäysperän sähköaseman sijainti osoitettu kuvassa violetilla pisteellä.

3.3 Rakennettu ympäristö

Suunnittelualue sijaitsee Haapajärven keskustan taajama-alueen ja Oksavan kylätaajaman välisellä alueella. Pysäysperän sähköasema ja siltä lähtevät sähköjohdot sijoittuvat alueen luoteisreunalle. Sähköaseman ympärillä on maaseutualuetta viljelyksineen, joskin suunnittelualueelle sijoittuu vain pienempiä metsään rajautuvia peltolaikkuja. Muu suunnittelualue on pääasiassa asumatonta talousmetsää.

Suunnittelualueella tai sen rajan tuntumassa on kolme jälleenrakennuskaudella rakennettua asuin- tai lomarakennusta, jotka ovat poistuneet asuinkäytöstä. Sähköasemalta noin 400 m pohjoiseen Siirontien päässä on yksi lomarakennus (Murtola) ja eteläpuolella noin 300 m etäisyydellä sähköasemasta Pysäysperäntien varrella kaksi vierekkäistä asuinrakennusta (Hutuli ja Pysäys). Suunnittelualueen koillisreunalla radan läheisyydessä sijaitsee myös yksi vakituinen asuinrakennus ja yksi lomarakennus. Muu asutus sijaitsee suunnittelualueen rajan ulkopuolella, Oksavan, Kontiopuhdon ja Vehkapuhdon alueilla.

Suunnittelualueella Ouluntien puoleisessa osassa on kaupungin ympärivuotisessa käytössä olevia ulkoilureittejä (keskusta-Sauvi-Somero ladut). Sauviinmäen päällä on laavu.

Kuva 28. Lähialueen asutus kartalla; asuinrakennukset esitetty pisteinä punaisella ja loma-asunnot vihreällä.

3.3.1 Rakennettu kulttuuriympäristö

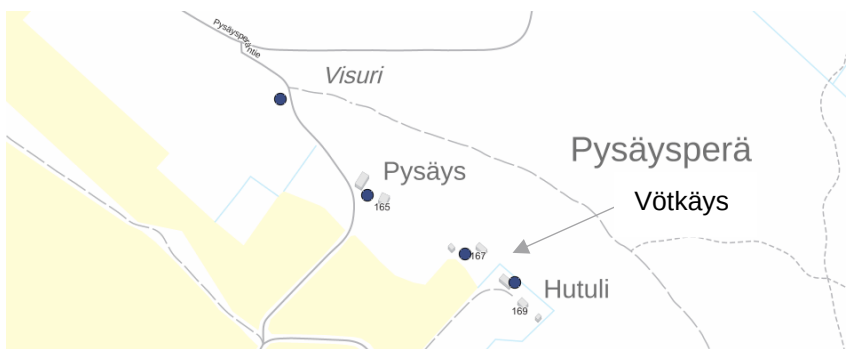
Haapajärven rakennettua kulttuuriympäristöä on inventoitu vuosina 2004, 2012 ja 2015 seuraavissa inventointihankkeissa:

- Kalajokilaakson vanhan rakennuskannan kartoitus, Air-ix 2004
- Haapajärven keskustan osayleiskaavan 2035 inventointi, Arkkitehtitoimisto Pekka Lukkaroinen 2012
- Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015, Pohjois-Pohjanmaan liitto 2015

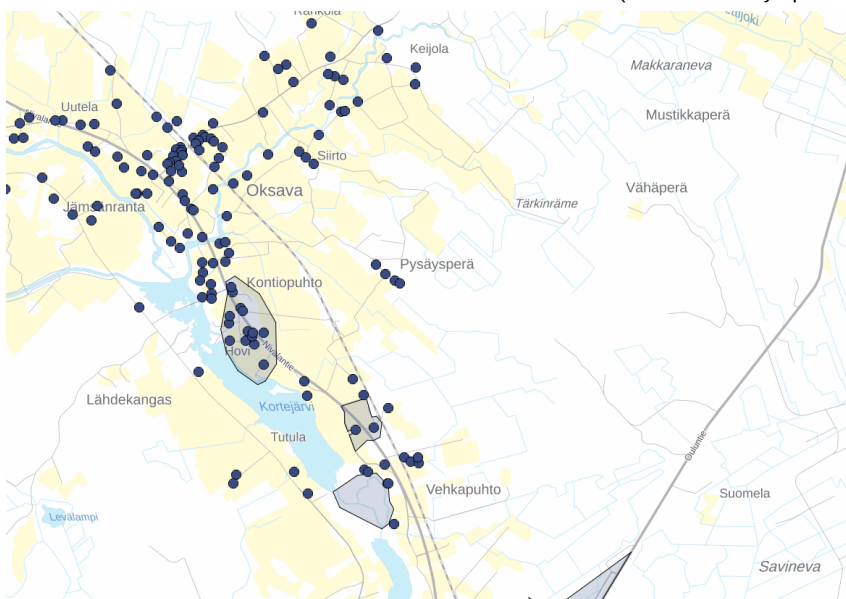
Suunnittelualueelle ei sijoitu maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. Alueella olevat Murtolan ja Pysäksen talot on rakennettu jälleenrakennuskaudella ja Hutulin vanha talo luultavasti 1930-luvulla sekä Hutulin vieressä oleva Vötkäys 1940-luvun alussa. Pysäksen vieressä nykyisten voimajohtolinjojen paikalla on sijainnut aiemmin myös purettu Visuri, joka oli rakennettu jälleenrakennuskaudella.

Suunnittelualueen kohdalla Nivalantie (vt 27) varressa Pysäysperäntien molemmin puolin on kaksi maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä, Kaakilanpuhto ja Vehkapuhto. Myös Oksavan kylällä ja Settijoen varsilla suunnittelualueen länsipuolella on tyypillistä maaseutuasumiseen painottuvaa, ajallisesti monikerroksista rakennettua ympäristöä, johon kuuluu useita yksittäisiä vuonna 2004 inventoituja rakennuksia, joita ei ole arvotettu.

Suunnittelualueen rakennusten tilanne tarkistettiin ja valokuvattiin tätä yleiskaavatyötä varten maastossa 27.8.2025.

Kuva 29. Suunnittelualueella olevat inventoidut rakennuskohteet (lähde: kulttuuriympäristön tietopalvelu KIOSKI).

Kuva 30. Lähialueen aiemmin inventoidut rakennuskohteet (lähde: kulttuuriympäristön tietopalvelu KIOSKI, tiedot haettu 2025)

Vanha-Hutuli

Hutulिन vanha talo on rakennettu luultavasti 1930-luvulla ja säilyttänyt hyvin alkuperäiset tyylipiirteensä ja siistin ulkoasunsa. Alkuperäinen huopakatto on uusittu ja vaihdettu. L-muotoinen talo on ilmeisesti rakennettu kahdessa vaiheessa vanhinta hirsirunkoista rakennusosaa laajentaen. Maisemassa erottuu ainoastaan hieman erillään muista rakennuksista oleva uudempi pitkänomainen piharakennus. Vanha-Hutulिन asuinrakennus ei ole näkyvissä Pysäysperäntielle tai junaradan suuntaan.

Arvotus: paikallisesti merkittävä, R

Kuva 31. Vanha-Hutuli (valokuvat Airix 2004)

Kuva 32. Vanha-Hutuli, etualalla uudempi talousrakennus (valokuva Sweco 2025)

Vötkäys

Luultavasti 1940-luvulla rakennettu Vötkäys sijaitsee Vanha-Hutulिन vieressä. Vanha harmaantunut asuinrakennus on korkean heinän ja pensaikon keskellä siten, että vain vanha kulunut huopakatto erottuu maisemassa. Katto on reikäinen, kuistin kohdalta romahtanut ja rakennuksesta puuttuu ikkunoita. Rikkinäisten rakennusosien vuoksi säilyneisyys on edelleen heikentynyt aiemmasta 2004 inventoinnista, eikä kohteella katsota olevan enää erityisiä kulttuurihistoriallisia arvoja.

Kuva 33. Vötkäys (valokuva Sweco 2025)

Kuva 34. Vötkäys (valokuvat Sweco 2025)

Pysäys

Pysäyksen jälleenrakennuskaudella rakennettu talo sijaitsee aivan Pysäysperäntien varressa sähköaseman ja sille johtavien voimajohtolinjojen läheisyydessä. Kohteeseen kuuluu asuinrakennus ja piharakennus, joiden ulkoasuun on tehty lukuisia muutoksia vuoden 2004 inventoinnin jälkeen. Kohteella ei ole erityisiä kulttuurihistoriallisia arvoja.

Kuva 35. Pysäys (valokuvat Sweco 2025)

Kuva 36. Pysäys (valokuvat Airix 2004)

Murtola

Murtola on jälleenrakennuskauden asuinrakennus, joka sijaitsee sähköaseman pohjoispuolella erillään muusta asutuksesta. Asuinrakennuksessa on matala kiviperustus, ja julkisivulaudoitus on maakosketuksessa. Alkuperäiset tyylipiirteet ovat kuistiosaa myöten hyvin säilyneet, joskin päädyn yläikkuna puuttuu ja rakennukseen on vaihdettu peltikatto. Nykyinen kulkuyhteys tontille on Pysäysperäntien ja sähköaseman kautta. Pihapiirissä on myös kookkaampi piharakennus, jonka ulkoasuun on tehty muutoksia.

Kuva 37. Murtola (valokuvat Sweco 2025)

Kaakilanpuhto

Kuva 38. Maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö, Kaakilanpuhto (MRKY 2015, valokuvat Airix 2004).

Vehkapuhto

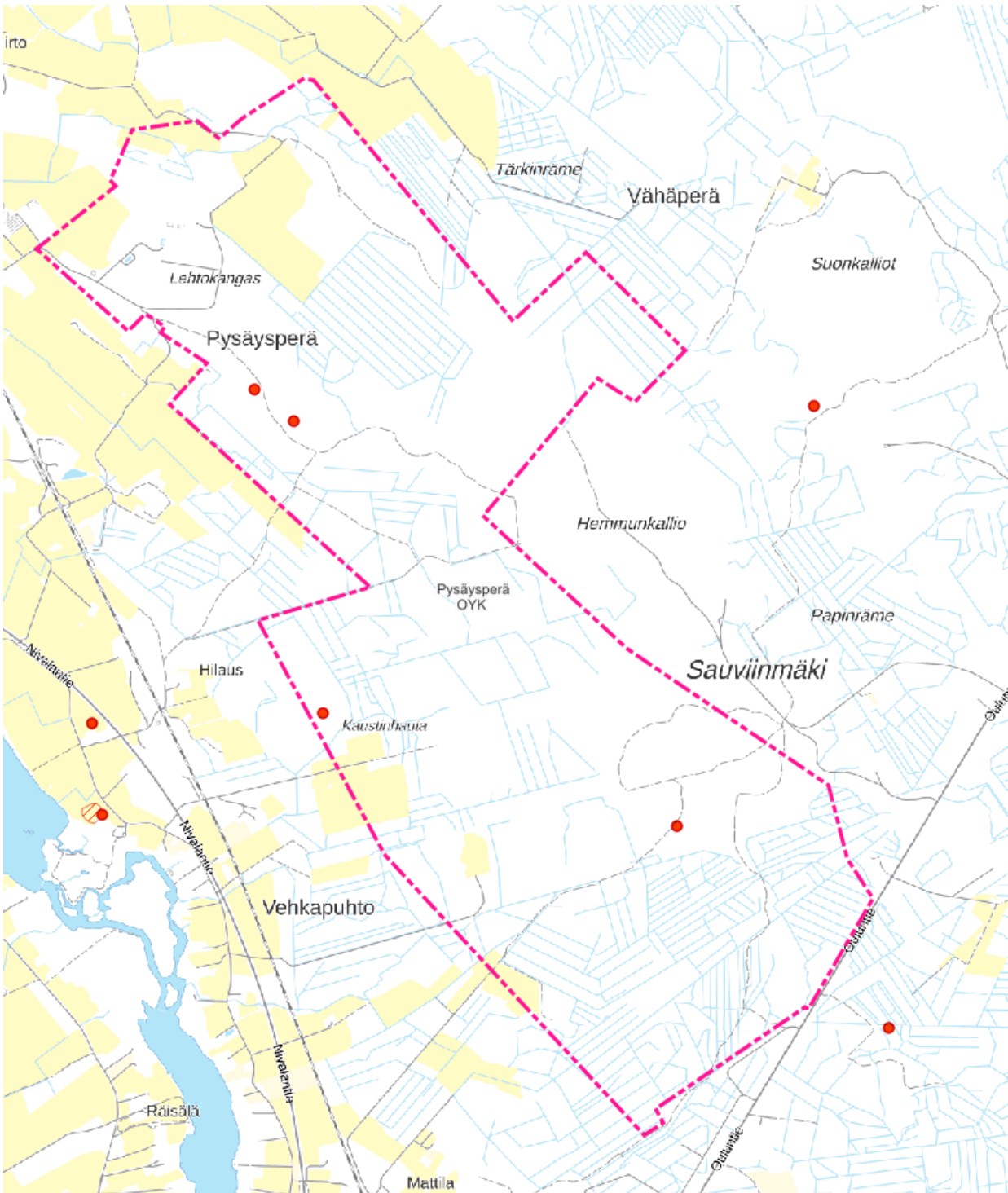
Kuva 39. Maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö, Vehkapuhto (MRKY 2015, valokuvat Airix 2004).

3.4 Arkeologinen kulttuuriperintö

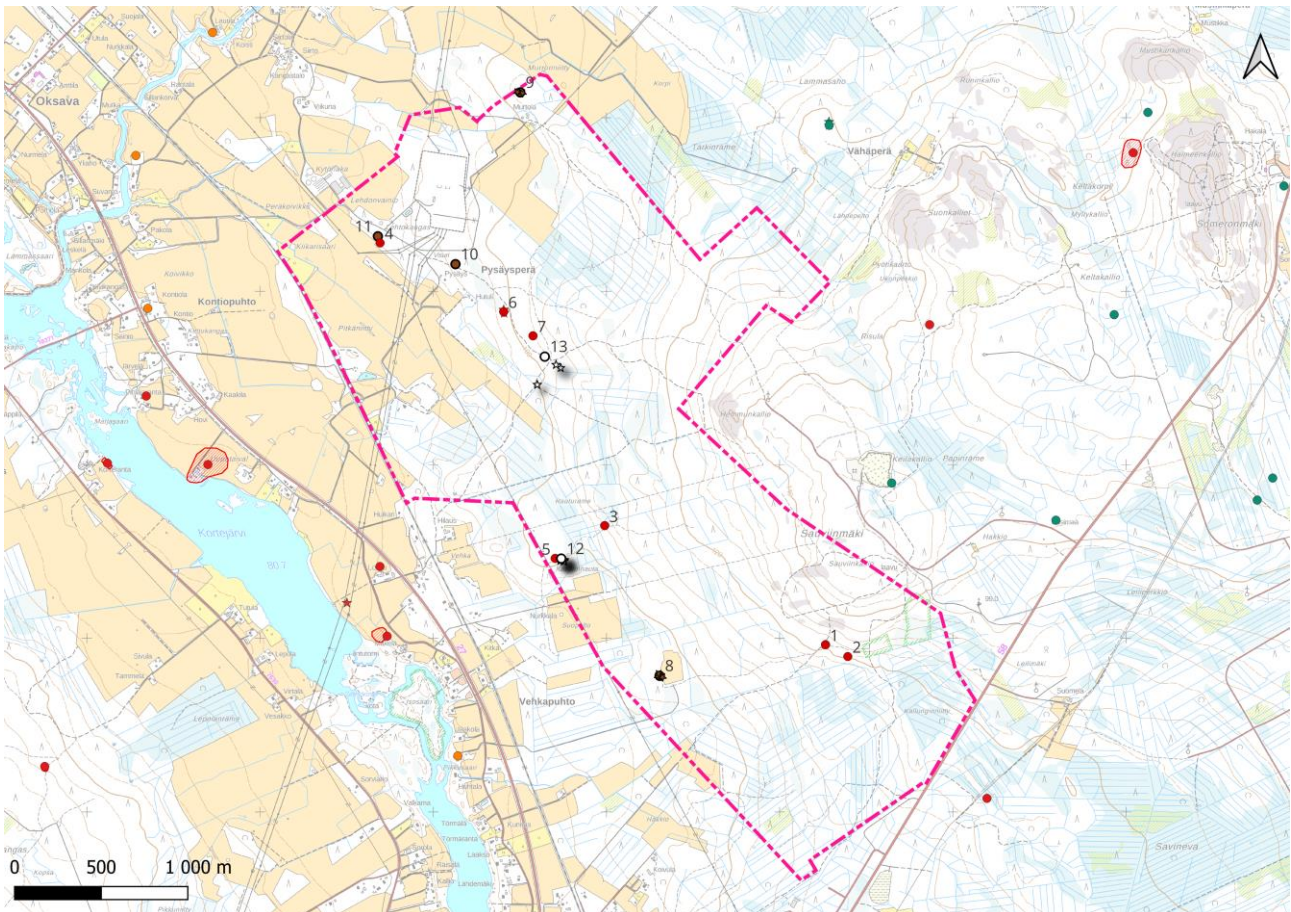
Suunnittelualueella on tehty vuosien 2021–2023 aikana useita arkeologisia inventointeja. Inventoinnit ovat liittyneet hankkeisiin, joissa Pysäysperän sähköasemalle on suunniteltu sähkönsiirtoreittejä, joten inventoinnit ovat keskittyneet suunniteltujen sähkönsiirtolinjojen varrelle.

Ennen inventointia kaava-alueelta tunnettiin neljä kiinteää muinaisjäännöstä, yksi mahdollinen muinaisjäännös ja kaksi muuta kohdetta. Aiemmin tunnetut kiinteät muinaisjäännökset ovat tervahautoja: Sauviinmäki lounas (mjt 1000050134, Kaustinhauta (mjt 1000051040), Hutuli 1 (mjt 1000047831) ja Hutuli 2 (mjt 1000047828). Mahdollinen muinaisjäännös Rauturäme (mjt 1000051039) tunnistettiin inventoinnissa sekin tervahaudaksi. Alueelta tunnetuista muista kohteista Kaustinhauta 2 (mjt 1000054792) on maarakenne ja Pysäysperä (mjt 100004473) asuinpaikka. Vuoden 2025 inventoinnissa maastossa dokumentoitiin kaksi aiemmin tuntematonta kiinteää muinaisjäännöstä, jotka molemmat (Sauviinmäki lounas 2 ja Lehtokangas) ovat tervahautoja. Lisäksi alueelta dokumentoitiin historialliselle ja modernille ajalle liittyvää asutusta ja maanottoa. Kaksi asuinpaikkakohdetta (Murtola ja Vehkapuhto) arvioitiin ajoittuvan 1900-luvun alkupuolelle, sekä aiemmin inventoitu asuinpaikkakohde (Pysäysperä) on jäänyt pois käytöstä 1970–80-lukujen taitteessa.

Lähialueen tunnetut esihistorialliset asuinpaikkakohdet sijaitsevat Kortejärven, Haapajärven ja Kalajoen varressa ranta-alueilla. Selvitysalue ei sijainnin ja maaston osalta ole otollista aluetta esihistorialliselle asutukselle.

Kuva 40. Alueelta ennen inventointia tunnetut kiinteät muinaisjäännökset. Kaikki suunnittelualueen tunnetut muinaisjäännökset ovat tervahautoja. 1. Sauviinmäki lounas (mjt 1000050145), 2. Kautsinhauta (mjt 1000051040), 3. Hutuli 1 (mjt 1000047831) ja 4. Hutuli 2 (mjt 1000047828). (Muinaisjäännösrekisteri 27.11.2025.)

Kuva 41. Kaava-alueelta tunnetaan inventoinnin jälkeen seitsemän kiinteää muinaisjäännöstä (punaiset kohteet), neljä muuta kulttuuriperintökohdetta (ruskeat kohteet) ja kaksi muuta kohdetta (valkoiset kohteet). Numerointi viittaa alla olevaan kohdeluetteloon. Kaava-alue (Syksy 2025) merkitty katkoviivoin. Maastokartta: Maanmittauslaitos.

Kohdeluettelo

Nro	Kohde	Tyyppi	Sijainti ETRS- TM35FIN	mj-tunnus	Inventointivuosi
Kiinteät muinaisjäännökset					
1	Sauviinmäki lounas	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat	P: 7073965 I: 418265	1000050145	2025
2	Sauviinmäki lounas 2	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat	P: 7073896 I: 418393	uusi kohde	2025
3	Rauturäme	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat	P: 7074651 I: 416990	1000051039	2025
4	Lehtokangas	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat	P: 7076280 I: 415693	uusi kohde	2025

5	Kaustinhauta	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat	P: 7074462 I: 416704	1000051040	2023
6	Hutuli 1	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat	P: 7075884 I: 416407	1000047831	2023
7	Hutuli 2	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat	P: 7075745 I: 416576	1000047828	2023
Muut kulttuuriperintökohteet					
8	Vehkapuhto	asuinpaikat	P: 7073785 I: 417307	uusi kohde	2025
9	Murtola	asuinpaikat	P: 7077148 I: 416502	uusi kohde	2025
10	Pysäys	maarakenteet	P: 7076158 I: 416128	uusi kohde	2025
11	Lehtokangas 2	maarakenteet	P: 7076319 I: 415681	uusi kohde	2025
Muut kohteet (ei merkitä kaavakartalle)					
12	Kaustinhauta 2	maarakenteet, kuopat	P: 7074461 I: 416739	1000054792	2023
13	Pysäysperä	asuinpaikat	P: 7075625 I: 416644	1000044773	2023/2025

3.5 Liikenne ja melualueet

3.5.1 Ajoneuvoliikenne

Tie- ja katuverkko

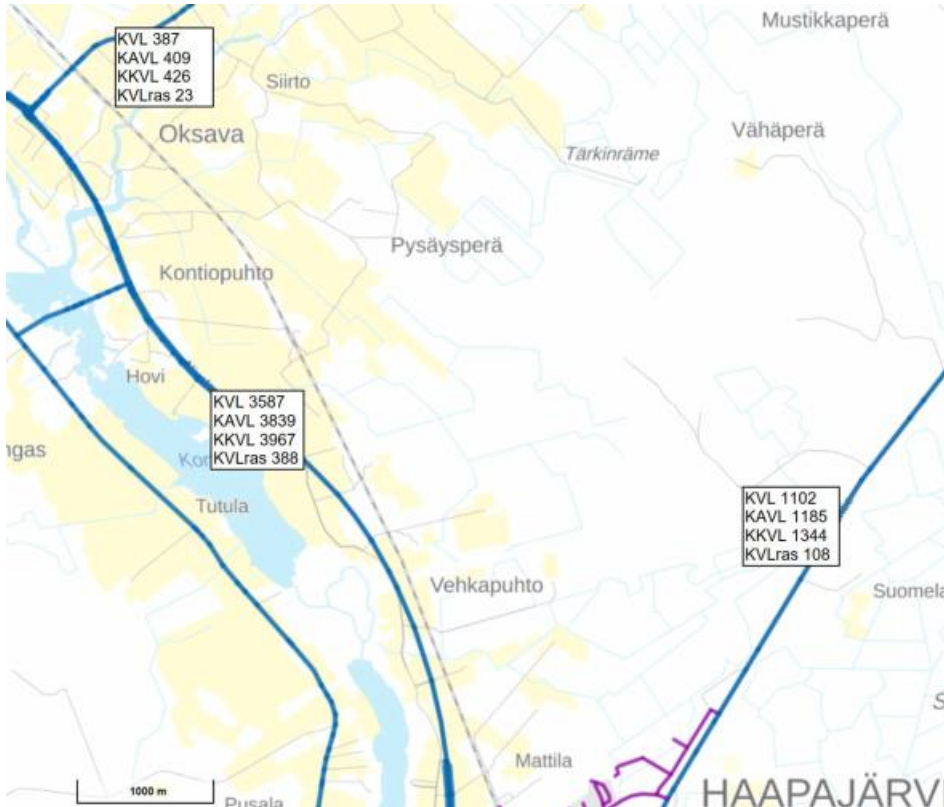
Alueen eteläosassa yleiskaava-alue rajautuu kantatien 58 Haapajärven ja Kärsämäen välisen osuuteen. Kaava-alueen kohdalla kantatie on nimeltään Ouluntie. Ouluntieltä johtaa yksityistieyhteys kaavoittavan alueen itäpuolella oleville tuulivoimaloille ja louhokselle.

Noin kilometrin päässä alueen länsilaidasta kulkee valtatie 27, Nivalantie, Haapajärven ja Nivalan välillä. Iisalmi–Ylivieska-rata kulkee kaava-alueen ja valtatie 27 välillä. Alueen pohjoisosassa sijaitsevalle sähköasemalle johtaa valtatieltä 27 yksityistieyhteys Närkkäisen tasoristeyksen yli Pysäysperäntie -nimistä väylää pitkin. Yksityistieyhteys Pakolan tasoristeyksen kautta katkaistaneen tasoristeysohjelman suunnitellun tasoristeyspoiston yhteydessä. Yleiskaava-alueen eteläosassa valtatieltä 27 kaava-alueelle oleville peltoalueille johtaa yksityistiet Settilän ja Jaakonahon tasoristeysten kautta.

Noin puolitoista kilometriä yleiskaava-alueen luoteispuolella kulkee Oksavan ja Parkkilan välillä yhdystie 7682. Tien päätepisteissä tie liittyy kantatien 58 ja valtatiehen 27. Yhdystieltä 7682 yleiskaava-alueen pohjoisosassa oleva sähköasema on saavutettavissa Siirontien ja Viikunantien yksityisteiden kautta.

Kaava-alueen kohdalla sitä ympäröivät maantiet ovat päällystettyjä, kaksikaistaisia ja yksiajorataisia. Kaava-alueen sisällä tai reunoilla ei kulje kunnan omistamaa katuverkkoa. Lähimmät kadut ovat alueen eteläpuolisella asemakaava-alueella.

Osayleiskaava-alueen lähellä kulkevien maanteiden liikennemäärät on esitetty alla olevassa kuvassa.

Kuva 42. Liikennemäärät kartalla: ajoneuvojen lukumäärä keskimäärin vuorokaudessa ja raskaan liikenteen osuus vuonna 2024. (lähde: Väylä, 2025).

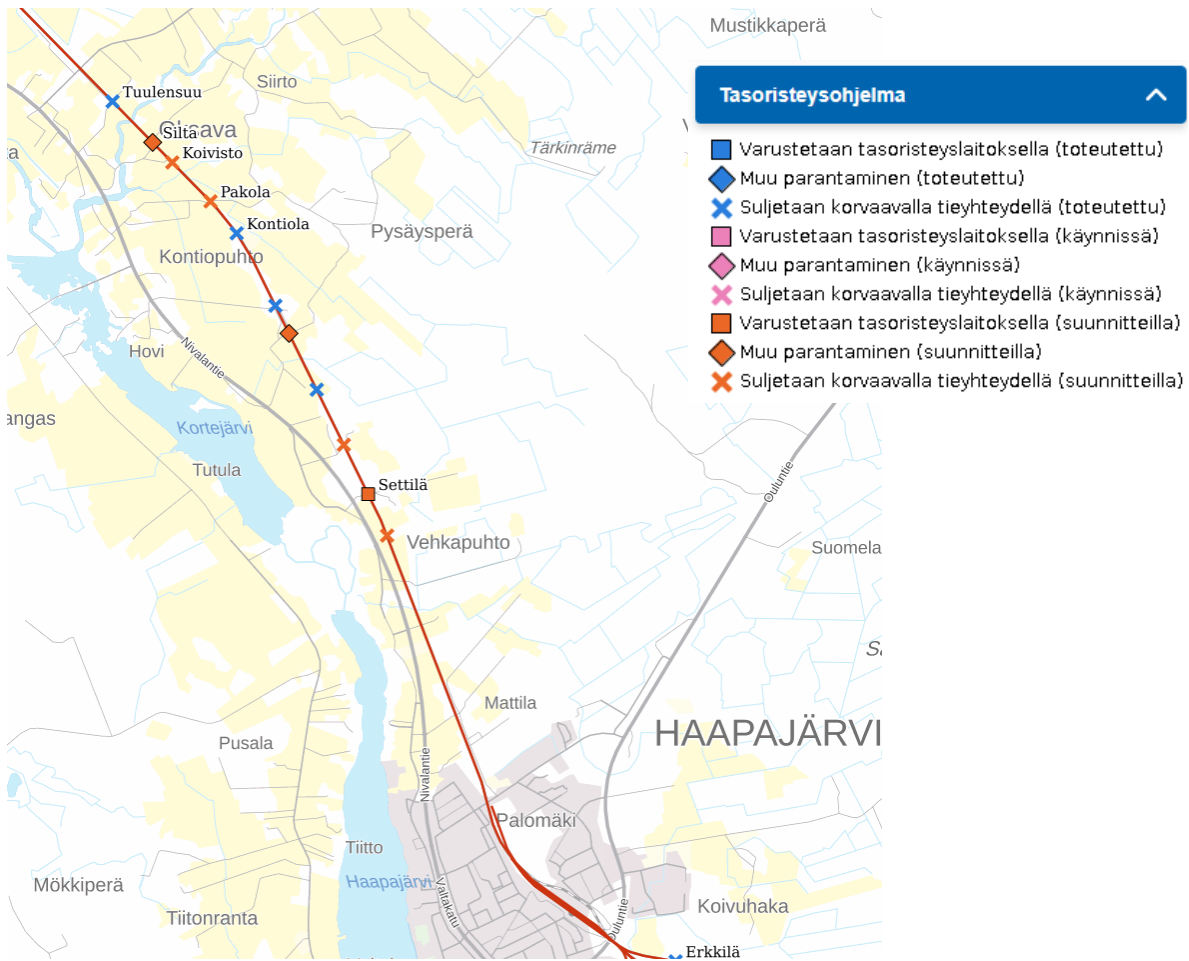
Rataverkko

Kaava-alueen länsipuolella kulkee Iisalmi–Ylivieska-rata. Yksiraiteinen rataosuus palvelee tavaraliikennettä ja henkilöliikenteen taajamajunia. Radan sähköistys valmistui vuonna 2024.

Kuva 43. Rautatie alueen lounaisreunalla.

Iisalmi-Ylivieska radalla on suunnittelualueen kohdalla useampi tasoristeys. Tasoristeysten parantamisesta tai sulkemisesta on tehty suunnitelma Väyläviraston tasoristeysohjelmaan (Väylävirasto, 2025).

Kuva 44. Ote Väylän tasoristeysohjelmasta.

Jalankulun ja pyöräilyn yhteydet

Aluetta lähinnä oleva päällystetty yhdistetty pyörätie ja jalkakäytävä on Viertokadulla, alueen eteläpuolella. Yleiskaava-alueen kohdalla Valtatien 27 rinnalla kulkee jalankulun ja pyöräilyn väyläosuuksista ja vähäliikenteisistä teistä koostuva reitti. Kantatien 58 ja yhdystien 7682 varrella ei kulje erillisiä väyliä jalankululle tai pyöräilylle. Näillä väylillä ei tierekisteritietojen mukaan ole myöskään päällystettyä piennarta (Väylävirasto, 2025).

Yleiskaava-alueen eteläosassa kulkevat Sauvi–Somero-ulkoilureitin urat, jotka tarjoava kuntoilumahdollisuuden kävelen, hiihtäen ja pyöräillen. Osoitettu reitti kulkee Someron hiihtostadionin ja Haapajärven keskustan välillä. Lisäksi reitistöllä on kaksi rengasreittiä.

Kaava-alueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole rakennettuja erillisiä jalankulun tai pyöräilyn väyliä.

Joukkoliikenne

Yleiskaava-alueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole säännöllistä joukkoliikennepalvelua.

Haapajärven rautatieasema sijaitsee noin 2,5 kilometriä kaava-alueen eteläreunasta lounaaseen. Asemalta kulkee arkisin ja lauantaisin kaksi sekä sunnuntaisin yksi taajamajunavuoroa sekä luoteeseen Ylivieskaan että itään Iisalmeen (Fintraffic, 2025).

Kantatiellä 58 suunnittelualuetta lähin joukkoliikennepysäkki on etelässä Palomäentien liittymän molemmin puolin sijaitsevan Palomäen pysäkkiparin pohjoinen pysäkki. Pysäkkilevennyksin varustelluille pysäkeille on suunnittelualueen reunasta matkaa vajaa kaksi kilometriä. Noin kilometri suunnittelualueesta pohjoiseen, Ouluntien 532 -osoitteen kohdalla, sijaitsevan Sauviinmäen pysäkkiparin levikkeelliset pysäkit on Digiroad -aineiston mukaan lakkautettu elokuun lopussa 2025. (Väylävirasto, 2025)

Kaava-aluetta lähimmät säännöllisen joukkoliikenteen pysäkit sijaitsevat valtatiellä 27. Pysäkeillä pysähtyy arkisin keskimäärin noin 7–8 vuoroa, jotka liikennöivät lähikuntiin (Matkahuolto, 2025). Kaava-alueen ja valtatie välillä kulkee Iisalmi–Ylivieska-rata, joka on ylitettävissä vain tasoristeysten kohdalla.

Haapajärven rautatieasema sijaitsee noin 2,5 kilometriä kaava-alueen eteläreunasta lounaaseen. Asemalta kulkee arkisin ja lauantaisin kaksi sekä sunnuntaisin yksi taajamajunavuoroa sekä luoteeseen Ylivieskaan että itään Iisalmeen. (Fintraffic, 2025)

Liikenneturvallisuus

Yleiskaava-alueen rajalla olevalla Ouluntielle ja sen välittömässä läheisyydessä tapahtui vuosina 2010–2024 tieliikenneonnettomuustilastotietojen mukaan kaksi hirvionnettomuutta, joista toinen johti loukkaantumiseen. Aluetta ympäröivällä liikenneverkolla ei esiinny toistuvia liikenneonnettomuuspisteitä.

3.6 Voimajohdot

Suunnittelualueella sijaitseva Pysäysperän sähköasema on sähköjärjestelmän kannalta keskeinen solmupiste. Sähköaseman merkittävyys Suomen sähköjärjestelmässä on edelleen kasvamassa tulevaisuudessa (Fingrid, OAS-lausunto 2025).

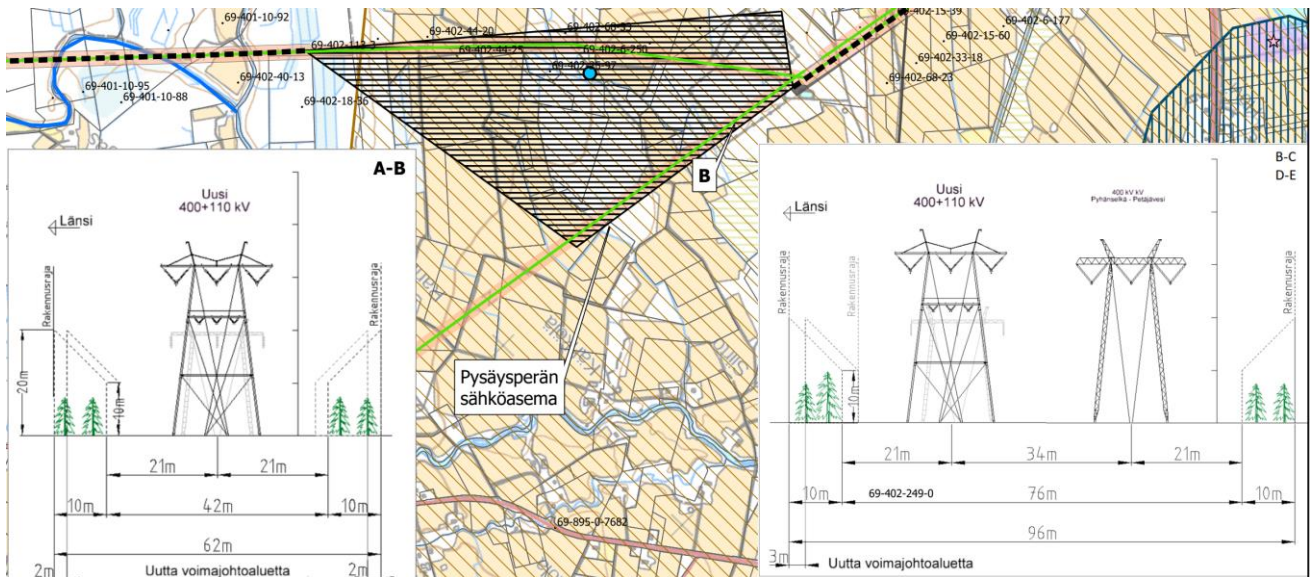
Alueen poikki Pysäysperän kautta kulkee pohjoiseteläsuunnassa Fingridin 400 kV voimalinja Pyhänselkä-Pysäysperä-Petäjävesi (ao. kartalla sininen) ja samassa johtokäytävässä Elenian 220 kV voimalinja Haapavesi-Pysäysperä-Kivijärvi.

Pysäysperältä koilliseen kulkee Fingridin 220 kV voimajohto Pysäysperä-Nuojuankangas (Metsälinja, punainen).

Fingridin suunnitelmissa on nykyisen Metsälinjan vahvistaminen 400 + 110 kV johtolinjaksi (ao. kartalla musta katkoviiva). Pysäysperältä etelään uuden 400+110 kV johtolinjan rinnalla säilyy lisäksi nykyinen 400 kV johtolinja. Alustavan aikataulun mukaan uuden voimajohdon rakentamisen edellyttämät maastotutkimukset ja yleissuunnittelu tehdään vuosina 2026–2027. Hankkeen rakentamisen arvioidaan tapahtuvan vuosina 2028–2030.² Kehittämistarpeet on nostettu esille Fingridin verkkovisiossa ja kantaverkon kehittämissuunnitelmassa.

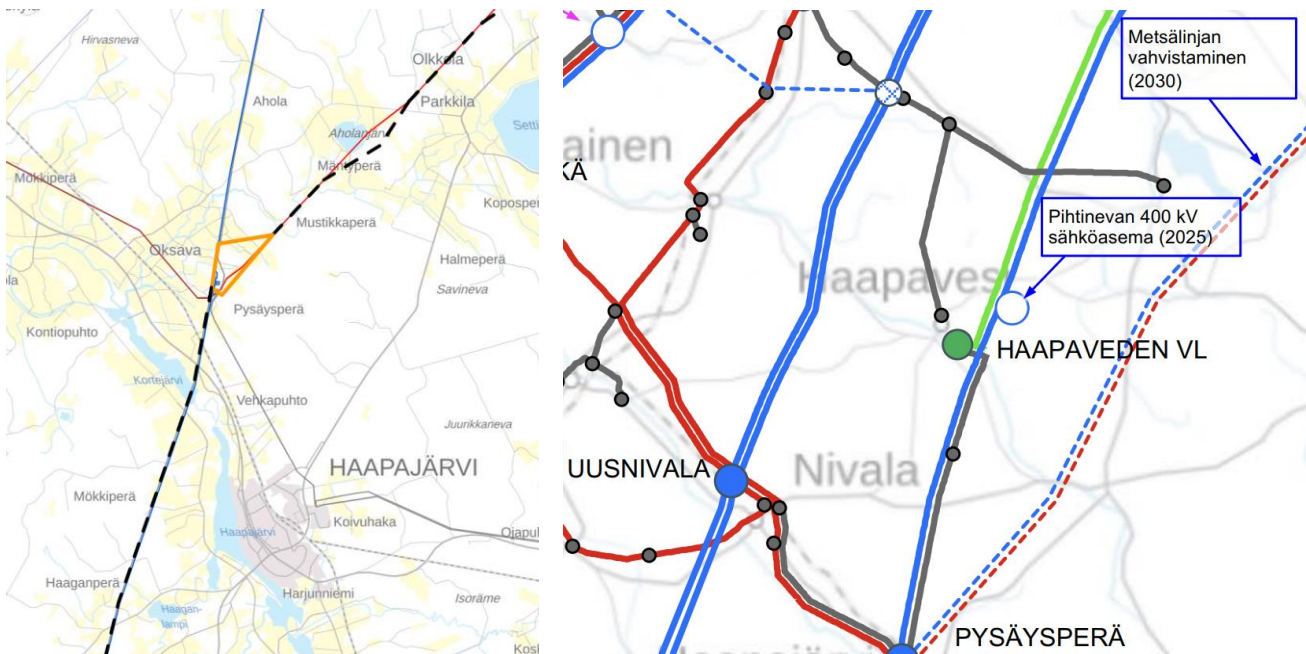
[Metsälinjan vahvistaminen - Fingrid](#)

² Metsälinjan voimajohtohankkeen YVA-selostus

Kuva 45. Ote Metsälinjan vahvistamisen hankesuunnitelmista (Fingrid, YVA-selostuksen liitekarta nro 16/43, helmikuu 2024). Pysäysperän sähköasemasta pohjoiseen uuden 400+110 kV linjan johtoalue on 62 m. Uusi linja on suunniteltu nykyisen Fingridin 220 kV linjan paikalle. Sähköasemasta etelään uuden 400+110 kV linjan ja nykyisen 400 kV linjan johtoalueen leveys on yhteensä 96 m. Uusi linja on suunniteltu nykyisen Elenian 220 kV linjan paikalle.

Lisäksi alueen lounaislaidalla kulkee Elenia Verkko Oy:n 110+110 kV voimalinjat Pysäysperä-Haapajärvi. Elenian sähköasema sijaitsee suunnittelualueen ja Ouluntien itäpuolella lähellä Haapajärven keskustaa ja nykyisiä teollisuusalueita.

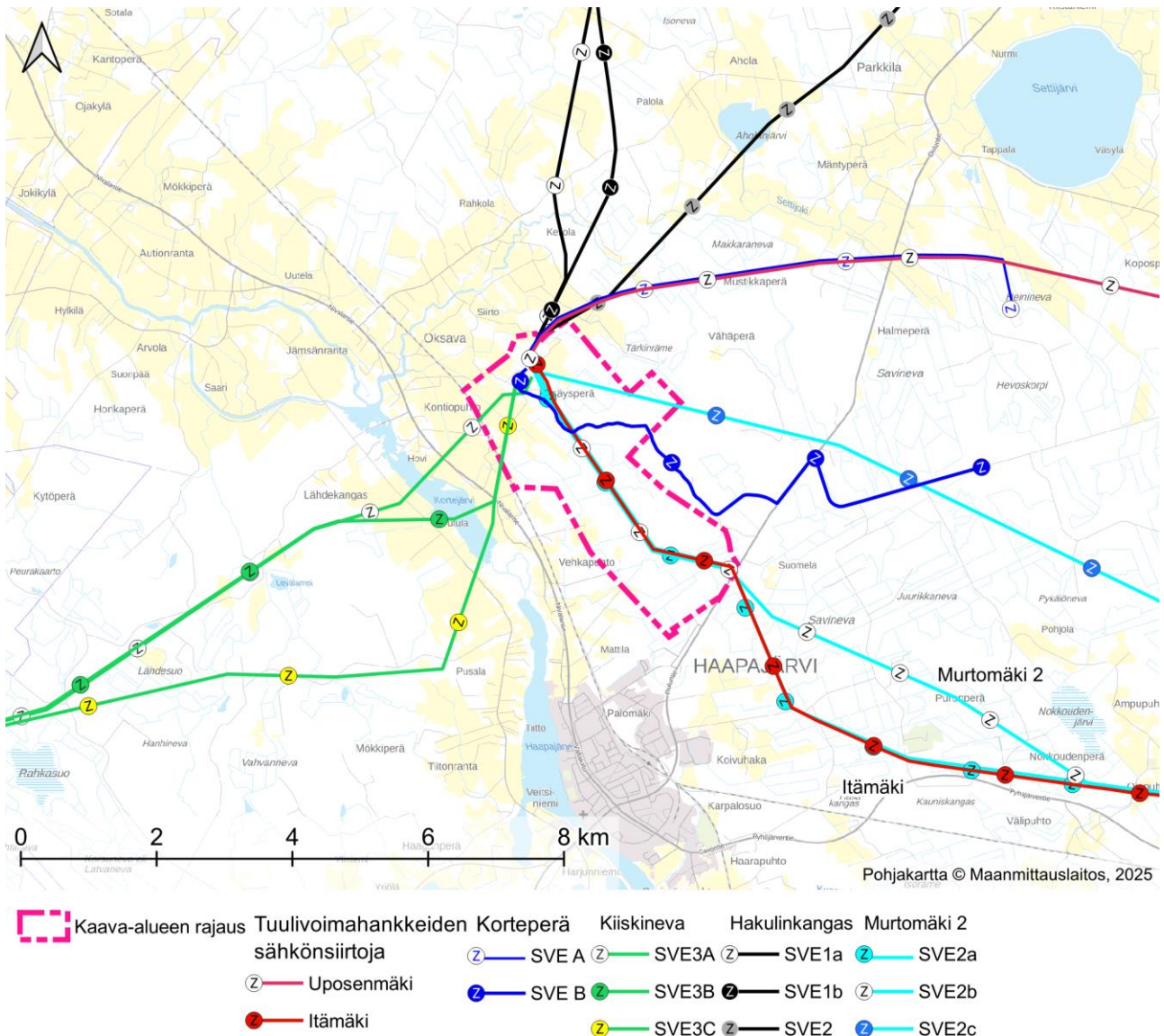

Kuva 46 ja 47. Ote Fingridin johtokartasta ja ote kantaverkon kehittämissuunnitelmasta vuosille 2024–2033.

Kuva 48. Elenian voimajohto suunnittelualueen lounaislaidalla.

Useissa lähialueen suunnitteilla olevissa tuulivoimahankkeissa suunnitellaan sähkönsiirtoyhteyden toteuttamista Pysäysperän sähköasemalle. Suunniteltuja vaihtoehtoja on kuvattu seuraavassa kartassa. Kunkin hankkeen reitit ovat vaihtoehtoisia, ja samoissa hankkeissa voi olla muuallekin kuin Pysäysperälle suunniteltuja reittivaihtoehtoja.

Kuva 49. Pysäysperän sähköasemalle suunniteltuja sähkönsiirtovaihtoehtoja.

Yleistä voimajohdoista

Voimajohto käsittää teknisen rakenteen lisäksi voimajohdon alla olevan maa-alueen eli niin sanotun johtoalueen. Johtoalue on alue, johon Fingrid tai Elenia on lunastanut rajoitetun käyttöoikeuden (käyttöoikeuden supistus). Johtoalueen muodostavat johtoaukea ja sen molemmiin puoliin sijaitsevat reunavyöhykkeet. Rakennusrajoitusalue on lunastusluvassa määritettyjen rakennusrajojen välinen alue, johon ei saa rakentaa rakennuksia ja myös erilaisten rakenteiden sijoittamiseen tarvitaan voimajohdon omistajan lupa. Voimajohtojen alla olevat maa-alueet ja muu omaisuus pysyvät maanomistajan omistuksessa.

3.7 Vetyverkosto

Kalajokilaakson alueelle suunnitellaan FCG-konsulttiyhtiön ja Nihakin johdolla vetyverkostoa, joka tulee kulkemaan Pysäysperän sähköaseman läheisyydestä. Alueelle suunnitellulla teollisuudella on mahdollisuus liittyä vetyverkkoon. Suunnittelua on tehty yhdessä Fingridin ja Gasgridin kanssa.

Verkkoa on suunniteltu kulkemaan alueen kannalta optimaalisia reittejä pitkin. Suunnittelussa on huomioitu muun muassa Fingridin voimajohtoyhteydet, veden ja jäteveden saatavuus, rautatieverkosto sekä muut logistiset yhteydet.

Alueellinen vetyverkko on suunniteltu toteutettavan vaiheittain.

3.8 Yhdyskuntatekniikka

Haapajärven alueella vesilaitostoinnasta ja viemäriverkosta vastaa pääasiassa Haapajärven Vesi Oy. Haapajärven jätevedet johdetaan tasausaltaan kautta siirtoviemäriä pitkin Nivalan jätevedenpuhdistamolle, jonka omistaa Vesikolmio Oy. Haapajärven kaupunki on Vesikolmio Oy:n osakas. Kalajoella on kalajokilaakson keskuspuhdistamo. Haapajärven veden hankinta hoidetaan pääasiassa Haapajärven Vesi Oy:n omistamasta Kinnulan vedenottamosta.

3.9 Maanomistus

Alueella on useita yksityisiä maanomistajia. Pieni osa alueesta valtion omistuksessa. Läheisten maanteiden tiealueet sekä rata-alueen omistaa valtio.

3.10 Väestö, elinkeinot, rakentaminen sekä palvelut

Haapajärven kaupungin väkiluku on ollut viime vuosina laskussa (*Tilastokeskus, kuntien avainluvut*). Väkiluvun viime vuosien kehitys tukee tarvetta mahdollistaa uusien teollisuudentoimijoiden sijoittuminen alueelle, sillä toteutuessaan uudet teollisuushankkeet ja toiminnot lisäävät alueen vireyttä ja luovat työpaikkoja.

Vuosi	2020	2021	2022	2023	2024
Väkiluku	6 896	6 802	6 687	6 558	6 492

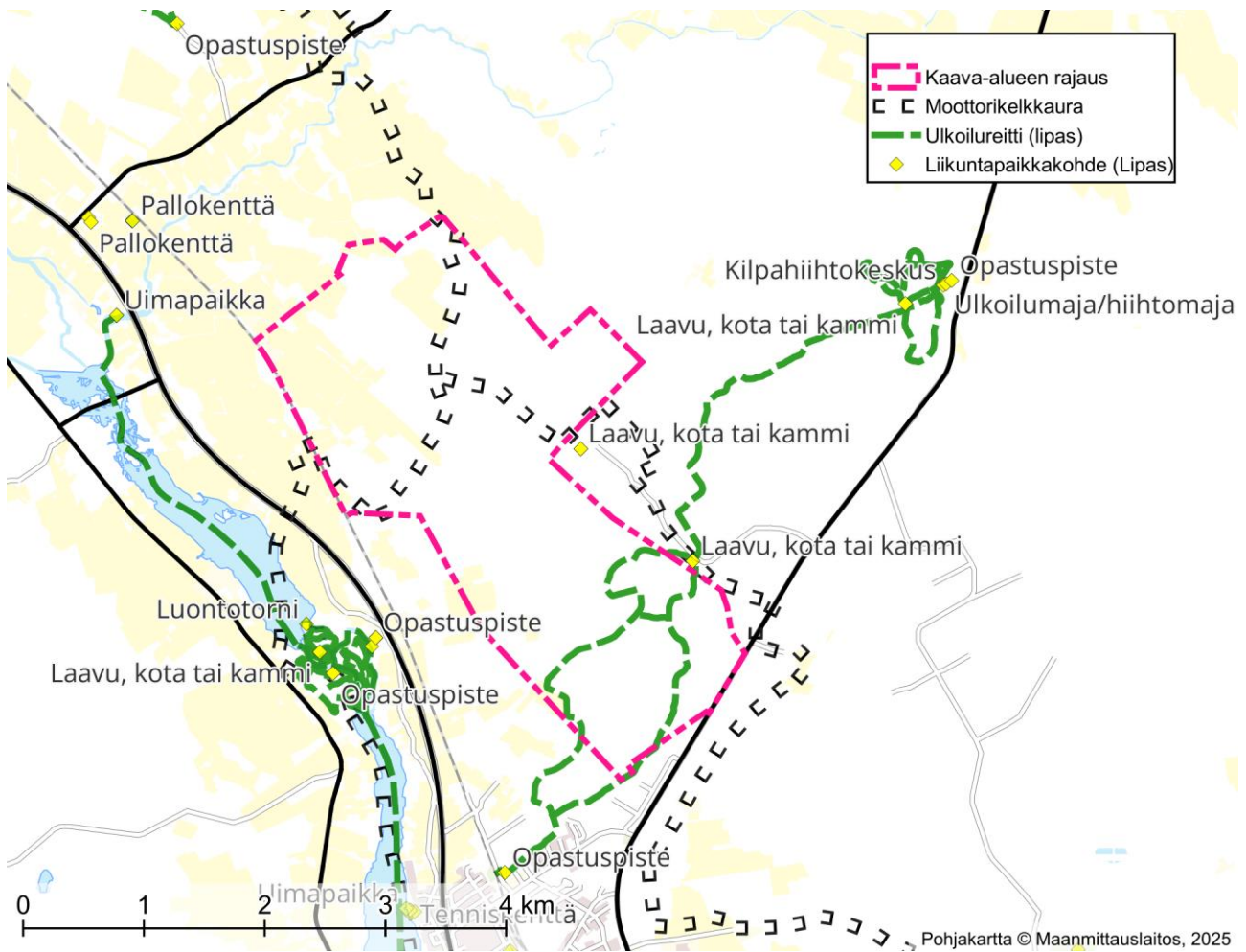
Haapajärven kaupungin elinkeinorakenne on palveluvaltainen. Kaupungissa palvelujen työpaikkojen osuus on 63,9 %, jalostuksen 25,9 % ja alkutuotannon 9,1 % (*Tilastokeskus, kuntien avainluvut*).

Suunnittelualue on pääosin asumaton, mutta alueen länsiosassa sijaitsee muutamia asuintaloja. Lähistöllä sijaitsee runsaasti asutusta muun muassa Haapajärven keskustaajaman ja Oksavan alueella. Lähialueen palvelut keskittyvät etenkin Haapajärven keskustan alueelle.

Suunnittelualueella harjoitetaan metsätaloutta- ja maataloutta.

3.11 Virkistys

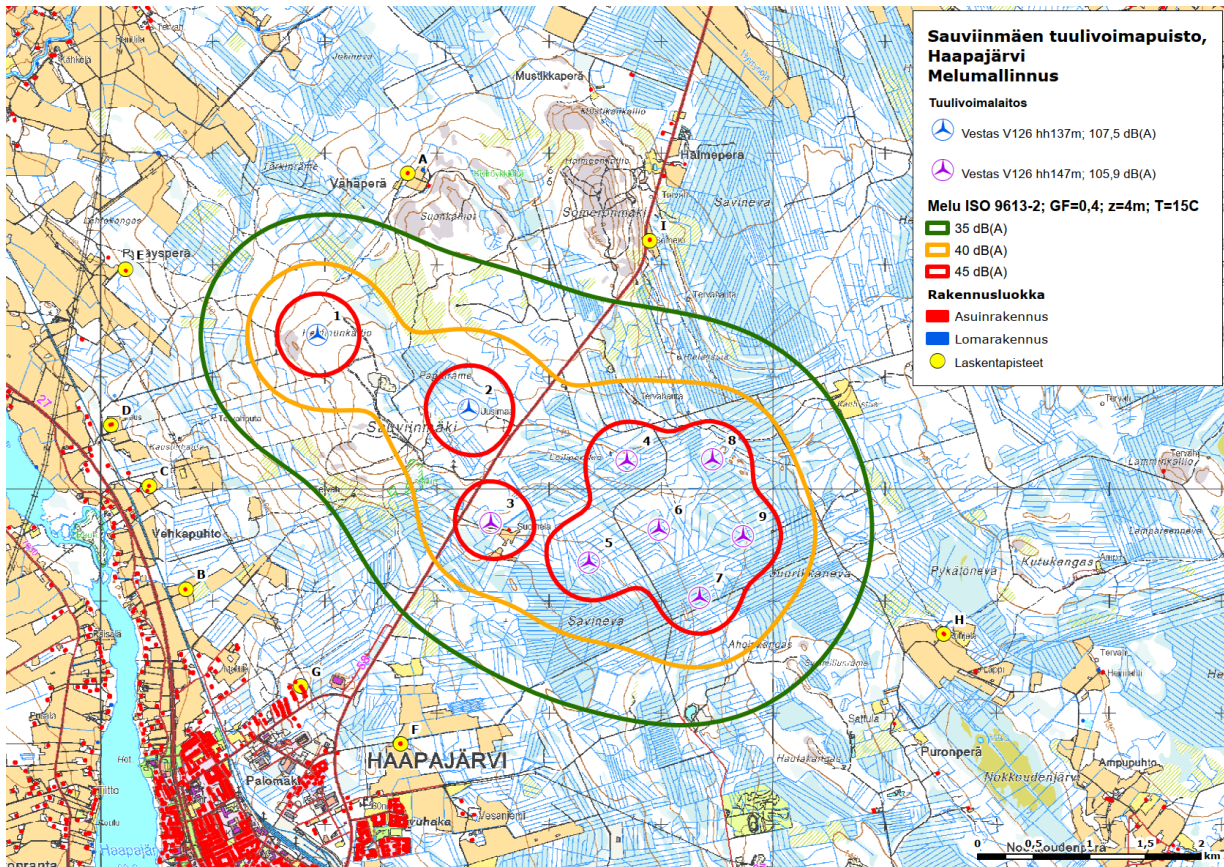
Pysäysperän läpi sähköaseman itäpuolelta kulkee moottorikelkkaurat (lähde: kelkkareitit.fi). Lisäksi suunnittelualueella on kaupungin ympärivuotisia, rakennettuja mutta valaisemattomia ulkoilureittejä, jotka muodostavat reitistön Haapajärven keskustan ja Someronmäen välille. Someronmäki on tärkeä ja maakunnallisesti merkittävä pieni matkailu- ja laskettelukeskus suunnittelualueesta noin 2,5 km koilliseen. Sauviinmäen päällä suunnittelualueen rajan tuntumassa on laavu.

Kuva 50. Kartta reitistöistä, jossa moottorikelkkaurat on esitetty mustalla merkinnällä ja ulkoilureitit vihreällä katkoviivalla.

3.12 Ympäristön häiriötekijät

Yleiskaava-alueen viereen sijoittuu Sauviinmäen toiminnassa oleva tuulivoimapuisto, joka aiheuttaa melu- ja välkevaikutuksia alueelle. Mallinnuksen mukaiset melualueet on esitetty seuraavassa kuvassa.

Kuva 51. Suunnittelualueen viereen sijoittuvan Sauviinmäen tuulivoimapuiston mallinnetut meluvyöhykkeet (Sauviinmäen tuulivoimapuiston osayleiskaavan kaavaselostus, FCG 2015).

4. Tavoitteet

4.1 Yleiset tavoitteet

Alueen yleiskaavoituksen keskeinen tavoite on Pysäysperän sähköaseman ja sitä ympäröivän alueen tulevan maankäytön selkeyttäminen ja ohjaaminen. Yleiskaavan laadinta toteuttaa Haapajärven kaupungin strategisia tavoitteita. Kaavatyölle on asetettu seuraavat tarkemmat tavoitteet:

- Huomioidaan alueen tulevat kehitystarpeet ja luodaan alueesta houkutteleva kohde teollisille investoinneille.
- Yhteensovitetaan alueelle sijoittuvat toiminnot. Suunniteltujen toimintojen integraatioon sisältyvät sähköasema, voimajohdot, vetyputki ja siihen liittyvät teollisuustoiminnot sekä sähkövarastot.
- Turvataan sähköaseman laajennettavuus sekä huomioidaan Fingridin sähköverkon kehittämistarpeet alueella.
- Turvataan maanomistajien etu eri hankkeiden vaikutuksissa.
- Yleiskaavassa suunnitellaan alueen liikenneverkko ja tarkastellaan pistoraitteen toteuttamismahdollisuutta/-tarvetta alueelle.
- Suunnittelussa huomioidaan alueen ominaispiirteet.
- Kaavoituksessa otetaan huomioon myös valtakunnalliset ja maakunnalliset tavoitteet.
- Yleiskaava laaditaan tiiviissä vuorovaikutuksessa osallisten ja eri viranomaisten kanssa.

Tavoitteet tarkentuvat tarvittaessa kaavoituksen edetessä.

4.2 Mitoitustavoitteet

Alueen mitoitukseen liittyen kaavoitukselle on asetettu seuraavat tavoitteet:

- Varmistetaan alueelle riittävän laajat, käyttökelpoiset ja houkuttelevat rakentamisalueet potentiaalisten toimijoiden tarpeita ajatellen.
- Osoitetaan alueelle tarvittavilta osin joustavia kaavamerkintöjä ja mahdollistetaan alueille vaihtoehtoisia toteutustapoja
- Mahdollistetaan alueen vaiheittainen toteuttaminen
- Ratkaisuilla tuetaan Haapajärven kaupungin elinvoimaa ja luodaan teollisuustonttireserviä myös tulevaisuutta ajatellen
- Huomioidaan alueen suunnittelussa alueen nykyisten toimijoiden tarpeet (mm. Fingridin tulevaisuuden kehittämissiiot)
- Huomioidaan mitoituksessa myös alueen luontoarvot, virkistyskäyttö ja muut ominaispiirteet
- Ratkaisut tarkentuvat tietyiltä osin asemakaavoitusvaiheessa.

5. Suunnittelun vaiheet

5.1 Suunnittelun tarve

Suunnittelu on käynnistetty kaupungin aloitteesta. Tarve kaavoitukselle on tullut esille, sillä Pysäysperän aluetta koskien on suunnitteilla useita erilaisia maankäyttöhankkeita ja alueeseen kohdistuu erilaisia tarpeita ja tavoitteita. Suunnittelemattomasti toteutuessaan eri hankkeiden yhteisvaikutukset voivat heikentää alueen maankäytön tehokkuutta, elinkeinoedellytyksiä sekä alueen maisemallisia, ekologisia sekä virkistyskäytön arvoja. Yleiskaavan laadinta toteuttaa Haapajärven kaupungin strategisia tavoitteita.

5.2 Osallistuminen ja vuorovaikutus

Yleiskaavan osallistuminen ja vuorovaikutus on toteutettu kaavaselostuksen liitteenä olevan osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaisesti.

Kaavaan liittyen on pidetty maanomistajatilaisuus 1.10.2025. Tilaisuuteen kutsuttiin kaikki alueen maanomistajat. Yleiskaavaan liittyen on pidetty myös erilaisia teemakohtaisia neuvotteluja.

Yleiskaavan 1.viranomaisneuvottelu järjestettiin 18.10.2025.

Valmisteluaineiston nähtäville asettamisen yhteydessä pidetään julkinen esittely- ja keskustelutilaisuus.

5.3 Osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville asettaminen

Yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetettiin nähtäville 1.9.2025 alkaen. Suunnitelmaan liittyen saatiin 9 kpl lausuntoja 3 kpl mielipiteitä. Mielipiteiden antajista kaksi oli yksityishenkilöitä ja yksi yritys. Lausuntoja jättivät seuraavat tahot:

- Oulun museo- ja tiedekeskus/rakennettu kulttuuriympäristö
- Oulun museo- ja tiedekeskus/arkeologia
- Väylävirasto
- Haapajärven kaupunki/ympäristöpalvelut
- Pyhäjärven kaupunki
- Neoen Renewables Finland Oy
- Fingrid
- Solmar Consulting
- Puolustusvoimat, 3. Logistiikkarykmentti

Saadussa palautteessa nostettiin esille yksittäisiä täydennys- ja tarkistustarpeita osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan. Palautteessa tuotiin esille myös muun muassa alueelle ja sen läheisyyteen suunnitteilla olevia hankkeita. Yksityisten mielipiteissä tuotiin esille muun muassa luonto- ja meluvaikutuksiin liittyviä huolia ja näkemyksiä sekä toive, ettei mielipiteen esittäjien esille nostamalle kiinteistölle osoiteta rakentamista.

Saatu palaute vastineineen on esitetty kaavaselostuksen liitteenä.

5.4 Valmisteluvaiheen kuuleminen

Täydentyy.

5.5 Ehdotusvaiheen kuuleminen

Täydentyy.

6. Vaihtoehdot ja niiden vertailu

6.1 Kaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

6.1.1 Valittujen vaihtoehtojen vaikutusten selvittäminen ja arviointi

Kaavaan liittyen tehtiin vertailuja ja vaihtoehtotarkasteluja etenkin seuraaviin teemoihin liittyen:

Teollisuustoiminnot

Kaavaprosessin aikana pohdittu alueelle mahdollisesti sijoituvia toimintoja, kysyntätilannetta, aluevarausten mitoitus sekä eri toimintojen vaikutuksia. Kaavaprosessin alkuvaiheessa alueelle suunniteltiin varattavaksi alue teollisuus- ja varastorakentamiselle, jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen (kaavamerkintä T/kem). Prosessin aikana tarkentuneiden tavoitteiden vuoksi merkinnästä luovuttiin kaavaluonnoksen valmistelun yhteydessä.

Voimajohdot ja vetyverkosto

Kaavaprosessin aikana on koottu Pysäysperän sähköasemalle suunnitellut sähkönsiirtohankkeet ja -vaihtoehdot yhteen, ja tämä jälkeen tarkasteltu yhteyksien osoittamismahdollisuuksia ja vertailtu vaihtoehtoisia merkintätapoja. Asiaan liittyen on järjestetty myös teemakohtaisia työpalavereja. Myös alueelle suunniteltu vetyverkosto huomioidaan yleiskaavassa. Yhteyksien osoittamisen periaatteet on kuvattu seuraavassa taulukossa.

Keskeisiä perusteita voimajohtoihin ja vetyverkkoon liittyville kaavaratkaisuille:

- Kaikkia alueelle suunniteltuja tai toisilleen vaihtoehtoisia voimajohtoyhteyksiä ei ole mahdollista esittää kaavassa, sillä tämä rajoittaisi liikaa muita maankäytön kehittämismahdollisuuksia alueella.
- Fingridin ja Elenian verkon kehittämistarpeet turvataan ja huomioidaan yleiskaavassa, muun muassa suuren valtakunnallisen ja alueellisen merkityksen vuoksi.
- Muiden toimijoiden voimajohtohankkeista osoitetaan pisimmälle suunnittelut (esimerkiksi lunastusvaiheessa olevat) hankkeet.
- Nykyiset voimajohdot osoitetaan kaavassa.
- Osa suunnitteluista voimajohdoista osoitetaan yhteystarpeena, jolloin tarkka toteutustapa voi vielä tarkentua yleiskaavaa tarkemmassa suunnittelussa.
- Voimajohtomerkintöjä on keskitetty samoihin käytäviin valtakunnallisten ja maakunnallisten tavoitteiden mukaisesti.
- Pysäysperän sähköaseman laajenemis- ja kehittämismahdollisuudet turvataan.
- Alueellisen vetyverkon rungon on alustavasti suunniteltu sijoittuvan tällä alueella yleiskaava-alueen ulkopuolelle. Alueelle toteutetaan kuitenkin tarvittavat pistoyhteydet. Ratkaisut tarkentuvat suunnittelun edetessä.

Liikennematkaisuut

Kaavoituksen yhteydessä on tarkastelu vaihtoehtoisia toteutustapoja alueen liikenneverkolle. Alueen keskeisin kokoojakatu yhteys päädyttiin osoittamaan Ouluntien suunnasta, sillä tämä yhteys todettiin pituudestaan huolimatta parhaaksi toteutettavuuden kannalta. Yhteys ei edellytä uusi rataverkon alituksia. Läheisyydessä on vain vähän häiriintyviä kohteita. Uuden yhteyden varteen voidaan sijoittaa alueen keskeiset teollisuustoiminnot. Lisäksi yhteys sijoittuu samaan maastokäytävään suunniteltujen voimajohtojen kanssa.

Kaavoituksen yhteydessä tarkasteltiin pistoraitteen osoittamistarvetta alueelle. Laadittujen tarkastelujen, tehtyjen taustaselvitysten ja tarkentuneiden tavoitteiden myötä raiteelle ei tässä vaiheessa nähty tarvetta, joten yhteyttä ei ole osoitettu kaavakartalla.

6.1.2 Kaavaratkaisun valinta ja perusteet

Keskeisiä perusteita kaavaratkaisulle ja ratkaisuun vaikuttaneita tekijöitä:

- Sähköasemalle turvataan laajennusmahdollisuudet. Aseman läheisyyteen osoitetaan varsin suurikokoinen alue teolliselle toiminnalle. Tuleva toiminto voi hyötyä sähköaseman läheisyydestä.
- Alueelle on suunniteltu eri hankkeiden YVA-menettelyissä useita voimajohtoyhteyksiä. Yhteydet on soveltuvilta osin osoitettu kaavassa. Samoja johtokäytävien hyödynnetään tarpeen mukaan muun muassa katulinjauksien sijainteina. Keskeinen jalankulun ja pyöräilyn yhteys sijoittuu kokoojankadun varteen.
- Kaavaratkaisussa on huomioitu mahdollisuus rakentamisen vaiheistamiseen. Taajamaa lähimpänä olevat alueet on osoitettu reservialueena, koska rakentamisen nähdään alkavan sähköaseman läheisyydestä. Erityisesti taajaman läheisellä osalla on nykyään virkistyskäyttöä.
- Keskeinen katuyhteys alueelle on osoitettu Ouluntieltä. Linjauksen hyvä puolena on se, ettei rautatietä tarvitse ylittää. Läheisyydessä on myös vain vähän häiriintyviä kohteita.
- Akkuvarannoille ei ole osoitettu varsinaisia erillisiä rakentamisalueita, mutta osa merkinnöistä/aluevarauksista mahdollistaa myös akkuvaretojen toteuttamisen. Ratkaisut tarkentuvat yksityiskohtaisessa suunnittelussa.
- Suunnittelussa on huomioitu alueen ominaispiirteet ja arvot. Valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen suuntaan jätetään suojapuustoa. Arvokkaat luontokohteet on huomioitu yleiskaavakartalla. Osin arvojen turvaamiseen liittyvät ratkaisut tarkentuvat asemakaavoituksessa ja esimerkiksi voimajohtohankkeiden toteutussuunnittelussa.
- Nykyisten asuin- ja lomarakennusten säilyminen ja kulkuyhteydet on turvattu.
- Nykyisiä moottorikelkkailu-uria on linjattu osin uusiksi siten että reittien turvallisuus varmistetaan, eikä reitit vaikuta merkittävästi teollisuustoimintojen toteutusmahdollisuuksiin.
- Kaavamääräykset on laadittu siten, että alueiden toteutukselle jää erilaisia vaihtoehtoja, mutta haitalliset ympäristövaikutukset minimoidaan. Keskeistä on myös alueen arvojen turvaaminen.

7. Yleiskaava ja sen perustelut

7.1 Kaava-alueen raja

Yleiskaava-alue on rajattu siten, että alue kattaa nykyisen sähköaseman ja Ouluntien välisen alueen. Tälle alueelle sijoittuvat merkittävimmät kehittämis- ja yhteensovittamistarpeet. Alue on riittävän laaja teollisuuden kehittämistä ajatellen. Suunnittelualue rajautuu suurelta osin etelässä ja koillisessa voimassa oleviin yleiskaavoihin, mikä osaltaan perustelee nykyistä rajausta.

Pieneltä osin alue sijoittuu Sauviinmäen tuulivoimapuiston alueelle. Tältä osin yleiskaavassa on kyse yleiskaavan muutoksesta.

7.2 Yleiskaavan kuvaus

7.2.1 Kokonaisrakenne ja -mitoitus, kuvaus toiminnoittain

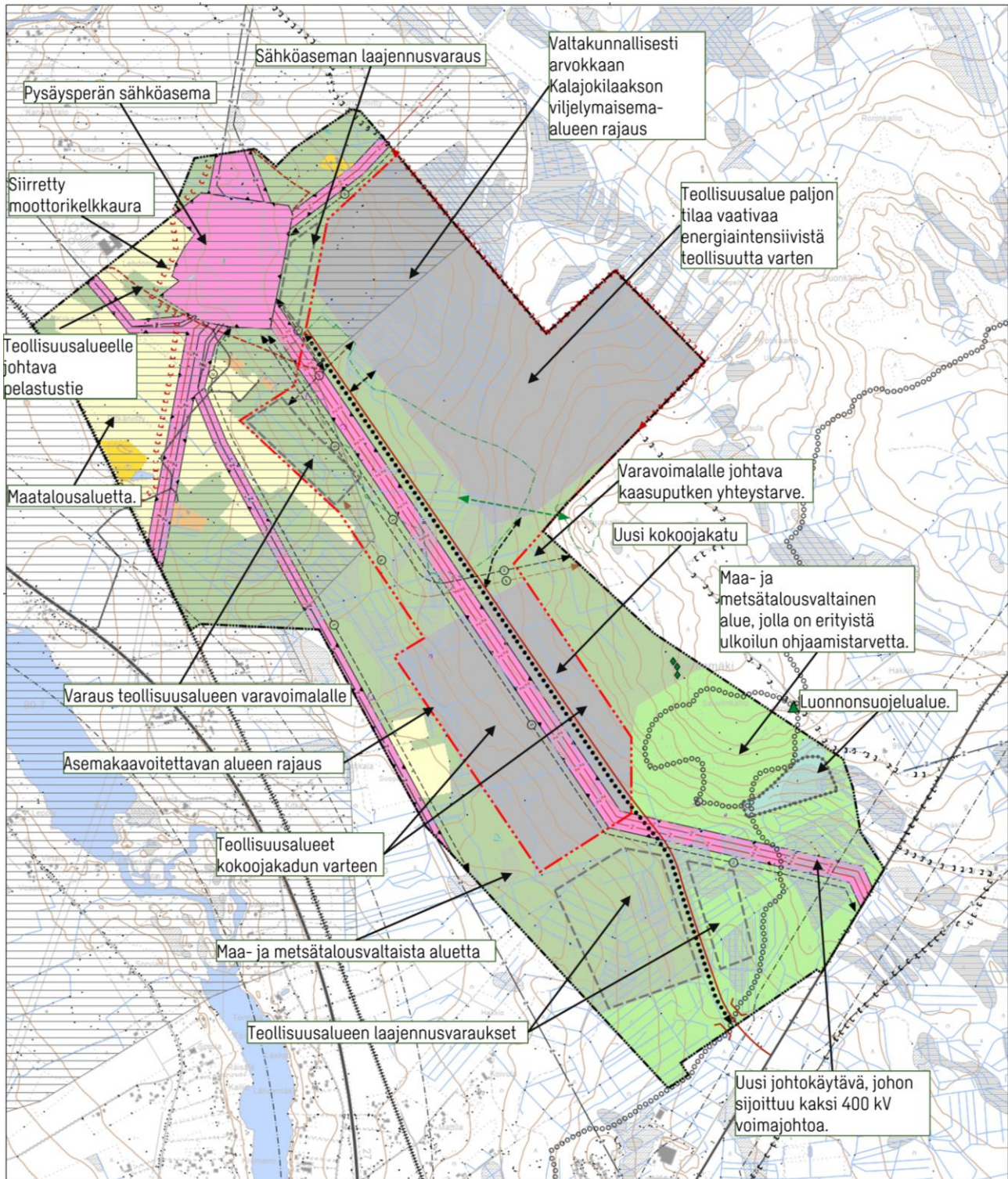
Kaavaratkaisussa alue muuttuu osin nykyistä rakennetummaksi teollisuus- ja energiatoimintojen alueeksi, mutta alueelle jää edelleen runsaasti myös maa- ja metsätalousaluetta ja maatalousaluetta. Kaavan perusrakenne ja alueelle sijoittuvat toiminnot on esitetty seuraavassa kuvassa. Ratkaisussa keskeisenä lähtökohtana on ollut mahdollistaa alueen kehittäminen ja yhteensovittaa alueelle sijoittuvat ja suunnittelut toiminnot alueen ominaispiirteet ja arvot huomioiden.

Kaavassa on esitetty alueen tavoitteellinen liikenneverkko. Merkinnät ovat pääosin ohjeellisia, ja tarkentuvat yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Osa tunnistetuista liikenneyhteyksistä on osoitettu yhteystarpeina. Yhteystarvemerkinnot eivät suoraan kuvaa tarkkaa sijaintia, vaan osoittavat tarpeen alueiden/toimintojen välisen yhteyden kehittämiseen.

Alueen arvokkaat luontokohteet on osoitettu laadittujen luontoselvitysten pohjalta. Alueet on suurelta osin rajattu rakentamisen ulkopuolelle. Osin arvokkaita alueita sijoittuu myös suunnitelluille rakentamisalueille. Näiltä osin ratkaisut ja kohteiden arvojen turvaamisen keinot tarkentuvat yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Osa alueelle sijoittuvista toiminnoista (voimajohdoista) on suunniteltu aiemmissa suunnitteluprosesseissa ja YVA-menettelyissä, joten näiden alueiden linjauksia ei ole suunniteltu Pysäysperän yleiskaavan laadinnan yhteydessä.

Suunnittelualue sijoittuu koillisosassaan pieneltä osin voimassa olevan Sauviinmäen tuulivoimapuiston osayleiskaavan alueelle. Tältä osin suunnittelualue sivuaa jo tuulivoimapuiston yleiskaavassa huomioitu kallioluontokohde. Alue on osoitettu yleiskaavassa merkinnällä luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue, arvoluokka 4.

Keskeisenä lähtökohtana kaavaratkaisussa on ollut myös mahdollistaa alueen kehittäminen vaihteittain.

Kuva 52. Kaavaratkaisu havainnollistettuna.

Kaavassa osoitettujen rakentamisalueiden (pois lukien asuminen ja loma-asuminen) aluevarausten pinta-alat (noin) on esitetty seuraavassa taulukossa:

Toiminto	Pinta-ala
Teollisuusalueet (T)	229 ha
Teollisuuden reservialueet (T-res)	42 ha
Johtoalueet (energiahuollon alueet, EN)	75 ha
Sähköaseman alue (EN-1) ja laajennusalue (EN-1-res)	29 ha + 4 ha
Varavoimalaitoksille varattava alue (EN-2-res)	10 ha
Yhteensä	389 ha

7.2.2 Kaavamääräykset

Kaavassa on annettu seuraavat yleiskaavamääräykset:

Yleiskaavamääräykset:

1. Yleiskaava-alue on alueidenkäyttölain 16 §:n mukaista suunnittelutarvealuetta lukuun ottamatta asemakaavoitettavaksi tarkoitettua aluetta.
2. Yleiskaava-alueelle ei saa rakentaa niin, että vaikeutetaan yleiskaavan toteuttamista (AKL 43§).
3. Mastot, korkeat rakennukset ja muut maisemassa näkyvät rakennelmat tulee sovittaa ympäristöönsä. Teollisuusalueiden rakennusten vesikaton ylimmän kohdan korkeusasema on enintään 25 metriä ja rakennelmat saa ulottaa enintään 35 metrin korkeuteen maanpinnasta.
4. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet.
5. Yleiskaava-alueen rakentamisessa sekä maa- ja metsätaloudessa tulee huolehtia riittävästä vesiensuojelullisista toimenpiteistä.
6. Hulevesiä ei saa päästää ympäristöön puhdistamattomina. Yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa tulee huomioida hulevesien määrällinen ja laadullinen hallinta. Myös rakentamisen aikaiset hulevedet tulee käsitellä niin, etteivät ne heikennä vastaan ottavan vesistön kuntoa.
7. Yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa ja maaperän muokkausta edellyttävien toimenpiteiden suunnittelussa tulee selvittää happamien ja potentiaalisesti happamien sulfaattimaiden sijainti ja laatu, sekä esittää tarvittaessa suunnitelmat niistä johtuvien haittojen ehkäisemiseksi.
8. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa sekä toteutuksessa tulee huomioida ulkoalueiden melutason ohjeavrot sekä sisämelun toimenpiderajat kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön ja muun säännösten mukaisesti.
9. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon mahdolliset liikenteen aiheuttamat melu-, runkomelu- ja värinähaitat ja huolehtia riittävästä melutorjunnasta erityisesti maanteiden, radan ja muiden melua aiheuttavien kohteiden ympäristössä.
10. Rakentamislupahakemukseen tulee liittää jätevesien käsittelyä ja johtamista koskevat suunnitelmat sekä selvitys siitä, että laadultaan soveltuvaa talousvettä on riittävästi saatavilla. Jätevesien ja käymäläjätteen käsittelyssä on noudatettava kulloinkin voimassa olevaa lainsäädäntöä ja kunnan rakennusjärjestystä sekä kunnan vesihuoltotoimijan ohjeistusta. Jätevettä tuottava kiinteistö tulee mahdollisuuksien mukaan liittää yleiseen viemäriin. Asuinkiinteistöjen tulee liittyä jätelain mukaisesti järjestettyyn jätehuoltoon.
11. Uusille rakennuspaikoille tulee johtaa tonttitiet ensisijaisesti olemassa olevien pääsysteiden ja maantieliittymien kautta. Yleisten teiden varsilla tarvittavat liittymäluvut tai liittymän käyttötarkoituksen

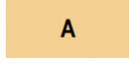
muutokset tulee hakea ennen rakentamisluvan myöntämistä. Uusia teitä ja katuja rakennettaessa tulee kiinnittää erityisesti huomiota siihen, ettei niiden rakentamisesta aiheudu merkittäviä maisemallisia vaurioita ja että pelto- ja niittyalueet säilyvät mahdollisimman yhtenäisinä kokonaisuuksina.

12. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja muussa maankäytön suunnittelussa on varauduttava sään ääri-ilmiöihin ja muihin ilmastomuutoksen vaikutuksiin. Tarpeetonta puuston poistoa on syytä välttää.

7.2.3 Valtakunnalliset ja seudulliset intressit

Suhde maakuntakaavaan

Yleiskaavaratkaisussa on huomioitu voimassa olevan maakuntakaavan merkinnät ja määräykset. Seuraavassa on kuvattu kaavan suhde voimassa olevissa maakuntakaavoissa osoitettuihin keskeisiin merkintöihin.

Merkintä		Yleiskaavaratkaisun suhde merkintään
	VOIMAJOHDON YHTEYSTARVE	Kaavaratkaisussa on osoitettu johtokäytävät (merkinnällä EN) muun muassa Pysäysperältä koilliseen ja länteen (samoihin suuntiin kuin maakuntakaavan yhteystarvemerkinnyt).
	TEOLLISUUS- JA VARASTOALUE	Kaavaratkaisu tukee Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavassa osoitetun merkinnän mukaista kehittämistä.
	ENERGIAHUOLLON ALUE	Kaavassa on turvattu Pysäysperän sähköaseman toiminta- ja kehittämisedellytykset. Sähköasemalle on osoitettu myös laajennusalue.
	TAAJAMATOIMINTOJEN ALUE	Kaavaratkaisu tukee merkinnän mukaista kehittämistä muun muassa varaamalla alueita teollisuudelle ja työpaikoille. Kaavassa on huomioitu käyttöönoton ja rakentamisen vaiheistus.
	NATURA 2000 – VERKOSTOON KUULUVA ALUE	Natura-alueen ja yleiskaavassa osoitettujen rakentamisalueiden välille on jätetty suojaetäisyydet. Natura-alueen läheisyyteen sijoittuvat alueet on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisena alueena, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU).
	VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE	Kaavaratkaisussa on jätetty suojapuustoa teollisuusalueen maisema-alueen puoleiselle osalle. Lisäksi on annettu maisemaan liittyviä kaavamääräyksiä. Kaavassa on kiinnitetty erityistä huomiota maisemavaikutusten arviointiin.
	MAASEUDUN KEHITTÄMISEN KOHDEALUE	Kaavaratkaisu tukee vyöhykkeen alueen kehittämistä. Maatalouden käytössä oleva alue säilyy kaavaa-alueella pääosin nykyisellään. Kaavassa on huomioitu Kalajoen vedenlaadun parantamiseen liittyvät tavoitteet muun muassa vesien käsittelyyn liittyvien kaavamääräysten avulla.

Suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin

Tavoite	Toteutuminen
Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen	
<i>Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä.</i>	Yleiskaavaratkaisu tukee kaupungin ja seudun elinvoimaa muun muassa mahdollistamalla erilaisten teollisuustoimijoiden sijoittumisen alueelle. Ratkaisut perustuvat suurelta osin alueen nykyisten vahvuuksia hyödyntämiseen (muun muassa sijainti voimajohtoverkon ja nykyisten liikenneväylien lähellä).
<i>Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi.</i>	Kaava luo mahdollisuuksien elinkeinoelämän kehittymiselle etenkin mahdollistamalla teollisuus- ja yritystonttitarjonnan lisäämisen.
<i>Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen.</i>	Yleiskaavaratkaisu laajentaa hieman nykyistä yhdyskuntarakennetta, mutta alue sijoittuu nykyisen rakenteen läheisyyteen. Kaava-alueelle tai välittömään läheisyyteen sijoittuu olemassa olevia toimintoja (muun muassa sähköasema, voimajohdot).
Tehokas liikennejärjestelmä	
<i>Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.</i>	Yleiskaava-alue rajautuu olemassa olevaan kantatiehen, josta on myös kulku alueelle. Läheisyyteen sijoittuu myös valtatie ja päärata. Kaavaratkaisussa on kiinnitetty huomiota tavara- ja henkilöliikenteen toimivuuteen.
Terveellinen ja turvallinen elinympäristö	
<i>Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastomuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.</i>	Suunnittelualueelle ei sijoitu tulvavaara-alueita. Kaavassa on annettu hulevesiin ja sään ääri-ilmiöiden huomiointiin liittyvät yleiskaavamääräykset.
<i>Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.</i>	Kaavassa on varmistettu riittävät suojaetäisyydet asutukseen ja muihin häiriintyviin kohteisiin. Ratkaisut tarkentuvat asemakaavoitusvaiheessa.
<i>Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys, tai riskit hallitaan muulla tavoin.</i>	Kaavaratkaisussa ympäristöhäiriöitä (mm. melu ja tärinä) aiheuttavien toimintojen ja häiriintyvien kohteiden väliin on jätetty riittävät suojaetäisyydet.
<i>Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.</i>	Alueen teollisuustoiminnot eivät sijaitse asutuksen välittömässä läheisyydessä. Osa tunnistetuista luontoarvoista sijaitsee varsin lähellä suunniteltuja toimintoja. Alueelle ei ole suunniteltu kemikaaliratapihoja eikä vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihoja.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat	
<i>Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta. Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä.</i>	Yleiskaava-alueelle ei sijoitu valtakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Yleiskaavaan liittyen on laadittu luontoselvitys. Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat kohteet on huomioitu kaavaratkaisussa. Kaavan yhteydessä on tarkasteltu myös ekologiaa yhteyksiä.
Uusiutumiskykyinen energiahuolto	
<i>Varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin.</i>	Kaavassa on varauduttu uusiutuvan energian tuotannon lisäämiseen muun muassa varaamalla tarvittavat alueet tuulivoimahankkeiden sähkönsiirtoa ja sähköaseman laajentamista varten.

Suhde Fingridin kehittämistavoitteisiin

Kaavaratkaisussa on otettu huomioon Fingridin kantaverkon kehittämissuunnitelmassa ja verkkovisiossa asetetut tavoitteet ja kehittämistoimenpiteet. Kaavassa on varauduttu sähköaseman laajentamiseen.

7.2.4 Tavoitteiden toteutuminen

Kaavaratkaisu vastaa suurelta osin kaupungin asettamiin alueen kaavoitusta koskeviin tavoitteisiin. Alueen maankäyttötarpeita on yhteensovitettu siten, että alueelle on mahdollista sijoittaa erilaisia toimintoja.

Täydentyy ehdotusvaiheessa.

8. Yleiskaavan vaikutukset

Alueidenkäyttölain mukaan kaavaa laadittaessa on selvitettävä suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset (AKL 9 § ja MRA 1 §). Vaikutuksen arvioinnin tarkoituksena on selvittää tarpeellisessa määrin kaavan toteuttamisen aiheuttamat vaikutukset ennakolta. Kaavan vaikutuksia selvitetäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavan vaikutuksia selvitetäessä otetaan huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

- 1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- 2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- 4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- 5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön;
- 6) elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.

8.1.1 Arviointimenetelmät

Vaikutusten arviointi perustuu laadittuihin selvityksiin sekä asiantuntija-arvioon. Arvioinnissa on hyödynnetty muun muassa paikkatietoaineistoja, karttatarkasteluja, olemassa olevaa tutkimustietoa sekä maastokäyntejä.

Vaikutusten arviointi tarkentuu kaavaehdotusvaiheessa.

8.2 Ympäristövaikutukset

8.2.1 Vaikutukset kaupunki-/kyläkuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Vaikutukset kaupunkikuvaan

Modernin energiantensiivisen teollisuusalueen rakentuminen kaupungin alueelle voidaan kokea myönteisenä, koska se viestii alueen elinvoiman kasvamisesta ja kaupungin kehittämisestä. Alueen toteutuminen vaikuttaa positiivisesti Haapajärven imagoon ja mielikuvaan kaupungista vireänä paikkana. Alue sijaitsee sivussa Haapajärven taajama-alueesta kuitenkin keskustan liepeillä. Alueen hankkeet eivät todennäköisesti tule merkittävästi muuttamaan Haapajärven taajaman kaupunkikuvaa. Alueen rakentuminen tulee näkymään lähinnä liikenteen lisääntymisenä Ouluntiellä. Myös hankealueelle johtavat tuulivoimaloiden sähkönsiirtolinjat tulevat muuttamaan maisemaa taajama-alueen liepeillä.

Vaikutukset maisemaan

Voimansiirtolinjat, sähköaseman laajentuminen sekä teollisuuslaitokset tulevat muuttamaan alueen maisemaa. Alue on metsäinen, joten puusto vähentää laitosten näkyvyyttä ympäristöön. Sähköaseman läheisyydessä on valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen, Kalajokilaakson viljelymaisemien peltoaukeita.

Yleiskaavan laatimista varten on hankkeesta laadittu näkyvyysanalyysi, jossa tutkittiin 25 metriä korkean rakenteen näkymistä maisemassa. Koska alueelle rakentuvia hankkeita ei ole vielä tiedossa, kaavan maisemavaikutuksiin sekä näkyvyysanalyysin liittyy epävarmuutta.

Haapajärven keskustaan on tässä esitettyä vähäisempi, sillä analyysi ei huomioi rakennuksia.

Kuva 54. Kuva Kalajokilaakson valtakunnallisesti arvokkaalta maisema-alueelta Oksavasta kohti suunnittelualueita. Taustalla Sauviinmäen tuulivoimaloita.

Metsälinjan vahvistamisen voimajohtohankkeen YVA-selostuksessa hankkeella arvioidaan olevan vähäinen vaikutus valtakunnallisesti arvokkaaseen Kalajokilaakson viljelysmaisemiin sekä Kaakilanpuhdon ja Vehkapuhdon maakunnallisesti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin.

Osuus Nuojuankangas (Vaala)-Pysäysperä (Haapajärvi) eli sähköasemalta pohjoiseen:

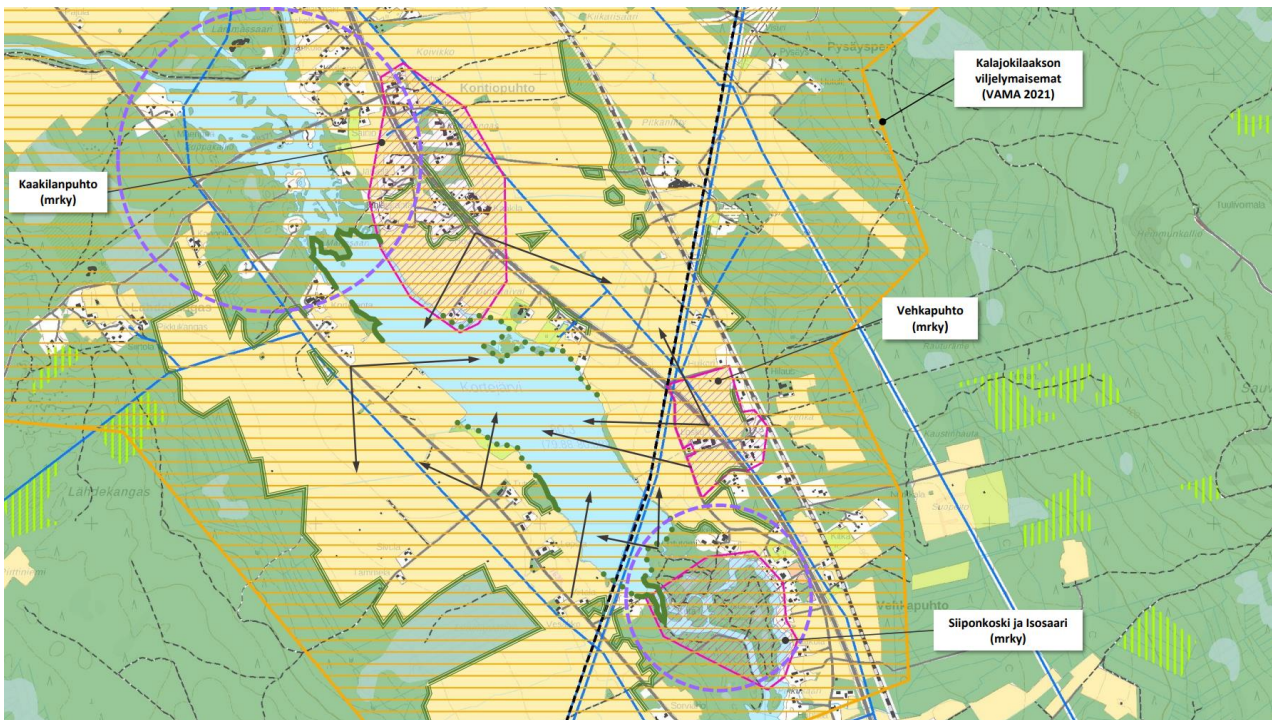
Voimajohdon vaikutukset maisemarakenteeseen ja maisemakuvaan ovat reittiosuudella kokonaisuudessaan vähäiset (kielteiset). Uusi voimajohto sijoittuu nykyisen voimajohdon paikalle, mikä lieventää kielteisiä vaikutuksia erityisesti maisemarakenteeseen. Maisemakuvaan kohdistuvat kielteiset vaikutukset aiheutuvat uuden voimajohdon nykyistä korkeammasta pylväsrakenteesta. Toisaalta pylväiden väheneminen eli pylväsvälin piteneminen voi paikallisesti vähentää vaikutuksia. Suuripiirteisessä, metsäisessä ympäristössä muutos on havaittavissa pääosin vain voimajohdon välittömässä lähiympäristössä. Avoimemmassa maisematilassa kookkaampi pylväsrakenne on havaittavissa selkeämmin laajemmalta alueelta. Herkimät alueet ovat tarkastelualueella viljellyt jokilaaksot kylämiljöineen ja jokiylityksineen. Näillä alueilla vaikutukset voivat olla paikallisesti kohtalaisia.

Voimajohdon vaikutukset kulttuuriympäristöön ovat reittiosuudella pääosin vähäiset. Uusi voimajohto sijoittuu nykyisen voimajohdon paikalle, mikä lieventää kielteisiä vaikutuksia myös kulttuuriympäristön arvokohteille. Alueille tai tarkastelualueille, joille voimajohdon rakenteet, kuten uudet korkeammat pylväät, ovat selkeästi havaittavissa, vaikutuksia voidaan pitää paikallisesti kohtalaisina.

Osuus Pysäysperä (Haapajärvi) – Juurikkaperä (Multia) eli sähköasemalta etelään:

Voimajohdon vaikutukset maisemarakenteeseen ja maisemakuvaan ovat reittiosuudella kokonaisuudessaan vähäiset (kielteiset). Uusi voimajohto sijoittuu nykyisen voimajohdon paikalle ja toisen nykyisen voimajohdon rinnalle, mikä lieventää kielteisiä vaikutuksia erityisesti maisemarakenteeseen. Maisemakuvaan kohdistuvat

kielteiset vaikutukset aiheutuvat uuden voimajohdon nykyistä korkeammasta pylväsrakenteesta. Uuden voimajohdon myötä johtoalueella on kaksi 400 kilovoltin voimajohtoa rinnakkain. Suuripiirteisessä, metsäisessä ympäristössä muutos on havaittavissa pääosin vain voimajohdon välittömässä lähiympäristössä. Avoimemmassa maisematilassa kookkaampi pylväsrakenne on havaittavissa selkeämmin laajemmalta alueelta. Herkimvät alueet ovat tarkastelualueella järvien rannoilla olevat viljelyalueet kylämiljöineen ja vesistöilytyksineen. Näillä alueilla vaikutukset voivat olla paikallisesti kohtalaisia. Voimajohdon vaikutukset kulttuuriympäristöön ovat reittiosuudella pääosin vähäiset. Uusi voimajohto sijoittuu nykyisen voimajohdon paikalle ja toisen nykyisen voimajohdon rinnalle, mikä lieventää kielteisiä vaikutuksia myös kulttuuriympäristön arvokohteille. Alueille tai tarkastelupaikoille, joille molemmat voimajohtorakenteet, kuten pylvää, ovat kokonaisuudessaan tai muuten selkeästi havaittavissa, vaikutuksia voidaan pitää paikallisesti kohtalaisina.

Kuva 55. Ote Metsälän vahvistamisen YVA-selostuksen maisema-analysikartasta (Fingrid, 2024). Suunniteltu uusi voimalinja on esitetty mustalla katkoviivalla. Tärkeät pitkät näkymät on esitetty mustilla nuolilla ja avoin viljelyalue vaalean keltaisella, yhtenäiset metsän tai puuston reunat vihreällä paksulla viivalla.

Murtomäki II -tuulivoimapuiston YVA-selostuksessa Pysäysperän sähköasemalla tulevien sähkönsiirtovaihtoehtojen maisemavaikutuksista todetaan muun muassa seuraavasti:

Maisema-alue on muodostunut Kalajoen tasaiseen jokilaaksoon. Pysäysperän asema sijoittuu maisema-alueen reunalle ja sinne tulee jo nykyisellään useita voimajohtoja. Aseman ympäristössä on jo nykyisellään maisemahäiriötä aiheuttavia voimajohtoja ja maisema on muuttunut tuotantomaisemaksi. Tästä syystä voimajohtovaihtoehtojen aiheuttama muutos arvioitiin kaikissa vaihtoehtoissa olevan pieni kielteinen, sillä ne eivät juurikaan muuta alueen nykyistä luonnetta.

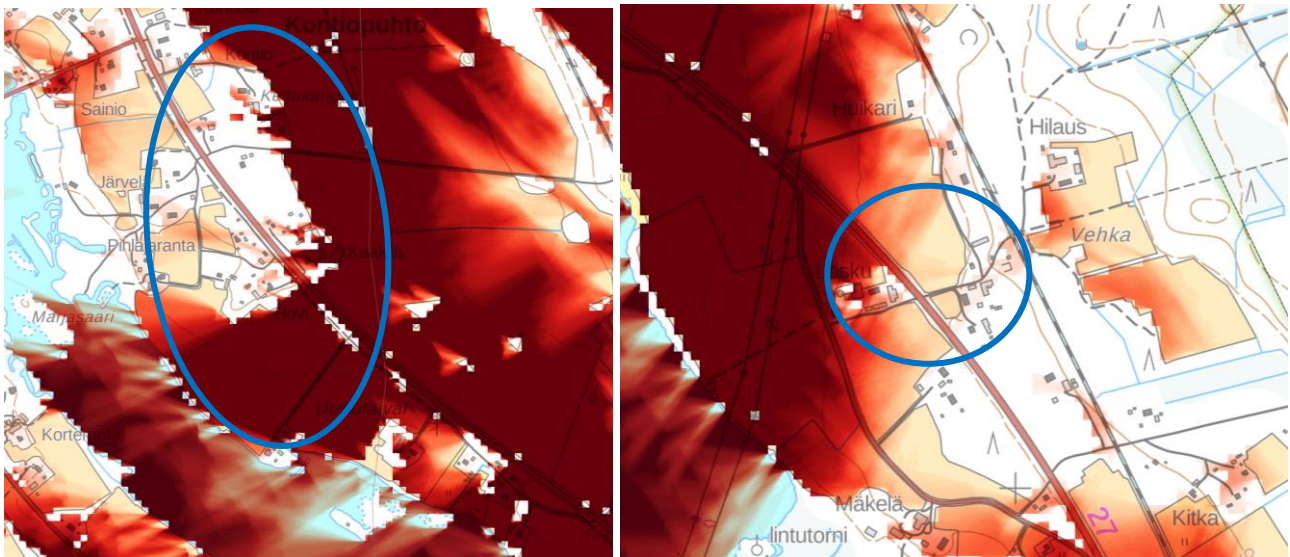
Yleiskaavan suunnittelualueelle mahdollistettava rakentaminen ja Pysäysperän sähköaseman luoteispuolelle suunniteltu akkuvarasto voivat aiheuttaa maisemaan kohdistuvia yhteisvaikutuksia valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle. Yhteisvaikutukset kohdistuvat kuitenkin pääosin lähimaisemaan, sillä akkuvarastot ovat varsin matalia eivätkä näy maisemassa kovin kauas. Paikallisesti maisema kuitenkin muuttuu rakennetumpaan suuntaan.

Vaikutukset kulttuuriympäristöön

Suunnittelualueelle ei sijoitu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. Suunnittelualueen rakennusten tilanne tarkistettiin ja valokuvattiin yleiskaavoitusta varten maastossa 27.8.2025. Alueella sijaitsevista kohteista Vanha-Hutuli arvotettiin paikallisesti arvokkaaksi. Yleiskaavassa alueen olemassa olevat asuin- ja lomarakennukset on osoitettu joko asunto- ja loma-asuntoalueina. Kaavaratkaisu mahdollistaa nykyisen rakennuskannan säilymisen.

Lähin valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (Haapajärven kirkkoranta) sijaitsee lähimmillään noin kolmen kilometrin etäisyydellä suunnittelualueelta. Etäisyyden sekä alueiden väliin sijoittuvan rakennuskannan ja puuston vuoksi kaavan toteuttamisella ei arvioida olevan vaikutuksia rakennetun kulttuuriympäristön arvoihin. Kirkkorannan alue sijoittuu rinteeseen, joka viettää yleiskaavan suunnittelualueelta katsottuna vastakkaiseen suuntaan.

Suunnittelualueen läheisyyteen sijoittuu kaksi maakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristökohdetta, Kaakilanpuhto ja Vehkapuhto. Näkyvyyttä näihin kohteisiin on tarkasteltu alla olevissa otteissa. Suunnittelualueen teollisuusrakentaminen näkyy eniten Kaakilanpuhdon peltoaukeille.

Kuvat 56 ja 57. Ote suuntaa antavasta näkyvyysanalyyseistä Kaakilanpuhdon ja Vehkapuhdon kohdalta. Todellisuudessa näkyvyys on hieman tässä esitettyä vähäisempi, sillä analyysi ei huomioi rakennusten estevaikutusta. Sinisellä esitetty maakunnallisesti arvokkaiden kohteiden likimääräiset sijainnit.

Kaavaratkaisussa on huomioitu muinaisjäännösrekisterin mukaiset ja arkeologisessa inventoinnissa tunnistetut kiinteät muinaisjäännökset ja muut kulttuuriperintökohteet. Muinaisjäännösalue-merkinnälle on annettu seuraava kaavamääräys: *Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Kaikista aluetta koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista tulee pyytää alueellisen vastuumuseon lausunto.* Muinaisjäännös nro 3 (Rauturäme, tervahauta, 1000051039) sijoittuu yleiskaavassa osoitetulle teollisuus- ja varastoalueelle (T). Kohde täytyy huomioida tarkemman suunnittelun yhteydessä ja rakennussuunnitteluvaiheessa.

8.2.2 Ilmastovaikutukset

Kaavan ilmastovaikutusten arviointiin on käytetty Ympäristöhallinnon kehittämää KILVA-menetelmää. KILVA-menetelmässä on neljä pääteemaa, jotka ovat luonnonvarojen käytön minimointi, kestävä elämäntavan mahdollistaminen, kulutuksen päästöjen minimointi ja ilmastomuutoksen aiheuttamiin riskeihin varautuminen. Pysäysperän osayleiskaava on tyypiltään aluevarauskaava, joka sijoittuu olemassa olevan yhdyskuntarakenteen reuna-alueelle. Kaava laajentaa yhdyskuntarakennetta, mutta kytkeytyy tarkoituksenmukaisesti osaksi olemassa olevaa rakennetta. Alueella on tällä hetkellä sähköasema, jonka

aluetta ja ympäristöä kehitetään. Alueen kehittämisessä käytetään osin olemassa olevaa infrastruktuuria mutta alueelle rakennetaan muun muassa uutta tiestöä. Kaava mahdollistaa sähköaseman lisäksi alueen muun olemassa olevan rakennuskannan säilymisen, mutta muuten rakennetaan pääasiassa uutta entuudestaan rakentamattomalle alueelle. Suunnittelussa on tarkasteltu ja otettu huomioon alueen rakennettavuutta pohtimalla sopivia alueita rakentamiseen ja maamassoja on tarkoituksena hyödyntää mahdollisuuksien mukaan. Kaavamerkinnoissa on huomioitu muuntojoustavuus yleiskaavatasolla.

Alueen puuston ja maaperän säilyttäminen on yleiskaavan haaste, mutta kaavamääräyksiin on lisätty määräys puuston säilyttämisestä. Kaavaa laaditaan erityisesti teollisuutta varten, joten viherpinta-ala alueella tulee vähentymään joka tapauksessa. Tulevan rakentamisen materiaaleista, kuten puun käyttämisestä ei ole yleiskaavatasolla määräyksiä. Näin ollen hiilen säilyminen tulevassa rakenteessa on heikkoa, ellei asemakaavavaiheessa huomioida asiaa. Alueen viheryhteydet tulevat heikkenemään, mutta ekologisista yhteyksistä on tehty kaavassa erillinen selvitys ja tavoitteena on yhteyksien säilyminen mahdollisimman hyvin.

Kaava lisää autoliikennettä jonkin verran, mutta lopulliset liikennemäärät riippuvat alueelle tulevasta teollisuustoimijoista. Alueen vieressä sijaitsee rautatie, jota on tarvittaessa mahdollista hyödyntää alueen kehittämisessä. Rautatien hyödyntäminen olisi yksi mahdollinen keino vähentää liikenteen ja teollisuustoimijoiden päästöjä. Teollisuuskaavan luonteesta johtuen alueelle on osoitettu pääasiassa yhtä toimintaa, mikä ei edistä liikkumisen tarpeen vähentämistä. Yksityisautoilua vähentäviä ratkaisuja on tarkasteltu, mutta keinoja on löydetty varsin vähän. Haapajärven joukkoliikennevolyyymia ei nähdä isossa kuvassa realistisena lähitulevaisuudessa, mutta toisaalta kaavassa on huomioitu kävelyn ja pyöräilyn kehittämisen mahdollisuudet. Alueelta mahdollistetaan mahdollisimman sujuva siirtyminen myös nykyiselle juna-asemalle. Lisäksi kaava-alueelle rakennettavan keskeisen kadun varteen mahdollistetaan pyörätien toteuttaminen. Alueella sijaitsee myös viihtyisiä ulkoilureittejä sekä metsää. Myös kestäviä käyttövoimia, kuten sähköä, biokaasua ja etanolia tukevia ratkaisuja on hyvin todennäköisesti tulossa alueelle.

Kaava-alueen ympäristöhaitat on tunnistettu ja niiden vaikutuksia on pystytty joissain määrin lieventämään. Läheinen tuulivoimapuisto voi olla ympäristöhaitta. Tuulivoimatuotannon vaikutukset kaava-alueelle on huomioitu kaavan valmistelussa. Kaavaan liittyen on myös laadittu liikenneselvitys, ja arvioitu myös melua ja tärinää yleiskaavatasolla. Myös hajua ja pölyä on tarkoitettu tutkia prosessin aikana yleiskaavan tarkkuustasolla sekä tarvittavia pohtia suojaetäisyyksiä. Alueella sijaitsevat muutamat olemassa olevat rakennukset säilytetään tunnistettujen luonnonarvojen lisäksi.

Uusiutuvan energian tuotannon ja käytön mahdollisuuksia on selvitetty kaavatyön yhteydessä. Kaavaratkaisussa mahdollistaa tietyin reunaehdoin myös aurinkovoiman rakentamisen alueelle. Alueelle ja läheisyyteen suunnitellaan useita akkuvarastointihankkeita, joten energian varastointia on tarkasteltu ja löydetty keinoja vaikuttaa asiaan. Aluevaraukset mahdollistavat energiajärjestelmässä tapahtuvat muutokset, sillä osa alueista on merkitty reservialueiksi, joita voidaan tarvittaessa myöhemmin ottaa käyttöön ja keskeisenä ajatuksena on ollut tilavarausten jättäminen tarpeeksi väljäksi.

Uudesta katuyhteydestä Ouluntieltä sähköaseman suuntaan on tulossa varsin pitkä. Lyhyempikin vaihtoehto voisi olla mahdollinen, mutta valinta on tehty pitkälti yhteyden toteuttamiskelpoisuuden vuoksi. Kaikki uudet verkostopituudet eivät näin ollen ole täysin optimaalisia. Toisaalta kadun vartta on mahdollista hyödyntää erilaisten toimintojen sijoittumisalueena.

Ilmastonmuutoksen aiheuttamia muutoksia alueella lyhyellä ja pitkällä aikavälillä (esim. 30 ja 100 vuotta) ei ole toistaiseksi tarkasteltu tarkemmin. Maanmuotoja ja ekologisia yhteyksiä on tarkasteltu ja luontoselvityksessä tutkittu riskialttiita ympäristöjä kuten paahdeympäristöjä. Alueen haavoittuvia arvoja on tarkasteltu, mutta tehtyjä johtopäätöksiä on varsin vähän. Yhteiskunnan perustoimintojen kuten vesi- ja energianhuoltoa ja turvallisuutta on tarkasteltu kaavan yhteydessä. Ekologisten verkostojen selvityksessä on pohdittu ekologisten yhteyksien jatkuvuutta ja ylläpitoa tulevien olosuhteiden varalta ja on löydetty keinoja jättää metsäalueita. Todennäköisesti alueelle tullaan sijoittamaan usean eri tuulivoimahankkeen voimajohtoja. Mikäli näistä edes osa toteutuu, metsää pirstoutuu lisää.

Äärevöityvistä sääoloista aiheutuvia vaaratekijöitä on selvitetty kaavan laadinnan yhteydessä. Kaava-alueen ulkopuolelle sijoittuvan Kalajoen tulva-alue ei yllä suunnittelualueelle asti. Sääriskien toistuvuuden

tihtyminen on otettu huomioon tietyiltä osin. Rinnealueen korkeampi osa jätetään osin rakentamiselta vapaaksi ja kasvillisuutta säilytetään.

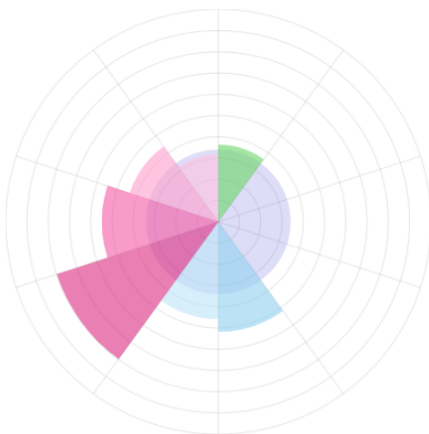
Kehityskohteina kaavassa nähdään seuraavat asiat:

- Kiertotalousratkaisuja ei ole kaavatyössä ollut vielä esillä.
- Hulevesiselvityksen tekemistä, tulvariskien tarkistamista ja puuston säilyttämismääräystä suositellaan.
- Hukkalämmön talteenottomahdollisuuksia ei ole vielä tutkittu tarkkaan ja asia on hyvä ottaa huomioon tilavarauksissa.

Kokonaisuutena Pysäysperän osayleiskaavan ilmastovaikutuksia tulee tarkastella teollisuuskaavan näkökulmasta. KILVA-työkalussa ei voi valita teollisuuskaavalle tarkoitettua kysymyspatteristoa. Osa kysymyksistä ei näin ollen ollut relevantteja ja kokonaistulos vain KILVAN sektorijakauman mukaan voi olla virheellinen. Yhteenveto kaavan ilmastokestävyyden painottumisesta on esitetty alla olevassa kuvassa. Suurin vaikutus/sektori tulee alueen uusiutuvan energian tuotantopotentiaalin selvittämisestä.

Kaavasi ilmastokestävyyden painottuminen

- I Luonnonvarojen käytön minimointi
- II Kestävän elämäntavan mahdollistaminen
- III Kulutuksen päästöjen minimointi
- IV. Ilmastomuutoksen aiheuttamiin riskeihin varautuminen

Kuva 58.

Kilvan lisäksi kaavan ilmastovaikutuksia arviointiin Ympäristöhallinnon kehittämällä hiilikartatyökalulla. Arviointi tehtiin alustavan kaavaluonnoksen pohjalta (arviointia tarkennetaan ehdotusvaiheessa). Laskennan tuloksena kaavan vaikutus alueen hiilivarastoon vuonna 2030 on noin -227 250 tCO₂ tai -279 tCO₂/hehtaari. Kielteisimmät vaikutukset hiilivarastoon tapahtuvat T- ja EN-merkintöjen alueilla. Maaperän hiilivarastot pienenevät noin 2,7 kertaa enemmän kuin kasvillisuuden hiilivaraston. Pitkällä aikavälillä kasvillisuuden hiilivaraston kielteiset vaikutukset kasvavat sillä joka vuosi rakentamisen jälkeen alueelta menetetään puuston ja kasvillisuuden hiilinielu. Tuloksia voi tarkastella tarkemmin osoitteessa <https://hiilikartta.avoin.org/raportti?planIds=62f5adf2-53b9-479b-e903-01be77c5881c>.

Kaavan vaikutus hiilivarastoon vuonna 2030 ✓

Kuva 59. Alustavan kaavaluonnoksen pohjalta laadittu arvio kaavan vaikutuksista hiilivarastoon vuonna 2030.

8.2.3 Vaikutukset luontoon ja Natura-alueisiin, maa- ja kallioperään sekä veteen

Yleiskaavaratkaisu vähentää puuston määrää alueella nykytilanteeseen verrattuna. Lisäksi uusi rakentaminen pirstoo metsäaluetta. Toisaalta alueelle on jo toteutettujen YVA-menettelyjen ja läheisiin tuulivoimahankkeisiin liittyvien suunnitelmien myötä tulossa uusia toimintoja, kuten sähkönsiirtoyhteyksiä.

Yleiskaavaan liittyen on laadittu luontoselvitys, jossa esitetyt suositukset on huomioitu yleiskaavaratkaisussa. Alueelle sijoittuvat arvokkaat luontokohteet on osoitettu luo-merkinnöin. Merkinnät suunnittelumääräyksineen tulee huomioida tarkemmassa suunnittelussa, kuten asemakaavoituksessa. Osin arvokkaita alueita sijoittuu myös suunnitelluille rakentamisalueille. Näiltä osin ratkaisut ja kohteiden arvojen turvaamisen keinot tarkentuvat yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.

Alueelta on tunnistettu rauhoitetun kasvilajin (valkolehdokki) esiintymispaikkoja. Maastokäynnillä tunnistettujen esiintymien välittömään läheisyyteen ei ole osoitettu rakentamista, ja niiden säilyminen on turvattu kaavamääräyksen avulla.

Alueelle sijoittuu kaksi mustikkakorpea. Kummankin alueen läpi kulkee uusille tuulivoimahakkeiden voimajohdoille varattava energiahuollon alue EN. Merkintä pohjautuu Itämäen ja Murtomäki II -tuulivoimahankkeiden YVA-menettelyyn.

Alueelle sijoittuu Sauviinmäen Natura-alue (FI1002012). Alue on suojeltu luontodirektiivin perusteella (SAC). Natura-alueen suojeluperusteena on boreaalinen rinnelehto (9050 Boreaaliset lehdot 3,83). Natura-alueella ei ole varsinaisia suojeluperustelajeja ja muut suojellut lajit ovat putkilokasveja. Kaavassa osoitettujen rakentamisalueiden ja Natura-alueen väliin on jätetty suojaetäisyydet. Etäisyys lähimpään teollisuuden reservialueeseen on lyhimmillään noin 300 metriä, ja lähimpään teollisuuden aluevaraukseen noin 550 metriä.

Rakennettavista toiminnoista lähimmäs Natura-aluetta sijoittuu uusille tuulivoimahakkeiden voimajohdoille varattava energiahuollon alue EN (etäisyyttä lyhimmillään noin 100 metriä). Murtomäki II -tuulivoimahankkeen YVA-selostuksessa voimajohdon vaikutuksista Natura-alueeseen todetaan seuraavaa: *Tällä etäisyydellä suojeluperusteena olevaan luontotyyppiin kohdistuu korkeintaan hyvin vähäisiä ja lyhytkestoisia välillisiä pintavalumavaikutuksia.* Itämäen tuulivoimahankkeen YVA-selostuksessa voimajohdon vaikutuksista Natura-alueeseen todetaan muun muassa seuraavaa: *Sähkönsiirtoireittien läheisyydessä sijaitsee Sauviinmäen Natura-alue (SAC, FI1002010), joka sijoittuu lyhimmillään 0,1 km etäisyydelle johdon keskilinjasta. Voimajohto ei sijoitu Natura-alueelle eikä suoraan sitä sivuavasti. Mistään voimajohdon toteutusvaihtoehdosta ei muodostu pinta-alamenetyksiä tai ominaispiirteiden menetyksiä boreaaliset lehdot -luontotyyppille. Kaikissa voimajohtoreittivaihtoehdoissa voimajohdon ja Natura-alueen väliin jää peitteistä metsämaastoa, minkä myötä*

Natura-alueelle ja boreaalisten lehtojen luontotyyppille ei muodostu reunavaikutusta. Voimajohto kuitenkin pirstoo Natura-alueen lähiympäristön metsäelinympäristöä. Millään voimajohtoreittivaihtoehdolla ei ole todennäköisesti merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Sauviinmäen Natura-alueen suojelualueille.

Ekologisia yhteyksiä koskevan selvityksen mukaan kaava-alueella ei sijaitse maakuntatasolla tärkeiksi tunnistettuja laajoja luonnolle tärkeitä ydinalueita tai ekologisia yhteyksiä. Alueella on kuitenkin pienempiä luonnonsuojelullisesti tärkeitä kohteita, rakennetun ympäristön viheryhteyksiä ja ympäröiviä ekologisen verkoston alueita, joiden laadun ja kytkeytyvyyden heikentämistä tulisi välttää. Ensisijaisen tärkeitä ovat luonnonsuojelualueiden väliset yhteydet, mutta etenkin maakunnan eteläosassa, missä suojelualueita on vähän, on tarpeen turvata yhtenäisten metsäalueiden väliset yhteydet. Yleiskaavaratkaisussa on kiinnitetty huomiota muun muassa siihen, että kaavassa osoitetun Pysäysperän arvokkaan lintualueen ja osin kaava-alueen ulkopuolella sijaitsevan Sauviinmäen tuulivoimapuiston läheisen vanhan metsän alueen väliin turvataan ekologinen yhteys. Yhteyden tarkka toteutumistapa, leveys ja sijainti ratkaistaan yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Lisäksi yleiskaavassa on kiinnitetty huomiota siihen, että alueelle jää rakentamisalueiden lisäksi runsaasti myös metsäistä aluetta.

Kaavaan liittyen on laadittu lepakkoselvitys. Kaavalla ei arvioida olevan vaikutusta lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin ainakaan, jos olemassa olevia rakennuksia ei pureta.

Vesistöihin kohdistuvien vaikutusten minimointiin on tärkeä kiinnittää erityistä huomioita yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja rakentamisvaiheessa. Yleiskaavassa on annettu määräys, jonka mukaan *yleiskaava-alueen rakentamisessa sekä maa- ja metsätaloudessa tulee huolehtia riittävästä vesiensuojelullisista toimenpiteistä.*

Suunnittelualueelle tai sen läheisyyteen ei sijoitu pohjavesialueita.

8.2.4 Vaikutukset liikenteeseen ja infrastruktuuriin

Teollisuusalue lisää liikennettä, mikä kasvattaa liikenneturvallisuusriskejä ympäröivällä verkolla. Kuitenkin uutta väyläverkkoa rakennettaessa voidaan luoda turvallisia jalankulun ja pyöräilyn yhteyksiä sekä raskaan liikenteen ratkaisuja.

Alueen liikenteen liittyminen Ouluntiehen tapahtuu nykyisen liittymän kautta, eikä liikenteen kasvusta lähtökohtaisesti synny tarvetta muutosta maantiefraan.

Pysäysperän sähköaseman alueelta reitti pohjoiseen Nivalantien suuntaan asemakaava-alueen eteläreunan suuntaan on noin 10 kilometriä pidempi kuin nykyisiä yksityistieyhteyksiä pitkin. Ellei yksityisteiden käyttöä estetä, on oletettavaa, että merkittävä osuus kaava-alueen liikennetuotoksesta ohjautuu käyttämään alueen pohjoisreunassa olevia yksityisteitä.

Alueen Ouluntiehen liittyvän ohjeellisen kokoojayhteyden suora linjaus ei ole autoliikenteen nopeuksien hallinnan kannalta hyvä ratkaisu. Ylinopeudet lisäävät onnettomuusrisiä ja liikenteen negatiivisia ympäristövaikutuksia. Jatkosuunnittelussa tulee huomioida, että liikenneväylät suunnitellaan siten, että väylän geometria tukee sen nopeusrajoitusta.

Alueen liikenteen liittyminen Ouluntiehen tapahtuu nykyisen liittymän kautta, eikä liikenteen kasvusta lähtökohtaisesti synny tarvetta muuttaa nykyistä maantiefraa.

Uudesta teollisuustoiminnasta syntyvä liikenteen kasvu lisää liikenteen päästöjä. Lähialueella vaikuttava pöly- ja pienhiukkasmäärä sekä melutaso kasvavat jonkin verran. Teollisuudelle osoitettujen alueiden välittömässä läheisyydessä ei asuinrakennuksia tai virkistysreittejä. Asumattomalla alueella teollisuuden ja liikenteen päästöhaittoja kokevien määrä jää vähäiseksi.

Jalankulku ja pyöräily

Alueen rakentamisella on positiiviset vaikutukset kävelyn ja pyöräliikenteen olosuhteisiin. Kokoojakadun rinnalle on osoitettu jalankulun ja pyöräilyn yhteystarve. Turvalliset jalkakäytävät ja pyörätiet lisäävät alueen saavutettavuutta kestäväillä liikennemuodoilla ja parantavat suojattomien tienkäyttäjien turvallisuutta. Alueelle

syntyvät työpaikat ovat houkuttelevalla pyöräilyetäisyydellä Haapajärven keskustaajamasta ja hyvät pyörätieyhteydet mahdollistavat turvallisen pyöräliikenneyhteyden alueelle.

Pääosa nykyisestä ulkoilureitistöstä on osoitettu osayleiskaavaluonnoksessa nykyiselle sijainnille. Sauvin ja Someron välillä kulkeva hiihtoreitti on osoitettu kulkemaan alikulussa alueen läpi kulkevan autoväylän kohdalla. Noin 2,5 km osuus nykyisestä ulkoilureitistöstä ei ole kuvattuna osayleiskaavaluonnoksessa, tämän reittiosuuden kohdalle on osoitettu teollisuuden reservialuetta.

Joukkoliikenne

Alueen rakentumisella ei oleteta olevan suurta vaikutusta joukkoliikenteeseen. Teollisuustoiminta voi synnyttää jonkin verran lisäkysyntää joukkoliikennepalveluille. Yleiskaavan liikennetarkaisut eivät kuitenkaan tue joukkoliikennetarkaisuja eikä seudun nykyiset joukkoliikennepalvelut ole osayleiskaava-alueen saavutettavuuden kannalta houkuttelevia.

8.3 Taloudelliset vaikutukset

8.3.1 Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen

Suunnittelualue sijoittuu Haapajärven keskustaajaman välittömään läheisyyteen. Alueen sijoittuminen suhteessa yhdyskuntarakenteen aluejaon mukaisiin vyöhykkeisiin on esitetty seuraavan sivun kuvassa. Nykytilanteessa suunnittelualue on osin maaseutuasutuksen aluetta ja osin aluejaon ulkopuolista aluetta. Suunnittelualueen eteläpuolelle sijoittuu Haapajärven taajama-alue. Alueen länsipuolella sijaitsee Oksavan taajama. Läheisyyteen sijoittuvat myös Vehkapuhdon ja Oksavan koillisosan alueelle sijoittuvat kyläalueet.

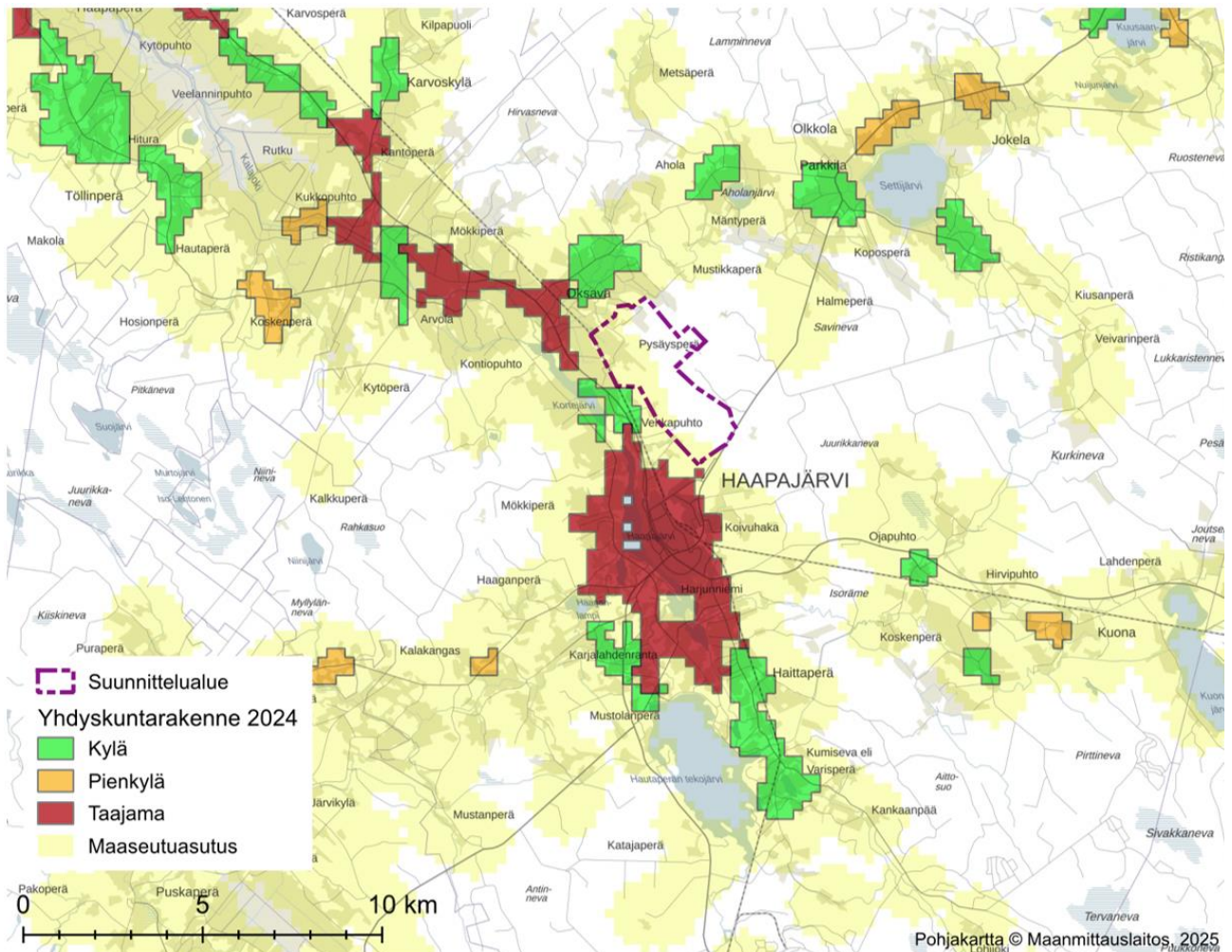
Yleiskaavan toteuttaminen laajentaa nykyistä yhdyskuntarakennetta. Yleiskaavassa sijoittuvat uudet rakentamisalueet sijoittuvat kuitenkin nykyisen rakenteen läheisyyteen. Alueella sijaitsee nykytilanteessa sähköasema, voimajohto, asuinrakennuksia ja ulkoilureittejä, joten täysin rakentamattomasta alueesta ei ole kyse.

Suunnittelualueella ja sen välittömässä läheisyydessä sijaitsee olemassa olevia ympäristövaikutuksia aiheuttavia toimintoja (muun muassa rautatie, tuulivoimapuisto, sähkönsiirron rakenteet), mikä tukee alueen kehittämistä erityisesti teollisuuden ja energiaan liittyvien toimintojen alueena. Yhdyskuntarakenteen kannalta painottuminen teollisuustoimintoihin on perusteltua. Välittömässä läheisyydessä sijaitsee vain vähän häiriintyviä kohteita, ja teollisuus- ja energiatoimintojen keskittyessä myös haittoja saadaan keskitettyä.

Alue sijoittuu logistisesti edulliselle paikalle olemassa olevan rautatien ja maanteiden läheisyyteen. Yleiskaavassa on varauduttu pistoraitteen toteuttamiseen suunnittelualueelle. Liikennevaikutuksia on arvioitu tarkemmin omassa osiossaan.

Yleiskaavan suunnittelualueelle sijoittuu olemassa olevia ja jo ennen alueen yleiskaavoituksen vireilletuloa suunniteltuja uusia voimajohtoyhteyksiä. Myös tässä mielessä alueen kehittäminen erityisesti teollisuusalueena on perusteltua, sillä olemassa olevat toiminnot ja suunnitellut hankkeet vähentäisivät alueen vetovoimaisuutta esimerkiksi mahdollisena asumiseen painottuvana alueena.

Kaavaratkaisu tukee voimassa olevan maakuntakaavan tavoitteiden mukaista aluerakenteen kehittymistä. Voimassa olevassa energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa alueelle on osoitettu teollisuus- ja varastoalue (t-2). Merkinnällä osoitetaan vähintään seudullista merkitystä omaavia, lähinnä perinteisen teollisuuden tuotanto- ja varastoalueita, jotka eivät sisälly taajamatoimintojen aluevaraukseen ja jotka halutaan turvata muulta maankäytöltä. Lisämerkinnällä -2 osoitetaan potentiaaliset seudullisesti merkittävien uusiutuvan energiantuotannon jatkojalostuksen edellyttämien kemiallisten prosessien tuotantolaitosten alueet. Maakuntakaavassa aluetta koskevat myös esimerkiksi Oulun eteläisen alueen kaupunkiverkko- ja maaseudun kehittämisen kohdealue -merkinnät. Yleiskaavaratkaisu tukee suurelta osin näiden merkintöjen mukaista kehittämistä. Myös Pysäysperän sähköasema on huomioitu maakuntakaavassa energiahuollon alue -merkinnällä.

Kuva 60. Suunnittelualueen sijainti suhteessa SYKEN yhdyskuntarakenteen aluejaon (2024) mukaisiin vyöhykkeisiin.

8.3.2 Vaikutukset yhdyskunta- ja energiatalouteen

Kaavaratkaisussa on huomioitu suunnitteilla oleva alueellinen vetyverkosto. Lisäksi kaavassa on tarpeellisilta osin huomioitu lähialueen tuulivoimahankkeiden tarvitsemat sähkönsiirtoratkaisut sekä Fingridin ja Elenian voimajohtoihin liittyvät kehittämistarpeet.

8.4 Sosiaaliset vaikutukset

8.4.1 Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Alueen kehittyessä sosiaaliset vaikutukset ovat suurelta osin myönteisiä kunnan elinkeinoelämän monipuolistuessa. Uudet työpaikat luovat hyvinvointia.

Alueen rakentumisen myötä suunnittelualueella sijaitsevien virkistyskäytössä olevien metsäalueiden määrä vähenee. Merkittävä osa alueesta jää kuitenkin edelleen metsäiseksi alueeksi. Alueella sijoittuvien olemassa olevien virkistysreittien säilyminen on pääosin turvattu kaavaratkaisussa. Yksi reittiosuus tulee tulevaisuudessa todennäköisesti poistumaan alueen rakentumisen myötä. Alueen läpi kulkevalle moottorikelkkauralle on esitetty kaavaratkaisussa uusi linjaus. Tarkka sijainti ja toteutustapa ratkaistaan yksityiskohtaisemman suunnittelun ja mahdollisen reittitoimituksen yhteydessä.

8.4.2 Vaikutukset elinkeinoihin, yritystoimintaan ja palveluihin

Kaavaratkaisu tukee kaupungin elinkeinoelämän kehittymistä. Kaavaratkaisussa on osoitettu runsaasti teollisuus- ja yritystoiminnalle soveltuvia alueita. Ratkaisut tarkentuvat asemakaavoitusvaiheessa. Alueiden osoittamisessa on huomioitu myös mahdollisuus rakentamisen vaihteistamiseen.

Alueen kehittyminen ja uudet työpaikat tukevat osaltaan myös taajaman ja keskustan palveluiden kysyntää.

Kaavassa on tarvittavilta osin huomioitu myös naapurikuntiin sijoittuvien energiahankkeiden sähkönsiirtovaihtoehdot. Tässä mielessä kaavaratkaisu mahdollistaa osaltaan myös seudun elinvoimaisuuden kehittymisen.

Yleiskaava-alueella harjoitetaan myös metsätaloutta. Rakentumisen myötä metsätalouden käytössä olevan alueen pinta-ala suunnittelualueella vähenee. Yhteensä alueelle on osoitettu teollisuuden rakentamisalueita 271 hehtaaria (joista reservialueita 42 hehtaaria). Lisäksi alueelle on suunnitteilla muun muassa voimajohtohankkeita. Ratkaisut tarkentuvat yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Yleiskaavan alueella metsälakia sovelletaan maa- ja metsätalouteen ja virkistyskäyttöön osoitetuilla alueilla.

9. Yleiskaavan toteuttaminen

Alueidenkäyttölain 42 §:n mukaan yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista.

Osayleiskaava on laadittu alueidenkäyttölain 42 §:n mukaisesti oikeusvaikutteisena. Oikeusvaikutteisen kaavan aluevaraukset ja määräykset ovat sitovia.

Voimaan tullessaan yleiskaava korvaa Sauviinmäen tuulivoimapuiston yleiskaavan niiltä osin kuin se sijoittuu Pysäysperän yleiskaavan suunnittelualueelle.

9.1 Detaljikaavoitus, muu suunnittelu ja toteuttamistoimenpiteet

Osa yleiskaava-alueesta on osoitettu asemakaavoitettavaksi alueeksi.

Yleiskaavassa esitetyt ratkaisut toteutunevat vaiheittain seuraavien 10–20 vuoden kuluessa.

Alueelle sijoittuvat reitistöihin ja virkistykseen liittyvät ratkaisut suunnitellaan tarvittavilta osin tarkemmin omissa prosesseissaan, kuten yleissuunnitelmissa ja reittitoimituksissa.

Elina Marjakangas, kaavoitusarkkitehti
Sweco Finland Oy
Oulu

Jaakko Raunio, kaavasuunnittelija
Sweco Finland Oy
Oulu

Juho Bucht, kaavoitusarkkitehti
Sweco Finland Oy
Oulu

10. Lähteet

Alueidenkäyttölaki. Osoitteessa: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1999/132>

Haapajärven kaupungin kaavat, suunnitelmat ja strategiat.

FCG, 2022. Pyhäjärven Itämaän tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiselostus. Neoen Renewables Finland Oy. Osoitteessa:
https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/Itamaen_tuulipuisto_YVAselostus.pdf Luettu 3.12.2025.

Fingrid, 2021. Verkkovisio. Osoitteessa:
https://www.fingrid.fi/globalassets/dokumentit/fi/sahkomarkkinat/fingrid_verkkovisio.pdf

Fintraffic, 2025. <https://matka.fintraffic.fi/-palvelu>. Luettu 20.11.2025

GTK:n maankamara -tietokanta. Osoitteessa: <https://gtkdata.gtk.fi/maankamara/>

Kulttuuriympäristön tietopalvelu KIOSKI.

Maanmittauslaitos, avoimet aineistot.

Matkahuolto, 2025. Osoitteessa: <https://reittiopas.matkahuolto.fi/> -palvelu. Luettu 9.12.2025

Museovirasto, Muinaisjäännösrekisteri. Osoitteessa:
https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_default.aspx

NIHAK, 2025. Osoitteessa: <https://www.nihak.fi/fi/suomen-ensimmainen-alueellisen-vetyverkon-suunnitelma-valmistunut-pohjois-pohjanmaalle/> Luettu 5.12.2025.

Väylävirasto, 2024. Osoitteessa: <https://vayla.fi/ylivieska-iisalmi>. Luettu 11.8.2025

Paikkatietoikkuna. Osoitteessa: <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>

Pohjois-Pohjanmaan liitto. 2021. Kestävä tuulivoimarakentaminen Pohjois-Pohjanmaalla TUULI-hanke. Osoitteessa: <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/omat-hankkeet/tuuli-hanke/>

Pohjois-Pohjanmaan liitto. 2024. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihekaakuntakaava. Natura 2000-verkostoon kohdistuvien riskien tunnistaminen. Osoitteessa: <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2024/06/Raportti-Natura-2000-verkostoon-kohdistuvien-riskien-tunnistaminen.pdf>

Ramboll. 2025. Onnettomuudet kartalla -verkkopalvelu. Osoitteessa: <https://mobilityanalytics.ramboll.com/onnettomuudet/>

Ramboll. 2023. Pyhäjärven murtomäki 2 tuulivoimahanke, ympäristövaikutusten arviointiselostus. YIT Suomi Oy. Osoitteessa: <https://www.ymparisto.fi/fi/osallistu-ja-vaikuta/ymparistovaikutusten-arviointi/murtomaki-2-tuulivoimahanke-pyhajarvi> Luettu 3.12.2025.

Syke ja ELY-keskukset, tulvakarttapalvelu. Osoitteessa: <https://vesi.fi/karttapalvelu/>

Syke, valuma-alue tiedot.

Syke, YKR-aineisto.

Tiehallinto, 2001. Tasoliittymät. Suunnitteluvaiheen ohjaus. ISBN 951-726-731-2

Tilastokeskus, 2025. Kuntien avainluvut. Osoitteessa:
https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/Kuntien_avainluvut/Kuntien_avainluvut_2025/. Luettu 1.12.2025.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, valtioneuvosto 2017. Osoitteessa:
<https://www.ymparisto.fi/fi/rakennettu-ymparisto/kaavoitus-ja-alueidenkaytto/valtakunnalliset-alueidenkayttotavoitteet>

Väylävirasto, 2025. Väylämappi -karttapalvelu, Digiroad ja Tiestötiedot -aineistot.

Taustaselvitysten lähteet on kuvattu tarkemmin selvitysraporteissa.